

**REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE**

**IZVJEŠĆE O STANJU U SEKTORU VODNIH USLUGA I
RADU VIJEĆA ZA VODNE USLUGE
ZA 2019.**

SADRŽAJ

1. UVOD

1.1 Podnošenje Izvješća

1.2 Poslovanje Vijeća za vodne usluge

1.3. Saziv i sastav Vijeća

1.3.1 Drugi saziv Vijeća

1.3.2 Slobodni mandat

1.4 Financiranje Vijeća

1.5 Svrha osnivanja

1.5.1 Odrednica A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008

1.5.2 Uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova od vodnih usluga

1.5.3 Povrat troškova od vodnih usluga u EU Okvirnoj direktivi o vodama

1.6 Djelokrug i ovlasti Vijeća te vrsta regulacije

1.6.1 Djelokrug i ovlasti Vijeća

1.6.2 Primarna autoregulacija, suspenzija i ograničena supstituirajuća regulacija

1.7 Predlaganje provedbenih propisa. Sudjelovanje u izradi zakona i provedbenih propisa. Iniciranje donošenja provedbenih propisa

1.8 Struktura cijene vode u Hrvatskoj

1.9 Metodologija postupanja Vijeća

1.9.1 Preventivno-instruktivni pristup

1.9.2 Sustav samostalne prijave

1.10 Statistika održanih sjednica

1.11 Suradnja

1.11.1 Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora

1.11.2. Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača

2. CIJENE VODNIH USLUGA

2.1 Zakonski okvir

2.1.1 Određivanje cijena vodnih usluga – autoregulacija unutar zakonskog okvira

2.1.2 Osnovna cijena i cijena za socijalno ugrožene građane

2.1.3 Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti

2.1.4 Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge

2.1.4.1 Fiksni dio cijene vodnih usluga

2.1.4.2 Varijabilni dio cijene vodnih usluga

2.2 Određivanje cijene vodnih usluga u praksi

2.2.1 Različite tarife za različite kategorije korisnika. Međusobno subvencioniranje.

2.2.2 Alokacija fiksnih troškova na pojedinačnog korisnika

2.2.3 Sezonska i izvansezonska cijena

2.2.4 Amortizacija

2.2.4.1 Amortizacija u cijeni vodnih usluga ili izvan nje

2.2.4.2 Amortizacija se podmiruje iz prihoda od varijabilnog dijela cijene vodnih usluga

2.3 Nepravilnosti u odlukama o cijeni vodnih usluga nakon donošenja Zakona o vodnim uslugama

2.4 Obuhvat nadzora zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga

2.4.1 Broj isporučitelja vodnih usluga

2.4.2 Statistika dostavljenih odluka i broj provedenih nadzora

2.4.3 Obustave odluka o cijeni vodnih usluga

2.5 Nadzor nad obračunom i naplatom cijena vodnih usluga i izdavanju računa za vodne usluge

3. CIJENE JAVNE VODOOPSKRBE DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA

3.1 Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima

3.2 Veleprodajna cijena umjesto maloprodajne cijene

3.3 Struktura veleprodajne cijene vode

3.4 Određivanje cijene vode

3.5 Sudionici i količine vode i cijene vode u javnoj vodoopskrbi drugim isporučiteljima

3.6 Cijene vode prema drugim isporučiteljima

3.6.1 Najviše i najniže cijene određene ugovorima ili odlukom prodavatelja

3.6.2 Cijene određene privremenim mjerama Vijeća

3.7 Prodaja tehnološke vode

4. CIJENE VODNE USLUGE PRAŽNENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ INDIVIDUALNIH SUSTAVA ODVODNJE

4.1 Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

4.2 Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

4.2.1 O obvezatnom uključivanju cijene u odluku o cijeni vodnih usluga

4.2.2 O visini i obračunu cijene

4.3 Nadzor nad pružanjem vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

5. NAKNADA ZA RAZVOJ

5.1 Uvođenje naknade za razvoj

5.2 Namjena potrošnje naknade za razvoj

5.3 Ovlasti Vijeća u odnosu na odluke o naknadi za razvoj

5.4 Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

5.5 Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti

6. FINACIJSKO POSLOVANJE ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA

6.1 Finacijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga

6.3 Odnos ukupnih prihoda i prihoda iz djelatnosti (poslovni prihodi)

6.4. Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga prema kriterijima iz računovodstvenih propisa

6.5. Nelicencirani isporučitelji i druge specifičnosti u sektoru vodnih usluga

6.6. Revizorska izvješća po člancima 36. i 107. Zakona o vodnim uslugama

6.6.1 Revizorska izvješća za posebne namjene

6.6.2 Sažetak ključnih nalaza

6.6.2 Daljnje aktivnosti Vijeća

7. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE

7.1 Obrađeni isporučitelji

7.2 Najviše, najniže i prosječne cijene vode

7.3. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

7.3.1. Udio cijena vode u godišnjem neto-raspoloživom dohotku kućanstva za 2018.

7.4. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

7.5. Odnosi cijena vode za kućanstva i poslovne korisnike

7.6. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u aglomeracijama u kojima se ova vodna usluga..... pruža temeljem koncesijskih ugovora

7.6.1. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu

7.6.2. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar

8. UPRAVNI SPOROVI

9. PREDMETI OCJENE USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI PROPISA O VODNIM USLUGAMA PRED USTAVNIM SUDOM REPUBLIKE HRVATSKE

10. STRUČNA MIŠLJENJA, SAVJETOVANJA, PREDSTAVKE I UPITI

11. SAŽETAK GLAVNIH POKAZATELJA U SEKTORU VODNIH USLUGA

11.1. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA

11.1.1. Zakoniti isporučitelji vodnih usluga

11.1.2. Klasifikacija isporučitelja prema kriterijima iz propisa o računovodstvu

11.1.3. Broj zaposlenih i prosječne neto plaće u zakonitim isporučiteljima vodnih usluga

11.1.4. Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih i septičkih jama

11.1.5. Lokalni vodovodi

11.1.6. Nelicencirani isporučitelji i druge specifičnosti

11.2. JAVNA VODOOPSKRBA - KOLIČINE, GUBICI, PROSJEČNA POTROŠNJA

11.2.1. Zahvaćene i isporučene količine vode

11.2.2. Voda za ljudsku potrošnju u veleisporuci

11.2.3. Prosječna potrošnja vode

11.2.4. Isporuke u granicama i ispod granice samoodrživosti

11.3. VODA ZA LJUDSKU POTROŠNJU - NUŽNE KOLIČINE

11.4. FINANCIJSKI POKAZATELJI ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA

11.4.1. Prihodi, rashodi, dobici i gubici u sektoru vodnih usluga

11.4.2. Poslovni prihodi i poslovni rashodi

11.6. PROSJEČNA CIJENA VODE

11.6.1. Promjene cijena vode u 2019.

11.6.2. Prosječna cijena vode za kućanstva

11.6.3. Prosječne cijene vode za poslovne korisnike

11.6.4. Omjer cijena vode za kućanstva i za poslovne korisnike

11.6.5. Naknada za razvoj

11.6.6. Cijene javne vodoopskrbe prema drugim isporučiteljima

11.7. PRIUŠTIVOST CIJENE VODE KUĆANSTVIMA

12. PREPORUKE VIJEĆA

1. UVOD

1.1 Podnošenje Izvješća

Ovo Izvješće podnosi se temeljem odredbe članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19).

1.2 Poslovanje Vijeća za vodne usluge

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine, broj 153/09) na način kako se osnivaju *ad-hoc* tijela.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 56/13) izmijenjena je osnivačka odredba o Vijeću s ciljem uspostavljanja Vijeća kao stalnog tijela, no u razdoblju 2013. – 2019. Vijeće nije uspostavljeno kao stalno tijelo.

Vijeće je u 2019. poslovalo isključivo po odredbama Zakona o vodama (Narodne novine, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18) do 18. srpnja 2019., a od tada prema prijelaznim odredbama Zakona o vodnim uslugama. Prema prijelaznim odredbama članka 106. stavcima 1. i 2. Zakona o vodnim uslugama:

„(1) Vijeće za vodne usluge osnovano Zakonom o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14., 46/18.) nastavlja poslovati u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(2) U roku od jedne godine od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 74. stavka 3. ovoga Zakona¹ imenovat će se članovi Vijeća za vodne usluge, a dosadašnji članovi Vijeća razriješiti.“

Do razrješenja članova Vijeća po odredbama Zakona o vodnim uslugama, Vijeće nastavlja poslovati u postojećem sastavu uspostavljenom u skladu s člankom 217. Zakona o vodama (Narodne novine, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18), a na taj način je poslovalo i u 2019. godini.

Vijeće je i u 2019. poslovalo kao *ad-hoc* tijelo, bez stručne službe, a stručnu ispomoć je osiguravalo ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo putem jednog državnog službenika.

1.3 Saziv i sastav Vijeća

1.3.1 Drugi saziv Vijeća

Tijekom 2019. Vijeće je nastavilo poslovati u svom drugom sazivu. Odlukom Hrvatskog sabora Klasa: 021-13/14-07/41 od 6. veljače 2015. (Narodne novine, broj 17/15) imenovan je drugi saziv Vijeća za vodne usluge u sastavu: Elizabeta Kos, Željko Kolar, Nikolina Ptiček, Sanja Polić, Vladimir Šimić, Milka Kosanović, Damir Cimer, Mario Milinković i Irena Miličević.

Ostavku na članstvo u Vijeću tijekom 2016. podnijeli su Željko Kolar i Damir Cimer, a početkom 2017. i Elizabeta Kos. Vijeće je u 2018. poslovalo u sastavu od 6 članova, s Vladimirom Šimićem, po Vijeću izabranim potpredsjednikom.

¹ uredba o Vijeću za vodne usluge, koju, prema članku 110. stavku 2. Zakona o vodnim uslugama, Vlada Republike Hrvatske donosi u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 7. stavka 6. Zakona (tj. uredbe o uslužnim područjima).

1.3.2 Slobodni mandat

Imenovani članovi vijeća dolaze iz različitih institucija u Republici Hrvatskoj (tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i udruga, no nemaju po odredbama Zakona vezani mandat tj. ne predstavljaju institucije iz kojih potječu, ne odgovaraju za svoj rad tim institucijama niti te institucije, po odredbama Zakona mogu pokrenuti postupak za njihov opoziv.

1.4 Financiranje Vijeća

Sukladno članku 66. Zakona o vodnim uslugama Vijeće za vodne usluge je proračunski korisnik državnog proračuna, u kojem se osiguravaju i sredstva za njegov rad.

1.5 Svrha osnivanja

1.5.1 Odrednica A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008.

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine, br. 153/09) slijedeći odrednicu A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008. (Narodne novine, br. 91/08) koja uređuje: „Uspostaviti neovisnog regulatora vodnih usluga u formi vijeća za vodne usluge.

Osnovna zadaća regulatora bila bi osiguranje lokalne komponente cijene vode namijenjene upravljanju sustavom (cijene usluga) u smislu ostvarenja načela punoga povrata troškova održavanja na uslužnom području i socijalne prihvatljivosti cijene vode lokalnoj populaciji. Zadaća je regulatora arbitriranje između operatera i lokalnih vlasti, bilo da lokalne vlasti vode podcijenjenju tarifnu politiku cijene vode, bilo da operater predlaže precijenjene tarife. Tako bi se osigurala stručna ocjena zahtjeva za povećanjem cijena usluga.“

1.5.2 Uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova od vodnih usluga

Prvenstveni razlog odrednice A8 je uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova vodnih usluga iz članka 9. Direktive 2000/60/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice na području politike voda; dalje u tekstu: EU Okvirna direktiva o vodama) u uvjetima „podcijenjene tarifne politike“ koja se vodi u Republici Hrvatskoj.

1.5.3 Povrat troškova od vodnih usluga u EU Okvirnoj direktivi o vodama

Članak 9. EU Okvirne direktive o vodama glasi:

„1. Zemlje članice uzet će u obzir načelo povrata troškova od vodnih usluga, uključujući i troškove zaštite okoliša i resursa, sukladno ekonomskoj analizi provedenoj prema Dodatku III, i posebno u sukladnosti s načelom "zagađivač plaća".

Zemlje članice osigurat će do 2010.:

- *da politika cijena vode predstavlja odgovarajući poticaj korisnicima da koriste vodne resurse učinkovito i da time doprinesu ostvarenju ciljeva ove Direktive;*
- *odgovarajući doprinos raznih korisnika, podijeljenih najmanje na industriju, domaćinstva i poljoprivredu, povratu troškova od vodnih usluga, na temelju ekonomske analize provedene sukladno Dodatku III, i uzimajući u obzir načelo "zagađivač plaća".*

Zemlje članice mogu pri tome voditi računa o društvenim, ekološkim i ekonomskim učincima povrata troškova, kao i zemljopisnim i klimatskim uvjetima u dotičnoj regiji, odnosno regijama.

2. Zemlje članice će u Planu upravljanja riječnim slivom izvijestiti o planiranim koracima za provedbu točke 1, koja će doprinijeti ostvarenju ciljeva ove Direktive, kao i o sudjelovanju raznih korisnika vode u povratu troškova od vodnih usluga.

3. Ništa što je sadržano u ovom članku ne sprečava uvođenje posebnih preventivnih ili popravnih mjera radi postizanja ciljeva ove Direktive.

4. Zemlje članice neće biti u sukobu s ovom Direktivom ako odluče, u skladnosti s ustaljenom praksom, da ne primjenjuju odredbe točke 1. stavak 2. i za tu svrhu odgovarajuće odredbe točke 2., za neku djelatnost korištenja vode, ako se time ne dovodi u pitanje svrha i postizanje ciljeva ove Direktive. Zemlje članice dužne su navesti razloge neprimjenjivanja točke 1. stavak 2., u planovima upravljanja riječnim slivovima.“

1.6 Djelokrug i ovlasti Vijeća te vrsta regulacije

1.6.1 Djelokrug i ovlasti Vijeća

Vijeće je tijekom 2019. izvršavalo nadležnosti i ovlasti kako slijedi:

a) *Do stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama*

Do stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama (18.7.2019.) djelokrug i ovlasti Vijeća bile su uređene odredbama članka 219. i 219.a Zakona o vodama (Narodne novine, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18) i članka 58.a Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17).

Odredbom članka 219. Zakona o vodama uređen je djelokrug Vijeća kako slijedi:

„Vijeće:

1. predlaže Vladi Republike Hrvatske propis iz članka 206. stavka 7. ovoga Zakona, (Uredba o o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva; op. VVU)
2. nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga,
3. nadzire zakonitost odluke o naknadi za razvoj iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva,
4. nadzire zakonitost određivanja cijene vode iz članka 208. ovoga Zakona (cijena za trgovinu vodom između različitih isporučitelja i između posjednika vodozahvata i isporučitelja; op. VVU)
5. obavlja i druge poslove određene ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“

Odredbom članka 219.a Zakona o vodama propisane su ovlasti Vijeća u postupku nadzora, kako slijedi:

„U postupku nadzora odluka iz članka 219. stavka 1. točaka 2., 3. i 4. ovoga Zakona, Vijeće je ovlašteno:

- narediti isporučitelju vodne usluge donošenje odluke iz članka 207. stavka 6. ovoga Zakona, rješenjem u upravnom postupku, (odluka o cijeni vodnih usluga; op. VVU)
- obustaviti od izvršenja nezakonitu odluku iz članka 219. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona (odluku o cijeni vodnih usluga; op. VVU), rješenjem u upravnom postupku, odnosno predložiti Ministarstvu obustavu od primjene odluke iz članka 219. stavka 1. točke 3. ovoga Zakona (odluku o naknadi za razvoj; op. VVU),
- obustaviti od izvršenja bilo koji nezakoniti akt na temelju kojeg se naplaćuje cijena vodnih usluga, rješenjem u upravnom postupku, odnosno predložiti Ministarstvu obustavu od

primjene akta temeljem kojeg se naplaćuje naknada za razvoj (odnosi se na akte koji po svojoj formi nisu ni odluka o cijeni vodne usluge ni naknada za razvoj; op.VVU)

- *nadomjestiti uskraćenu ili nezakonitu suglasnost iz članka 207. stavka 1. ovoga Zakona (suglasnost gradonačelnika odnosno općinskog načelnika; op.VVU), na zahtjev isporučitelja vodne usluge.*

Ne postupi li osoba iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka sukladno rješenju iz te odredbe, Vijeće je ovlašteno primijeniti na odgovarajući način odredbu članka 239. ovoga Zakona. (prisilno izvršenje nenovčanih obveza novčanom kaznom; op.VVU)

Protiv rješenja Vijeća iz stavka 1. podstavaka 1. do 3. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Ne postupi li isporučitelj vodne usluge po odredbi članka 207. stavka 6. ovoga Zakona, odnosno po naredbi iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka Vijeće može donijeti privremenu odluku o cijeni vodne usluge. Za vrijeme važenja ove odluke isporučitelju vodne usluge prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveza na naplatu vodne usluge od korisnika vodne usluge ili jedinice lokalne samouprave, osim u visini cijene vodne usluge utvrđene privremenom odlukom o cijeni vodne usluge.

U postupku nadzora iz članka 219. stavka 1. točke 4. ovoga Zakona Vijeće je ovlašteno donijeti privremenu mjeru i odrediti cijenu vode do pravomoćne odluke suda.“

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (Narodne novine, br. 56/13) Vijeću su povjerene još dvije regulatorne ovlasti:

- proširiti obvezu plaćanja naknade za razvoj na području pružanja vodne usluge i
- ujednačiti naknadu za razvoj na području pružanja vodne usluge.

Naime, odredbom članka 58.a Zakona o financiranju vodnog gospodarstva bilo je uređeno:

„Ako je naknada za razvoj uvedena na području jedinica lokalne samouprave na kojem se koristi više od ½ vodnih usluga u odnosu na vodoopskrbno područje, područje aglomeracije, odnosno uslužno područje, na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se proširuje obveza plaćanja naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Ako je visina naknade za razvoj neujednačena na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se ujednačava visina naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Odluke iz stavaka 1. i 2. ovoga članka objavljuju se u službenim glasilima jedinice lokalne samouprave, odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave.

Za vrijeme važenja odluke iz stavaka 1. i 2. ovoga članka predstavničko tijelo iz članka 52. stavka 1., odnosno stavka 3. ovoga Zakona ne može o istom predmetu donijeti odluku iz članka 52. stavka 1., odnosno stavka 3. ovoga Zakona.“

b) Od stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama

Od stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama (18.7.2019.) djelokrug i ovlasti Vijeća uređeni su člancima 67. i 68. Zakona o vodnim uslugama, koji glase:

„Djelokrug Vijeća za vodne usluge

Članak 67.

(1) Vijeće za vodne usluge:

1. nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga
 2. nadzire zakonitost odluke o naknadi za razvoj
 3. nadzire zakonitost određivanja cijena posebnih isporuka vode iz članka 47. do 54. ovoga Zakona
 4. vodi zbirku podataka o cijeni vodnih usluga i naknadi za razvoj te ih objavljuje
 5. inicira donošenje propisa iz članka 31., članka 35. stavka 3., članka 45. stavka 5. i članka 74. stavka 3. ovoga Zakona i
 6. obavlja i druge poslove određene ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.
- (2) O provedenim nadzorima Vijeće za vodne usluge sastavlja zapisnik.

Javne ovlasti Vijeća za vodne usluge

Članak 68.

(1) U postupcima iz svoga djelokruga Vijeće za vodne usluge ovlašteno je:

1. narediti donositeljima akata koji su predmet nadzora da usklade akte sa zakonom i temeljem njega donesenim provedbenim propisima
 2. donijeti odluku o obustavi od primjene nezakonite odluke o cijeni vodnih usluga odnosno nezakonite odluke o naknadi za razvoj
 3. donijeti odluku o obustavi od primjene bilo kojeg nezakonitog akta na temelju kojeg se naplaćuje cijena vodnih usluga odnosno akta kojim se nezakonito naplaćuje naknada za razvoj
 4. donijeti privremenu odluku o cijeni vodne usluge i privremenu odluku o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodne usluge, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti
 5. donijeti privremenu odluku o naknadi za razvoj na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti
 6. izdati prethodnu suglasnost na odluku o cijeni posebnih isporuka vode iz članka 47. stavka 4. i članka 52. stavaka 4. i 6. ovoga Zakona
 7. donijeti odluku o privremenoj mjeri kojom će odrediti cijenu posebnih isporuka vode u slučaju iz članka 51. stavka 4. i članka 53. stavka 4. ovoga Zakona
 8. donijeti odluku o privremenoj mjeri kojom obustavlja od izvršenja ugovor iz članka 11. stavka 5. ovoga Zakona
 9. dati stručna mišljenja i objašnjenja odredbi ovoga Zakona, zakona kojim se uređuju vode i zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva i njihovih provedbenih propisa, u granicama svoga djelokruga, savjetovati isporučitelje vodnih usluga o primjeni propisa iz svoga djelokruga
 10. zatražiti i dobiti isprave i podatke od isporučitelja vodnih usluga, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, tijela državne uprave i drugih tijela državne vlasti, izvršiti očevid, provoditi vještačenja, kao i obavljati druge radnje u postupku nadzora i upravnog rješavanja u skladom sa svrhom izvršenja nadležnosti iz svog djelokruga
 11. podnositi optužne prijedloge i donositi prekršajne naloge za prekršaje odredbi ovoga Zakona čiju primjenu nadzire Vijeće za vodne usluge i
 12. izvršavati druge javne ovlasti propisane ovim Zakonom.
- (2) Za vrijeme važenja privremene odluke o cijeni vodnih usluga isporučitelju vodnih usluga prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveza na naplatu vodne usluge od korisnika vodnih usluga ili jedinice lokalne samouprave, osim u visini cijene vodne usluge utvrđene privremenom odlukom o cijeni vodne usluge.
- (3) Za vrijeme važenja privremene odluke o naknadi za razvoj isporučitelju vodnih usluga prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveza na naplatu naknade za razvoj, osim u visini naknade za razvoj utvrđene privremenom odlukom o naknadi za razvoj.

(4) Za vrijeme važenja privremene odluke o cijeni vodnih usluga i privremene odluke o naknadi za razvoj, odluka o cijeni vodnih usluga i odluka o naknadi za razvoj može se donijeti samo uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge.

(5) Odluke iz stavka 1. točaka 2., 3., 4., 7. i 8. ovoga članka objavljuju se u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave, a odluka iz stavka 1. točke 5. ovoga članka objavljuje se u »Narodnim novinama«.

1.6.2 Primarna autoregulacija, suspenzija i ograničena supstituirajuća regulacija

U dijelu europskih zemalja koje imaju neovisne regulatore isti u pravilu uređuju ukupnu djelatnost vodnih usluga tj. uvjete za obavljanje djelatnosti, licenciranje isporučitelja, vrednovanje učinkovitosti poslovanja isporučitelja (*benchmarking*) i odobravanje tarifa.

U hrvatskom pravnom sustavu je prihvaćeno načelo ograničene i supsidijarne regulacije od strane neovisnog regulatora. *Ograničene* – jer je usmjereno prema naknadnom (*ex post*) nadzoru određivanja tarifa tj. visine cijene vodne usluge i naknade za razvoj, kako je i utvrđeno strateškom odrednicom A8 Strategije upravljanja vodama, a *supstituirajuće* – jer se ovlasti Vijeća primjenjuju tek kad isporučitelji vodnih usluga i jedinice lokalne samouprave ne ispune svoje zakonske obveze i ne donesu odluke o cijeni vodnih usluga odnosno odluke o naknadi za razvoj sukladne zakonima i provedbenim propisima, a prvenstveno sukladno načelu punog povrata troškova od vodnih usluga.

U Republici Hrvatskoj primarna regulacija cijena vodnih usluga ostaje na razini lokalne zajednice (*primarna autoregulacija*) u granicama zakona i provedbenih propisa.

a) Do stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama

Prema Zakonu o vodama: „*Visinu cijene vodnih usluga odlukom određuje isporučitelj vodne usluge, uz suglasnost jedinice lokalne samouprave.*“ (čl. 206.st.1.). „*Suglasnost na odluku o cijeni vodnih usluga daju gradonačelnici, odnosno općinski načelnici iz jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području, odnosno području aglomeracije. Suglasnost ne smije biti uvjetovana.*“ (čl. 207.st.1.)

Prema članku 52. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva:

„*Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odrediti da se uz cijenu javne vodoopskrbe, cijenu javne odvodnje plaća i naknada za razvoj.*

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može uvesti naknadu za razvoj kada su radi zaštite izvorišta u zonama sanitarne zaštite potrebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može, sukladno provedbenom propisu Zakona o vodama kojim se uspostavljaju uslužna područja, uvesti naknadu za razvoj na uslužnom području kada je to potrebno radi ravnomjerne izgradnje komunalnih vodnih građevina.“

Odluka donesena na lokalnoj razini je izvršna ako se objavi: „*Isporučitelji vodnih usluga dužni su objaviti odluku iz stavka 1. ovoga članka na internetu i na drugi prikladan način te ju učiniti javno dostupnom za sve vrijeme njezinog važenja.*“ (čl. 206.st.6. Zakona o vodama)

Tek ako se na lokalnoj razini (grad/općina odnosno županija) ne donese zakonita cijena vodnih usluga odnosno naknade za razvoj Vijeće za vodne usluge ima primijeniti svoje ovlasti.

b) Od stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama

Načelo **primarne autoregulacije** cijene vodnih usluga zadržano je u Zakonu o vodnim uslugama: „*Visinu cijene vodnih usluga (u daljnjem tekstu: tarifa vodne usluge) odlukom određuje isporučitelj vodnih usluga² (odluka o cijeni vodnih usluga). Odluka o cijeni vodnih usluga donosi se za razdoblje važenja poslovnog plana isporučitelja vodnih usluga.*“ (čl.43.st.1. Zakona o vodnim uslugama), ali do integracije javnih isporučitelja vodnih usluga cijena se određuje prema prijelaznoj odredbi članka 109. stavci 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama, koji glasi:

*„Određivanje cijene vodne usluge u prijelaznom razdoblju
Članak 109.*

(1) Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je donijeti odluku o cijeni vodnih usluga iz članka 43. stavka 1. ovoga Zakona u roku od 60 dana od dana izvršnosti rješenja iz članka 16. stavka 5. ovoga Zakona.

(2) Do donošenja odluke o cijeni vodnih usluga iz članka 43. stavka 1. ovoga Zakona odluka o cijeni vodnih usluga postojećeg javnog isporučitelja vodnih usluga ne može stupiti na snagu bez suglasnosti gradonačelnika odnosno općinskih načelnika iz jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području odnosno području aglomeracije. Suglasnost ne smije biti uvjetovana.

(3) Javni isporučitelj vodne usluge je u obvezi zatražiti suglasnost od svih jedinica lokalne samouprave iz stavka 2. ovoga članka.

(4) U roku od 30 dana od dana podnošenja odluke jedinici lokalne samouprave na suglasnost ona je dužna izdati suglasnost, obrazloženo odbiti izdavanje ili zatražiti izmjene i dopune. Ne postupi li jedinica lokalne samouprave na opisani način, istekom roka smatra se da je suglasnost dana.

(5) Ako suglasnost treba izdati više jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području ili području aglomeracije, smatra se da je ona izdana kada je izdaju jedinice lokalne samouprave koje su izravno ili neizravno većinski član društva, dioničar odnosno osnivač javnoga isporučitelja vodne usluge.“

Načelo **primarne autoregulacije** naknade za razvoj zadržano je u Zakonu o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09., 90/11., 56/13., 120/16. 127/17. i 66/19.), prema kojem: „*Javni isporučitelj vodnih usluga³ može svojom odlukom odrediti da se uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe, odnosno uz cijenu vodne usluge javne odvodnje plaća i naknada za razvoj (u daljnjem tekstu: odluka o naknadi za razvoj).*“ (čl. 52.st.1.).

Ako je donesena nezakonita odluka o cijeni vodnih usluga ili naknadi za razvoj, primjenjuju se **suspenzivne** ovlasti Vijeća za vodne usluge iz čl. 68.st.1. točke 2.i 3. Zakona o vodnim uslugama, prema kojima je Vijeće ovlašteno:

„2. donijeti odluku o obustavi od primjene nezakonite odluke o cijeni vodnih usluga odnosno nezakonite odluke o naknadi za razvoj

3. donijeti odluku o obustavi od primjene bilo kojeg nezakonitog akta na temelju kojeg se naplaćuje cijena vodnih usluga odnosno akta kojim se nezakonito naplaćuje naknada za razvoj“

Ako se pak ne donese odluka o cijeni vodnih usluga ili naknadi za razvoj, ili je donesena nezakonita odluka o cijeni vodnih usluga ili naknadi za razvoj, koju je potrebno uskladiti s zakonom, izvan granica suspenzije, primjenjuju se **ograničene supstituirajuće** ovlasti Vijeća

² za što mu nije potrebna suglasnost gradonačelnika odnosno općinskih načelnika

³ a ne više jedinica lokalne samouprave

za vodne usluge iz čl. 68.st.1. točke 4.i 5. Zakona o vodnim uslugama, prema kojima je Vijeće ovlašteno:

„4. donijeti privremenu odluku o cijeni vodne usluge i privremenu odluku o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodne usluge, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti

5. donijeti privremenu odluku o naknadi za razvoj na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti“

1.7 Predlaganje provedbenih propisa. Sudjelovanje u izradi zakona i provedbenih propisa. Iniciranje donošenja provedbenih propisa.

Prvi saziv Vijeća izvršio je zakonsku obvezu Vijeća i predložilo Vladi Republike Hrvatske donošenje provedbenih propisa u prethodnom izvještajnom razdoblju:

- Uredbu o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine broj: 112/10).
- Uredbu o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (Narodne novine, broj 112/10)
- Uredbu o najvišem iznosu naknade za priključenje građevina i drugih nekretnina na komunalne vodne građevine(Narodne novine, broj 112/10).

Vijeće ima nadležnosti u provedbi Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

Vijeće nije imalo nadležnosti u provedbi Uredbe o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga već ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo. Od Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 56/13) Vijeće više nema ovlast predložiti Vladi Republike Hrvatske ovaj propis.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/13) brisane su odredbe kojima je propisana naknada za priključenje.

Članovi Vijeća sudjelovali su u radu povjerenstva zaduženog za izradu nacrtu prijedloga Zakona o vodnim uslugama i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 66/19).

Od stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama (ili skraćeno: ZVU) Vijeće više nema ovlast predložiti Vladi Republike Hrvatske provedbene propise, ali ima obvezu i ovlast inicirati donošenje provedbenih propisa i to:

- uredbe o regulatornom računovodstvu (čl. 31.ZVU)
- uredbe o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga (čl. 35.st.3. ZVU)
- uredbe o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga (čl. 43. st. 5. ZVU)
- uredbe o Vijeću za vodne usluge (čl. 74.st.3. ZVU)

Tijekom 2019. Vijeće nije iniciralo donošenje ovih provedbenih propisa jer rokovi za njihovo donošenje teku od stupanja na snagu uredbe o uslužnim područjima, koja nije donesena.

Prve tri uredbe moraju se donijeti u roku od 9 mjeseci od stupanja na snagu uredbe o uslužnim područjima. Četvrta uredba mora se donijeti u roku od o3 mjeseca od stupanja na snagu uredbe o uslužnim područjima (čl. 110. toč. 2. i 3. ZVU).

1.8 Struktura cijene vode u Hrvatskoj

Struktura cijene vode u Republici Hrvatskoj određena je sukladno odredbama Zakona o vodama, Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Stopa poreza na dodanu vrijednost na vodne usluge povećana je sa 10% na 13% 1. siječnja 2014.⁴ U Zakonu o vodnim uslugama i Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 66/19) struktura cijene vode ostala je neizmjenjena.

Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine broj: 112/10) glavni je pravni instrument ostvarivanja načela povrata troškova od vodnih usluga i to troškova upravljanja i pogona vodnih građevina.

Uredba, pored ostalog, propisuje i sastavnice računa za vodne usluge iz kojih je potom transparentna struktura cijene vodne usluge i vodnih naknada koje se naplaćuju uz cijenu vodne usluge.

Cijena vode je najšira kategorija i obuhvaća 3 opće sastavnice i 6 pojedinačnih sastavnica (zajedno: sastavnice).

Tablica 1. Sastavnice cijene vode

prema primatelju prihoda	opće sastavnice	pojedinačne sastavnice	namjena	pravna priroda	prihod
Lokalne	Cijene vodnih usluga (CVU)	Fiksni dio CVU	OPEX i AMORT.	cijena javne usluge	isporučitelja vodnih usluga
		Varijabilni dio CVU			
Nacionalne	Vodne naknade	Naknada za razvoj (NR)	CAPEX	neporezna javna davanja (striktno namjene)	javnog isporučitelja vodnih usluga
		Naknada za korištenje voda (NKV)			Hrvatskih voda
	Naknada za zaštitu voda (NZV)				
	porez	PDV na cijenu vodne usluge (13%)	opća proračunska potrošnja	porez	Državne riznice

Legenda:

⁴ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine br. 148/13)

OPEX – je kratica za operativne troškove i označuje troškove upravljanja, održavanja i pogona vodno-komunalne infrastrukture; uz OPEX se naplaćuju i troškovi amortizacije (Amort.) dugotrajne imovine, ali samo iz varijabilnog dijela cijene vodnih usluga i

CAPEX – je kratica za kapitalne izdatke i označuje investicijske izdatke razvoja i rekonstrukcije vodno-komunalne infrastrukture.

Tablica 2. Cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga

Vrsta vodnih usluga
za javnu vodoopskrbu (fiksnu ili mobilnu)
za odvodnju otpadnih voda (fiksnu ili mobilnu)
za pročišćavanje otpadnih voda (fiksnu)

Tablica 3. Sastavnice cijena vodnih usluga prema vrsti troškova

Sastavnice prema vrsti troškova	Jedinica mjere
fiksni dio	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
varijabilni dio (osnovna)	kn/m ³
varijabilni dio (socijalna)	kn/m ³ (ne više od 60% od osnovne varijabilne)

Tablica 4. Cijena vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga

Kategorije korisnika vodnih usluga
Kućanstva
Poslovni korisnici
Nekomercijalni korisnici
Poljoprivreda

Većina isporučitelja vodnih usluga u Hrvatskoj ima samo 2 kategorije korisnika i to kućanstva i poslovne korisnike. Poslovne korisnike se često i pogrešno označava kao „gospodarstvo“ iako se među tim korisnicima nalaze i osobe koje obavljaju nekomercijalne (neprofitne) djelatnosti.

Dio isporučitelja vodnih usluga ima posebno tarifiranu i treću kategoriju, kategoriju nekomercijalnih korisnika (školstvo, predškolsko obrazovanje, zdravstvo, sport, rekreacija, djelatnost državne uprave, lokalne i područne samouprave i dr.).

Dio isporučitelja vodnih usluga, uglavnom na otocima, ima i četvrtu kategoriju korisnika označenih kao poljoprivreda.

Prihodi od naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda se putem godišnjih planova, a temeljem godišnjih ugovora i višegodišnjih sporazuma o sufinanciranju između Hrvatskih voda i javnih isporučitelja vodnih usluga alociraju na izdatke CAPEX-a.

Naknada za korištenje voda i naknada za zaštitu voda imaju i svoje druge namjene kojima Hrvatske vode izvršavaju svoju djelatnost upravljanja vodama i to: prikupljanje i vođenje podataka o zalihama voda i njihovu korištenju, nadzor nad stanjem zaliha voda i poduzimanje mjera za njihovo racionalno korištenje, vodoistražne radove, pripremu planova za zaštitu voda i organiziranje njihova provođenja te praćenje i utvrđivanje kakvoće voda (monitoring) i poduzimanje mjera za njihovu zaštitu. Međutim, glavnina prihoda iz obje naknade Hrvatske vode realociraju javnim isporučiteljima vodnih usluga putem ugovora o sufinanciranju gradnje komunalnih vodnih građevina. Ove dvije naknade, uz naknadu za razvoj (NR) su osnova nacionalne komponente za sufinanciranje EU vodno-komunalnih projekata.

Iz proračuna jedinica lokalne samouprave, niti iz drugih proračuna ili financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna, ne smiju se (su)financirati upravljanje, održavanje i pogon komunalnih vodnih građevina.

1.9 Metodologija postupanja Vijeća

1.9.1 Preventivno-instruktivni pristup

Područje određivanja cijena vodnih usluga i naknade za razvoj bilo je do 2010. godine podregulirano područje, bez konkretnih pravila o načinu formiranja cijene vodne usluge i naknade za razvoj. Osobito nisu postojala jasna pravila koje troškove mora pokriti cijena vodne usluge, a koje naknada za razvoj.

Obzirom na navedeno, te na činjenicu da su isporučitelji vodnih usluga i jedinice lokalne samouprave imali dugogodišnju podreguliranu samostalnost u određivanju cijene vodnih usluga i naknade za razvoj (ranije: iznos za financiranje gradnje pa iznos za financiranje gradnje i održavanja iz Zakona o komunalnom gospodarstvu), Vijeće je u svom radu odlučilo dati prednost **preventivno-instruktivnom pristupu** u odnosu na **restriktivno-sankcionirajući**.

Donošenju odluka o obustavi dijela odluka o cijeni vodnih usluga i naknade za razvoj pribjeglo se u slučajevima kad višekratno pozivanje na usklađenje s propisima nije dalo rezultata.

U cilju upoznavanja korisnika vodnih usluga i isporučitelja vodnih usluga, kao i preostale javnosti sa djelovanjem Vijeća – na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja funkcionalna je web – podstranica:

<https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-vodnoga-gospodarstva-i-zastite-mora-2033/vijece-za-vodne-usluge/2064>

Na web stranici su dostupni primjeri odluke o cijeni vodnih usluga i odluke o naknadi za razvoj, uz potrebna objašnjenja za popunjavanje.

Na web stranici su dostupni i obrasci prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama koje isporučitelji dostavljaju Vijeću uz odluke o cijeni vodnih usluga.

Na web stranici također su dostupna mišljenja, očitovanja i odgovori na traženje isporučitelja vodnih usluga, jedinica lokalne samouprave, inspekcija, korisnika vodnih usluga, potrošačkih udruga i drugih zainteresiranih subjekata.

1.9.2 Sustav samostalne prijave

Isporučitelji vodnih usluga bili su, do stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama, dužni su dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga Vijeću za vodne usluge i to, u roku od pet dana po ishodu suglasnosti gradonačelnika odnosno općinskog načelnika (članak 207. stavak 5. Zakona o vodama), a od stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama: „*Isporučitelji vodnih usluga dužni su Vijeću za vodne usluge dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga i podatke o troškovima svog poslovanja u roku od pet dana od objave odluke o cijeni vodnih usluga u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave.*“ (članak 36. stavak 3. Zakona o vodnim uslugama). Takva obveza nije propisana Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva za odluke o naknadi za razvoj, no kako se radi o općim aktima s općeobvezujućom pravnom snagom koji se objavljuju u službenim glasilima kontrola je olakšana. Uz to javni isporučitelji vodnih usluga, gotovo bez iznimke, dostavljaju odluke o naknadi za razvoj Vijeću, kao što postupaju s odlukom o cijeni vodnih usluga.

Uz odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelji vodnih usluga dostavljaju Vijeću i popunjene obrasce prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama.

Obzirom da su Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva propisani način određivanja cijene, vrste troškova koje cijena mora pokriti i sastavnice računa za vodne usluge - podcijenjena tarifna politika (prihod od cijene ne pokriva troškove) može se voditi samo neistinitim prikazivanjem poslovnih troškova.

Glavni nedostatak sustava samostalne prijave je u tome što podaci prijavljeni od isporučitelja nisu provjerljivi. Vijeće nije raspolagalo sredstvima da u postupku nadzora provede vještačenja prikazanih troškova i njihov odnos sa cijenom. U tom pogledu Vijeće se oslonilo na temeljne financijske izvještaje i podatke o dobiti i gubitku isporučitelja vodnih usluga kao na referentan podatak.

1.10 Statistika održanih sjednica

Do 31.12.2019. održane su 142 sjednice te 34 radna sastanka Vijeća, što uključuje i ročišta i *ex parte* radne sastanke s predstavnicima isporučitelja vodnih usluga i jedinica lokalne samouprave, o temama iz djelokruga Vijeća (tražena i davana pojašnjenja, upute provođeno savjetovanje i drugo).

1.11 Suradnja

Vijeće za vodne usluge sudjeluje u radu skupština, radnih skupina te na konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju organizacije za promicanje ciljeva održivog razvoja u sektoru voda. Najvažnija međunarodna suradnja Vijeća odvija se unutar Warega.

1.11.1 Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora

Vijeće za vodne usluge je, u izvještajnom razdoblju, nastavio djelovati u članstvu udruge WAREG – Europski vodni regulatori, pokrenute u travnju 2014., koja okuplja 25 vodnih regulatora iz Europe (Italija, UK-Sjeverna Irska, Irska, Hrvatska, Bugarska, Estonija, Belgija-Flandrija, Belgija-Bruxelles, Gruzija, Mađarska, Francuska, Grčka, Moldova, Litva, Latvija, Malta, Rumunjska, Portugal, Portugal-Azorski otoci, UK-Škotska, Albanija, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Armenija) iz 20 država Europe i 7 promatrača (UK-Engleska i Wales, Švedska, Danska, Poljska, Španjolska, Italija/AP Trent i Turska).

Wereg je od svog osnivanja do isteka 2019. održao svojih 20 skupština od kojih su četiri održane u 2019. i to 17. u Dublinu (veljača), 18. u Vilniusu (svibanj), 19. u Budimpešti (rujan) i 20. u Rimu (prosinac). Predstavnik Vijeća je sudjelovao u radu svih skupština, osim 19. Vijeće za vodne usluge je imalo status promatrača od 4. Skupštine u Edinburghu u svibnju 2015. a pristupilo je u članstvo na 8. Skupštini u Horti u lipnju 2016.

Neposredno nakon 20. Skupštine u Rimu održan je Prvi Europski forum o regulaciji vodnih usluga, na kojem su uz članice WAREG-a sudjelovali i predstavnici Europske komisije, asocijacija isporučitelja vodnih usluga, akademske zajednice, konzultanti u vodnom sektoru i drugi dionici voda. Između ostalog raspravljalo se o međusobnom utjecaju sektora vodnih usluga i kružnog gospodarstva. Ključne poruke o kvaliteti, inovacijama i kružnom gospodarstvu su: (i) Regulacija tehničke kvalitete značajan je pokretač ulaganja i može neizravno povećati stope inovacija reguliranih isporučitelja vodnih usluga i njihovog lanca opskrbe. (ii) Regulatori koji primjenjuju pristup zasnovan na učinku primjenjuju pravila

utvrđena zakonodavstvom EU-a o kvaliteti vode (DWD⁵), uštedi vode (WFD⁶), pročišćavanju otpadnih voda (UWWTD⁷) u nacionalnom vodnom sektoru. (iii) Regulatori bi mogli promovirati prakse kružnog gospodarstva davanjem novčanih poticaja onim subjektima koji su u stanju ulagati u recikliranje, uštedu energije i održivost okoliša. (iv) Upravljanje i tržišne reforme mogu biti povezane s ekonomskom regulativom kako bi se osiguralo učinkovito recikliranje i uporaba materijala.

1.11.2 Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača

Vijeće za vodne usluge ima svog stalnog člana u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača. Vijeće je i u 2019. aktivno sudjelovalo u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača. Zadaće Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača su sudjelovanje u izradi Nacionalnog programa za zaštitu potrošača i izvješća o ostvarivanju Nacionalnog programa za zaštitu potrošača, poticanje izmjene i dopune postojećih te donošenje novih propisa iz područja zaštite potrošača, sudjelovanje u kreiranju politike zaštite potrošača i izvješćivanje Vlade Republike Hrvatske o slučajevima kršenja dobrih poslovnih običaja.

Vijeće je na sjednicama Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača davalo pojašnjenja o pravima potrošača u korištenju vodnih usluga.

2 CIJENE VODNIH USLUGA

2.1 Zakonski okvir

Tijekom 2019. donesen je Zakon o vodnim uslugama, kojim je po prvi put u jednom zakonu cjelovito uređen sektor vodnih usluga.

Glavni ciljevi Zakona su: (1) osigurati financijsku i institucionalnu samoodrživost javnih isporučitelja vodnih usluga. Time se osigurava (i) njihova sposobnost da provedu diktirane EU investicija u području voda i (ii) provedba načela EU Okvirne direktive o vodama o povratu troškova od vodnih usluga, (2) osigurati dostupnost kvalitetne vodne usluge vode svim građanima i poslovnim korisnicima u RH pod izjednačenim uvjetima, (3) osigurati buduću priuštivost cijene vode – tako da nakon provedbe EU diktiranih investicija ne prijeđe 3% neto-raspoloživog dohotka kućanstva, godišnje i (4) zadržati djelatnosti vodnih usluga – u javnom sektoru.

Glavni instrumenti kojima se ti ciljevi postižu su: (1) propisivanje pretpostavki za uspostavu uslužnih područja, s minimalnom isporukom vode od 1,8 milijuna m³ (2) uspostava jedinstvenog i javnog isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, čiji su osnivači sve jedinice lokalne samouprave na uslužnom području, (3) uspostava sveobuhvatne ekonomske regulacije cijene vode putem Vijeća za vodne usluge, čiji je cilj spriječiti monopolske i visoke

⁵ Direktiva o vodi za ljudsku potrošnju odnosno Direktiva Vijeća 98/83/EZ od 3. studenoga 1998. o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju (SL L 330, 5. 12. 1998.) – članci 2. i 4.2. kako je zadnje izmijenjena Direktivom Komisije (EU) 2015/1787 od 6. listopada 2015. o izmjeni priloga II. i III. Direktivi Vijeća 98/83/EZ o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (SL L 260, 7. 10. 2015.).

⁶ Okvirna direktiva o vodama odnosno Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (Okvirna direktiva o vodama) (SL L 327, 22. 12. 2000.) kako je zadnje izmijenjena Direktivom Komisije 2014/101/EU od 30. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (Tekst značajan za EGP) (SL L 311, 31. 10. 2014.)

⁷ Direktiva o komunalnim otpadnim vodama odnosno Direktiva Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SL L 135, 30. 5. 1991.), dopunjena Direktivom Komisije 98/15/EZ od 27. veljače 1998. s obzirom na određene zahtjeve utvrđene u Dodatku I. (Tekst značajan za EGP) (SL L 67, 7. 3. 1998.)

tarife, ali i podcijenjene tarife, (4) postupna uspostava izjednačene cijene vode na uslužnom području, (5) neotuđivost komunalnih vodnih građevina i zabrana prodaje udjela u javnim isporučiteljima i (6) planiranje i izvori financiranja su povezani u jedan vremenski ciklus od 4 godine (poslovni plan javnih isporučitelja, odluka o cijeni vodnih usluga i odluka o naknadi za razvoj donose se za isto razdoblje).

Preporuke Vijeća sadržane u , po Hrvatskom saboru, prihvaćenim izvješćima o radu Vijeća za vodne usluge za 2017. i 2018. su, u najširem obuhvatu, poštivane prilikom normiranja odredbi Zakona o vodnim uslugama.

2.1.1 Određivanje cijena vodnih usluga – autoregulacija unutar zakonskog okvira

Određivanje cijena vodnih usluga u 2019. imalo je dva pravna okvira, vremenski razgraničena, koja su objašnjena u **odjeljku 1.6.2. Primarna autoregulacija, suspenzija i ograničena supstituirajuća regulacija.**

2.1.2 Osnovna cijena i cijena za socijalno ugrožene građane

a) Do stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama

Prema članku 206. stavci 3 i 4. Zakona o vodama:

„Tarifa vodnih usluga javne vodoopskrbe najmanje mora sadržavati:

- osnovnu cijenu vodne usluge i*
- cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva.*

Cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva ne može se utvrditi u visini većoj od 60% od osnovne cijene vodne usluge.“

Količina isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva nije propisana zakonom. Preporuka Vijeća za vodne usluge je da se pri propisivanju količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva, što mora biti sastavni dio odluke o cijeni vodne usluge, primjeni standard Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) prema kojem se ova količina iskazuje u litrama/dnevno/per capita te da ta količina ne bude manja od 70 l/dnevno po članu kućanstva. Od 18. svibnja 2013. na snazi je dopunjena je odredba stavka 7. članka 206. Zakona o vodama na način da se: Uredbom (o mjerilima za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva; op. VVU) propisuje i najniža količina isporučene vode nužna za osnovne potrebe kućanstva.

b) Od stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama

Zakonom o vodnim uslugama, uređeno je da javni isporučitelji vodnih usluga moraju osim socijalne cijene vodne usluge (varijabilne) za javnu vodoopskrbu, propisati i socijalnu cijenu vodne usluge (varijabilnu) za odvodnju te socijalnu cijenu vodne usluge (varijabilnu) za pročišćavanje otpadnih voda, kao i na fiksni dio cijene vodne usluge. Prema članku 44. Zakona o vodnim uslugama:

„(1.) Odluka o cijeni vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje mora sadržavati i cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi stanovnici za fiksni dio cijene vodnih usluga, a za varijabilni dio cijene vodnih usluga prema količini vode nužne za osnovne potrebe kućanstva. (2) Cijena iz stavka 1. ovoga članka ne može se utvrditi u visini većoj od 60 % od cijene vodne usluge koju plaćaju korisnici vodnih usluga koji nisu socijalno ugroženi.

(3) *Razlika do cijene vodne usluge koja osigurava povrat troškova od vodnih usluga (u daljnjem tekstu: puna cijena) podmiruje se iz proračuna jedinice lokalne samouprave. Iznimno od ovoga, javni isporučitelj vodnih usluga može odlučiti da razliku do pune cijene podmiruje dijelom iz prihoda od cijene vodne usluge koju plaćaju ostali korisnici vodnih usluga, ali ne više od 20 % te razlike.*

(4) *Socijalno ugroženi stanovnik, u smislu ovoga Zakona, je osoba koja sukladno propisima kojim se uređuje socijalna skrb ima pravo na naknadu za troškove stanovanja, a njihov popis jedinica lokalne samouprave dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga najkasnije do 10. prosinca tekuće godine za iduću godinu. Popis se redovito mijenja i dopunjuje, prema vremenu stjecanja statusa socijalno ugroženih stanovnika i dostavlja javnom isporučitelju vodnih usluga do 15. dana u tekućem mjesecu za idući mjesec.“*

2.1.3 Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti

Prema članku 205. stavku 1. Zakona o vodama: „Sredstva za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje osiguravaju se iz cijene vodne usluge.“, što uključuje i trošak poslovanja isporučitelja vodnih usluga (op. VVU).

Prema članku 5. stavku 7. Zakona o vodnim uslugama: „Troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge“.

Odredbama članka 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva utvrđeno je da „Cijena vodnih usluga mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina te isporuku vodnih usluga i to:

- materijalne troškove,
- troškove usluga,
- troškove naknade za koncesiju kada je isporučitelj vodnih usluga koncesionar,
- troškove za zaposlene,
- financijske rashode (troškove),
- troškove amortizacije dugotrajne imovine,
- troškove vrijednosnog usklađivanja kratkotrajne imovine u visini 5% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga,
- trošak naknade za korištenje voda iz članka 23. točke 3. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17), nakon roka određenog člankom 95. stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i naknade iz članka 28. stavka 3., odnosno iz članka 95. stavka 3., Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, za koje je obveznik isporučitelj vodnih usluga.“

2.1.4 Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge

U ranijem zakonodavstvu fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge bili su uređeni isključivo Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine, broj 112/10).

Od 18.7.2019. uređeni su i Zakonom o vodnim uslugama: Prema članku 42. stavku 2. Zakona o vodnim uslugama: „(2) Cijena vodne usluge sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.“, a prema stavicima 4. i 5. : „(4) Osnovica varijabilnog dijela cijene vodne usluge javne odvodnje i/ili pročišćavanja otpadnih voda, (...) je količina (kubni metar) ispuštene otpadne vode (...).

(5) *Fiksni dio cijene vodne usluge plaća se u fiksnom iznosu i mora pokriti fiksne troškove pružanja vodnih usluga propisane uredbom iz članka 43. stavka 5. ovoga Zakona.⁸*

2.1.4.1 Fiksni dio cijene vodnih usluga

Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine, broj 112/10) ostaje na snazi do donošenja uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga⁹. Prema članku 6. stavci 2., 3., 4. i 5. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva:

„Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:

- *očitanja vodomjera,*
- *obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga,*
- *umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima, tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje,*
- *redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga,*
- *ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.*

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.“

2.1.4.2 Varijabilni dio cijene vodnih usluga.

Varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga ovisi o količini isporučenih vodnih usluga.

Visina varijabilnog dijela najniže osnovne cijene vodne usluge izračunava se prema izrazu:

$$\text{NOC}_v = (T - F)/V$$

pri čemu je:

NOC_v – varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga izražen u kunama po m³,

T – iznos planiranih godišnjih troškova (fiksni i varijabilni - ukupno),

V – planirana godišnja količina usluge izražena u jedinici mjere isporučene vodne usluge (m³).

F – planirani godišnji iznos fiksnih troškova.

2.2 Određivanje cijene vodnih usluga u praksi

Podaci o cijenama vodnih usluga preuzeti su iz odluka o cijenama vodnih usluga koje su isporučitelji vodnih usluga dužni dostavljati Vijeću.

Podaci o visini naknade za razvoj preuzeti su iz odluka o obračunu i naplati naknade za razvoj koju su donijela gradska i općinska vijeća, a u pojedinim slučajevima i županijske skupštine.

⁸ uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga

⁹ provedbeni propis iz članka 43. stavka 5. Zakona o vodnim uslugama

Podaci o iznosima naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda, koje su prihod Hrvatskih voda, a navedene su u tablicama mogu se razlikovati od stvarno primjenjivanih, s obzirom da Vijeće nema zakonsku ovlast nadzirati zakonitost primjene ovih naknada.

Vijeće je u provedbi nadzora nad odlukama o cijeni vodnih usluga uočilo sljedeće specifičnosti i trendove:

2.2.1 Različite tarife za različite kategorije korisnika. Međusobno subvencioniranje.

Većina isporučitelja određuje cijene vodnih usluga za različite kategorije obveznika u različitim visinama.

U praksi je najčešća podjela u dvije kategorije obveznika: kućanstva i gospodarstvo ili preciznije na stambene i poslovne prostore.

Dio isporučitelja uvodi posebnu (treću) tarifu za sve neprofitne organizacije (Republiku Hrvatsku, jedinice područne i lokalne samouprave, ustanove i udruge).

Dio isporučitelja u treći tarifni razred izdvaja samo neke neprofitne organizacije (škole, bolnice, ustanove predškolskog odgoja, ustanove socijalne skrbi, članske organizacije, ustanove u kulturi, botanički i zoološki vrtovi i sl.) a ostale ostavlja u kategoriji poslovnih korisnika („gospodarstvo“) ili i za njih predviđa poseban (četvrti) tarifni razred (npr. za tijela Republike Hrvatske i jedinica područne i lokalne samouprave).

Dio isporučitelja, uglavnom na otocima, u zasebni (četvrti ili peti) tarifni razred izdvaja poljoprivredu.

Treba reći da pravo Europske unije izričito ne zabranjuje tzv. međusobno subvencioniranje (*cross-subsidies*) gdje se jedna tarifa primjenjuje na jednu kategoriju korisnika, a druga na drugu tako da zapravo kategorija korisnika s višom tarifom subvencionira kategorije korisnika s nižom tarifom.

Naše pravo dopušta takvu mogućnost u članku 3. stavak 2. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva: „Ako je osnovna cijena vodne usluge određena u različitoj visini za različite kategorije obveznika, njihov ponderirani zbroj ne smije biti manji od najniže osnovne cijene vodne usluge.“

U Hrvatskoj su prisutni ovi oblici:

Tablica 5. Oblici međusobnog subvencioniranja u Hrvatskoj

Korisnici - davatelji	Korisnici – primatelji
poslovni korisnici	kućanstva
svi nesocijalni korisnici (kućanstva i poslovni korisnici)	socijalni korisnici
javna vodoopskrba	odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Kako smo već ukazali, prema važećim propisima u Hrvatskoj, dopuštene su prve dvije vrste međusobnog subvencioniranja, s tim što je trend u zemljama Europske unije da se isto ne dopusti u okviru tzv. linearne tarife (različita tarifa neovisno o količinskoj potrošnji) već samo kod tzv. blok tarife (različita tarifa za različitu količinsku potrošnju, svrstanu unutar nekoliko raspona potrošnje, tzv. blokovi). O dopuštenosti međusobnog subvencioniranja troškova

odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda iz prihoda ostvarenih u javnoj vodoopskrbi u europskoj praksi nema jedinstvenog stava. U najvećem broju primjera dopušta se djelomično subvencioniranje, a u manjem broju se potpuno zabranjuje.

Fiksni i varijabilni dio cijene vodnih usluga

Svi isporučitelji vodnih usluga u odlukama o cijenama vodnih usluga nad kojima je u izvještajnom razdoblju dovršen postupak nadzora zakonitosti utvrdili su fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge.

U praksi, 136 isporučitelja je za kućanstva odredilo fiksni dio cijene vodne usluge u formatu kn/mj. po korisniku, dok je njih 23 odredilo u formatu kn/mj. po promjeru cijevi.

Za poslovne korisnike, 148 isporučitelja je odredilo fiksni dio cijene vodne usluge u formatu kn/mj. po korisniku, dok je njih 11 odredilo u formatu kn/mj. po promjeru cijevi.

Socijalna cijena vodnih usluga

Socijalnu cijenu vodnih usluga (varijabilni dio) u javnoj odvodnji bez pročišćavanja, što nije zakonska obveza imalo je 48 isporučitelja.

Socijalnu cijenu vodnih usluga (varijabilni dio) u pročišćavanju, što nije zakonska obveza imalo je 29 isporučitelja.

Većina isporučitelja je prihvatila preporuku Vijeća i u svojim odlukama navelo preporučenu količinu od 70 l/dnevno po članu kućanstva kao količinu nužnu za potrebe kućanstva. Ostali isporučitelji određuju veću količinu.

Dio isporučitelja je uveo socijalnu tarifu i za fiksni dio cijene vodnih usluga, što nije bila zakonska obveza do 18.7.2019. Prema Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva osnovna cijena vodne usluge (cijena za građane koji nisu socijalno ugroženi, kao i cijena za gospodarstvo i neprofitne organizacije) mora pokriti ukupne troškove upravljanja i pogona. Dakle, Uredba je dopustila još jedan oblik međusubvencioniranja: od nesocijalnih kategorija prema socijalnim.

Međutim dio isporučitelja vodnih usluga je odredio uz suglasnost gradonačelnika odnosno općinskih načelnika da razliku od 40% do osnovne cijene pokriju jedinice lokalne samouprave iz svojih proračuna.

2.2.2 Alokacija fiksnih troškova na pojedinačnog korisnika

Osnovica za plaćanje fiksnog¹⁰ dijela cijene vodne usluge nije propisana u Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva. Većina isporučitelja određuje fiksni mjesečni iznos (kn/mj.), a za neke kategorije obveznika i fiksni tromjesečni iznos (kn/mj.3). Isto tako nije propisan i način alokacije troškova na pojedinačnog korisnika.

Posljedično tomu, isporučitelji vodnih usluga su koristili u pravilu dva modela alokacije troškova na pojedinačnog korisnika:

¹⁰ Od značaja za rad Vijeća za vodne usluge je presuda Suda Europske unije (Sud EU) od 7. prosinca 2016. u predmetu C-686/15 (Vodoopskrba i odvodnja): „Zahtjev za prethodnu odluku - Okoliš - Direktiva 2000/60/EZ - Okvir za djelovanje Europske unije u području vodne politike - Povrat troškova vodnih usluga - Izračun iznosa koji plaća potrošač - Varijabilni dio prema stvarnoj potrošnji i fiksni dio koji ne ovisi o toj potrošnji" vidjeti str. 95.

- određivanjem fiksnog dijela cijene po promjeru priključka (cijevi), što je značilo jedan obračun po priključku (vodomjeru) i
- određivanjem fiksnog iznosa po posebnom dijelu nekretnine (stanu, poslovnom prostoru).

Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva taksativno propisuje troškove koje cijena vodne usluge mora pokriti te izričito određuje da fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine.

Uvažavajući navedeno, Vijeće je zauzelo stav da su oba obračuna zakonita. Ujedno je u postupcima nadzora uočilo da je obračun po priključku (vodomjeru) znatno cjenovno nepovoljniji za industrijske korisnike i samo produbljuje već uspostavljeni cjenovni nerazmjer stanovništvo – industrija.

Isporučitelji vodne usluge u Republici Hrvatskoj primjenjuju, u najvećem broju slučajeva, model skupnog izračuna fiksnih troškova te obračuna u jednakom iznosu po kategorijama obveznika.

2.2.3 Sezonska i izvansezonska cijena

Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva ne sadržava izričite odredbe o sezonskim cijenama.

U izvještajnom razdoblju nijedan od isporučitelja u obuhvatu nadzora Vijeća nije određivao različito sezonske i izvansezonske cijene.

U razdobljima 2010.-2015. nekoliko isporučitelja vodnih usluga u jadranskom priobalju odredilo je sezonske cijene vodnih usluga, pri čemu je tarifa u ljetnim mjesecima bila znatno veća u odnosu na tarife u zimskim mjesecima. Sezonske tarife obrazlagane su potrebom za racionalizacijom korištenja vode u uvjetima mnogostrukog povećanja broja korisnika u ljetnim mjesecima i povećanim proizvodnim troškovima. Prvi saziv Vijeća je u izvještajnim razdoblju 2013. – 2015. stao na stajalište (i) da ne postoje pokazatelji smanjenja potrošnje po korisniku u ljetnim mjesecima kao posljedica povećanja tarife, (ii) da se troškovi proizvodnje i distribucije vode po jedinici mjere ne povećavaju već upravo suprotno da djeluje ekonomija razmjera tj. da povećanjem volumena isporučene vode padaju i jedinični prosječni troškovi proizvodnje i (iii) da u sezonskoj tarifi postoje elementi diskriminacije povremenih korisnika u odnosu na stalne korisnike.

2.2.4 Amortizacija

2.2.4.1 Amortizacija komunalnih vodnih građevina u cijeni vodnih usluga ili izvan nje

Uključivanje troška amortizacije komunalnih vodnih građevina u cijenu vodne usluge ovisi o:

- izvoru financiranja i
- izabranom računovodstvenom pristupu u knjiženju troška amortizacije prihodovnom ili kapitalnom.

Prema odredbama Međunarodnog računovodstvenog standarda, MRS 20 točka 13. moguća su dva pristupa računovodstvu državnih potpora: kapitalni pristup prema kojem se potpora

odobrava izravno u korist udjela dioničara (potpora u temeljni kapital) i prihodovni pristup prema kojem se potpora unosi u prihod tijekom jednog ili više razdoblja. Obračun amortizacije ovisi o pristupu koji se izabere. Odabere li isporučitelj vodne usluge prihodovni pristup, evidentirat će primljene potpore kao odgođeni prihod i amortizacija na dugotrajni dio imovine financiran iz potpora ne obračunava se u cijeni usluge. Međutim, nakon isteka vijeka upotrebe tako financiranog objekta, za izgradnju objekta ili nabavu opreme bit će potrebna nova potpora. Odabere li kapitalni pristup, a namjena potpore je financiranje nabave imovine koja ima pravno-vlasnički status javnog dobra, primjereno je iskazati takvu potporu kao povećanje javnog kapitala. U okviru ovog pristupa, amortizacija ukupne dugotrajne imovine, neovisno o izvoru financiranja, obračunava se u cijeni usluge.

U knjiženju i obračunu troška amortizacije moguće su četiri situacije:

(1) za iznos izdataka komunalnih vodnih građevina koji je financiran iz zajmova i kredita, trošak amortizacije mora se obračunati u cijeni vodnih usluga, jer se glavnicom zajma ili kredita ne može dokapitalizirati isporučitelj, a glavnica se mora vratiti;

(2) za iznos izdataka koji je financiran potporama (donacijama) iz javnih sredstava subjekata koji nisu osnivači, niti mogu biti osnivači javnih isporučitelja vodnih usluga (sredstava Hrvatskih voda, državnog proračuna, proračuna jedinica područne (regionalne) samouprave, bespovratna sredstva EU fondova, donacija drugih država) - trošak amortizacije ne može se obračunati u cijeni vodnih usluga, jer ti subjekti ne mogu povećavati temeljni kapital isporučitelja, pa se primjenjuje prihodovni pristup;

(3) Za iznos izdataka koji je financiran sredstvima jedinica lokalne samouprave moguća su dva izbora i to:

(a) trošak amortizacije se ne obračunava u cijeni vodnih usluga, ako se odabere prihodovni pristup tj. ako se uplata tretira kao donacija i

(b) trošak amortizacije se obračunava u cijeni vodnih usluga, ako se odabere kapitalni pristup tj. ako se uplatom dokapitalizira isporučitelj vodnih usluga i

(4) Za iznos izdataka koji je financiran sredstvima samoga isporučitelja vodnih usluga (naknada za razvoj) jedinica lokalne samouprave, moguća su dva izbora i to:

(a) trošak amortizacije se ne obračunava u cijeni vodnih usluga, ako se odabere prihodovni pristup (što je redovit slučaj) i

(b) trošak amortizacije se obračunava u cijeni vodnih usluga, ako se odabere kapitalni pristup tj. ako isporučitelj vodnih usluga sam sebe dokapitalizira, ali samo do granice koju Zakon o trgovačkim društvima dopušta za dokapitalizaciju vlastitim kapitalom.

Isporučitelji su naširoko, gdje god je to bilo dopušteno (a iznimno, gdje i nije), koristili prihodovni pristup, knjižili iznose financiranja kao odgođeni prihod, isti prebijali s troškom amortizacije (raspoređenim na višegodišnji amortizacijski vijek) te nisu uključivali trošak amortizacije u cijenu vodne usluge. Taj pristup su osobito poticali gradovi i općine, kao osnivači javnih isporučitelja vodnih usluga, s namjerom da cijenu što dulje zadržavaju na niskim razinama. Posljedično tomu, pojedini javni isporučitelji vodnih usluga imaju razvijenu infrastrukturu tj. vrijednu dugotrajnu imovinu, a nisku kapitalizaciju, dok budući razvoj temelje na očekivanju novih javnih potpora.

Suprotno tome, neki isporučitelji su u izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga uključili i ukupne troškove amortizacije vodnih građevina, iako se dio tog iznosa odnosi na amortizaciju dugotrajne imovine financirane primljenim potporama od Hrvatskih voda ili Državnog proračuna koje su namijenjene izgradnji vodnih građevina, koji iznosi nikako nisu smjeli biti uključeni u cijenu vodnih usluga.

Činjenica je da Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva nije izvršila izbor između dva modela koji MRS omogućuje.

No s obzirom na obveze koje za Republiku Hrvatsku proizlaze iz članka 9. EU Okvirne direktive o vodama i pravila o korištenju EU fondova za vodne projekte o povratu troškova iz vodnih usluga, za očekivati je da će se u uredbom o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga ovo pitanje urediti.

2.2.4.2 Amortizacija se podmiruje iz prihoda od varijabilnog dijela cijene vodnih usluga

Amortizacija je prema Međunarodnim računovodstvenim standardima i prema ekonomskoj doktrini nedvojbeno fiksni trošak.

No, Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva je taksativno propisala koji se fiksni troškovi mogu pokriti iz fiksnog dijela cijene vodne usluge. Svi ostali troškovi (varijabilni i fiksni) se pokrivaju iz varijabilnog dijela cijene vodne usluge. Da je drukčije određeno fiksni dio cijene vodnih usluga bio bi enormno viši u odnosu na varijabilni.

Svi isporučitelji vodnih usluga u Republici Hrvatskoj su se pridržavali ovog pravila i nije zabilježen slučaj da se amortizacija uključivala u fiksni dio cijene vodne usluge.

2.3 Nepravilnosti u odlukama o cijeni vodnih usluga nakon donošenja Zakona o vodnim uslugama

Nakon 18. srpnja 2019. kao dana stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama, Vijeće je uočilo da dio javnih isporučitelja ne poznaje odredbe Zakona o vodnim uslugama te po inerciji ranijeg zakonodavstva donosi odluke o cijeni vodnih usluga. Vijeće je utvrdilo sljedeće nepravilnosti u donošenju odluke o cijeni vodnih usluga:

1. donesena je u formi izmjena i dopuna odluke koja je donesena temeljem Zakona o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18) ili ranijeg Zakona o komunalnom gospodarstvu, umjesto nove odluke o cijeni vodnih usluga, a odluka o cijeni vodnih usluga je opći akt s općim učinkom (čl. 43. st.4. ZVU), što znači da se s donošenjem novoga zakona, mora donijeti i cjelovita odluka
2. nije objavljena u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave
3. dan stupanja na snagu je pogrešno određen (danom donošenja)
4. objavljena je u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave, ali stupanje odluke na snagu nije određeno rokom od najmanje osam dana po objavi u službenom listu
5. nije objavljena u još jednom lokalnom mediju
6. nije dostavljena Vijeću za vodne usluge
7. nema zakonitu suglasnost gradonačelnika/općinskog načelnika
8. nema propisani sadržaj iz članka 43. stavka 3. Zakona; prema članku 43. stavku 3. „Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava: područje pružanja vodne usluge, vrstu vodne usluge, tarifu vodne usluge, način obračuna i plaćanja cijene vodne usluge i odredbu

koja se javna davanja obračunavaju i naplaćuju uz cijenu vodne usluge. Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava i cijenu vodne usluge pražnjenja otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje neovisno o tome pruža li ih javni isporučitelj vodne usluge neposredno ili ih pruža koncesionar.“

9. nema propisanu tarifu za socijalnu cijenu vodnih usluga iz članka 44. ZVU; prema toj odredbi - tarifa za socijalno ugrožene građane mora se odnositi i na (a) fiksni dio – najmanje 60% nesocijalne tarife, (c) varijabilni dio, odvodnje (skupljanja) otpadnih voda – najmanje 60% nesocijalne tarife, za količine nužne za osnovne potrebe kućanstva i (d) varijabilni dio, pročišćavanje otpadnih voda – najmanje 60% nesocijalne tarife, za količine nužne za osnovne potrebe kućanstva; isporučitelji u pravilu zadržavaju socijalnu tarifu za varijabilnu cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe
10. kao pravni temelj donošenja odluke navedena je odredba članka 43. stavka 1. Zakona o vodnim uslugama, a do objedinjavanja javnih isporučitelja vodnih usluga odluka se može donijeti samo temeljem prijelaznih odredaba Zakona o vodnim uslugama (čl. 109. st. 2. do 5. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) i
11. druge manje nepravilnosti.

2.4 Obuhvat nadzora zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga

2.4.1 Broj isporučitelja vodnih usluga

Broj i struktura isporučitelja vodnih usluga je sadržano u Sažetku glavnih pokazatelja u sektoru vodnih usluga.

Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih i septičkih jama

Izvan nadzora Vijeća bili su i privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza septičkih i sabirnih jama. Riječ je o koncesionarima kojima su cijene određene koncesijskim ugovorom dodijeljenom u javnom natječaju od strane jedinice lokalne samouprave. Cijene njihovih vodnih usluga nisu sadržane u odlukama o cijenama vodnih usluga javnih isporučitelja vodnih usluga.

Mali neregulirani vodovodi

U Hrvatskoj je, u izvještajnom razdoblju, postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Vrlo često ne postoji aktom javne vlasti određena pravna ili fizička osoba koja upravlja njima.

2.4.2 Statistika dostavljenih odluka i broj provedenih nadzora

Tijekom 2019. Vijeće je zaprimilo 27 odluka o cijeni vodnih usluga uključujući izmjene i dopune postojećih odluka.

Za 8 odluka Vijeće je uputilo isporučiteljima obavijest o nepropisnom donošenju i/ili sadržaju odluke o cijeni vodnih usluga te su iste u međuvremenu usklađene. Jedna odluka je obustavljena od primjene odlukom Vijeća u 2020. U ostalim odlukama Vijeće nije našlo elemenata nezakonitosti.

2.4.3 Obustave odluka o cijeni vodnih usluga

Vijeće je u izvještajnom razdoblju nije obustavljalo od primjene odluke o cijeni vodnih usluga.

2.5 Nadzor nad obračunom i naplatom cijena vodnih usluga i izdavanju računa za vodne usluge

Vijeće za vodne usluge nije imalo zakonskih ovlasti za provedbu ovog nadzora, već taj nadzor po odredbama Zakona o vodama ima ovlast provoditi tržišna inspekcija.

Od stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama ovu vrstu nadzora provodi Državni inspektorat. Prema članku 80. stavku 1. Zakona o vodnim uslugama: „Središnje tijelo državne uprave nadležno za inspekcijske poslove u području trgovine, usluga, zaštite potrošača i sigurnosti neprehrambenih proizvoda (u daljnjem tekstu: tržišna inspekcija) provodi inspekcijski nadzor nad primjenom odredbi ovoga Zakona u pogledu obračuna i plaćanja cijene vodnih usluga te primjenu općih uvjeta isporuke vodnih usluga koje se odnose na zaštitu potrošača.“

3 CIJENA JAVNE VODOOPSKRBE DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA

3.1 Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima

Zakon o vodama dopuštao je isporuku vode za ljudsku potrošnju između različitih isporučitelja vodnih usluga radi (a) trajnog rješavanja vodoopskrbe područja koja nemaju dostatne ili kvalitetne vlastite vodozahvate i izvorišta (veleisporuke) ili (b) rješavanja povremenih nestašica vode (interventne isporuke), no Zakon tu cijenu ograničava. Zakon o vodama dopušta da i drugi korisnik vode može prodati tehnološku ili drugu vodu isporučitelju vodne usluge. I tu cijenu Zakon ograničava. Ova se ograničenja ne odnose na prekograničnu prodaju vode gdje se cijena određuje slobodno. Zakon o vodama nije tu isporuku nominirao kao pružanje vodne usluge javne vodoopskrbe, iako je ona po svojim obilježjima to bila, ali je Zakon o vodnim uslugama iz 2019. ispravio taj nominalni propust i u članku 47. stavcima 1. i 2. uredio:

„Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima

Članak 47.

(1) Javni isporučitelj vodnih usluga može pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga.

(2) Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga ako to ne ugrožava isporuku vode na uslužnom području prvoga isporučitelja, a drugom isporučitelju redovito ili povremeno nedostaju potrebne količine vode ili drugi isporučitelj ima hitnu potrebu za dodatnim količinama vode zbog nestašica, onečišćenja, drugog pogoršanja kakvoće vode i drugih hitnih razloga.“

3.2 Veleprodajna cijena umjesto maloprodajne cijene

Do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, br. 56/13) cijena vode namijenjene ljudskoj potrošnji u veleisporuci i interventnoj isporuci bila je određena kao maloprodajna cijena: „Isporučitelj vodne usluge koji isporučuje vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji drugom isporučitelju vodne usluge ne može odrediti cijenu vode u iznosu većem od prosječne cijene vodne usluge koja se primjenjuje na korisnike na njegovom vodoopskrbnom području (nap.VVU – misli se na cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe – varijabilnu), koja se može uvećati za razuman trošak provoda vode kroz

građevine javne vodoopskrbe, a ako takvih korisnika nema obvezan je odrediti cijenu *vodne usluge* sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“ (čl. 208. st.1.)

Od stupanja na snagu (18.05.2013.) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, br. 56/13) cijena vode u veleisporuci i interventnoj isporuci vode namijenjene ljudskoj potrošnji je bila određena kao veleprodajna cijena: „Isporučitelj vodne usluge koji isporučuje vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji drugom isporučitelju vodne usluge ne može odrediti cijenu vode u iznosu većem od troška proizvodnje vode ili nabave vode od trećeg isporučitelja, koja se može uvećati za razuman trošak provoda vode kroz građevine javne vodoopskrbe, a ako takvih korisnika nema obvezan je odrediti cijenu *vodne usluge* sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“ (čl. 208.st.1.). Sintagma „a ako takvih korisnika nema“ ostala je očitom greškom u tekstu Zakona a ispravak nije izvršen. Isto tako u Zakonu je ostala pogrešna nominacija „cijena vodne usluge¹¹“ iako je u prvom dijelu zakonske dispozicije ova cijena ispravno nominirana kao „cijena vode“. Zakonodavac je dakle limitirao kupoprodajnu cijenu vode na veleprodajnu cijenu vode uvećanu za trošak transporta vode do drugog isporučitelja a ako to nije moguće cijena se određuje prema tri zakonska načela. Razlog promjene u zakonskom uređenju je bio spriječiti da prodavatelj prevali neracionalnosti vlastitog poslovanja (gubitke vode, prekomjerni broj zaposlenih i dr.) na kupca.

Zakon o vodnim uslugama iz 2019. uredio je cijenu javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima, na gotovo identičan način kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama iz 2013., u članku 47. stavku 3., koji glasi:

„(3) Cijena vodne usluge iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne može biti veća od troška proizvodnje vode ili nabave vode od trećeg isporučitelja i razumnog troška provoda vode kroz građevine za javnu vodoopskrbu.“

3.3 Struktura veleprodajne cijene vode

Vijeće je do stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama iz 2019. zauzelo stajalište da cijena vode između dva isporučitelja može sadržavati sam cijenu prema isporučenoj količini vode (kn/m³) i porez na dodanu vrijednost (PDV).

Cijena vode između dva isporučitelja nije mogla sadržavati:

- fiksni dio cijene (Fix) odnosno kn/mjesečno ili tromjesečno, jer je ova cijena u cijelosti ovisna o količini isporučene vode (dakle - varijabilna)
- naknadu za razvoj (NR), jer se ona zakonito može naplaćivati samo uz cijenu vodne usluge, a cijena isporuke vode za ljudsku potrošnju između dva isporučitelja nije bila nominirana kao cijena vodne usluge do 18.7.2019.
- naknadu za korištenje voda (NKV), jer se ona zakonito može naplaćivati samo korisnicima vodnih usluga priključenim na sustav javne vodoopskrbe, a ne i drugim isporučiteljima kao upraviteljima tog sustava i
- naknadu za zaštitu voda (NZV), jer se ona zakonito može naplaćivati samo korisnicima vodnih usluga priključenim na sustav javne odvodnje, a ne i drugim isporučiteljima kao upraviteljima tog sustava.

Zakon o vodnim uslugama iz 2019. potvrdio je upravnu praksu Vijeća odredbom članka 47. stavka 5.: *„Cijena vodnih usluga iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne sadržava fiksni dio, kao ni naknadu za razvoj, naknadu za zaštitu voda i naknadu za korištenje voda iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“*

¹¹ Ispravna je nominacija i u stavku 3. članka 208.

3.4 Određivanje cijene vode

Cijena vode između dva isporučitelja vodnih usluga određuje se (i) **primarno** - pisanim ugovorom između sudionika ili jednostranom odlukom prodavatelja (ali zasebno od odluke o cijeni vodnih usluga) koju kupac prihvaća prihvatom isporuke ili prihvatom isporuke i plaćanjem računa po toj cijeni čime se smatra da je sklopljen usmeni ugovor između sudionika isporuke ili (ii) **supsidijarno** – privremenom mjerom odnosno privremenom odlukom Vijeća za vodne usluge.

Stavkom 3. članka 208. Zakona o vodama bilo je propisano: „Isporučitelj vodne usluge koji je nezadovoljan cijenom vode određenom po drugom isporučitelju ima pravo tražiti da sud u parničnom postupku izmijeni ugovornu cijenu. Do odluke suda nezadovoljna strana može tražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom mjerom odredi cijenu vode.“

Vijeće za vodne usluge je u ranijim izvještajnim razdobljima ukidalo privremenu mjeru i kad su se kupac i prodavatelj sporazumjeli o novoj cijeni vode pisanim ugovorom.

Prema odredbama članka 47. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama iz 2019. „Cijenu vodne usluge iz stavaka 1. i 2. ovoga članka određuje javni isporučitelj vodnih usluga – prodavatelj svojom odlukom, zasebno od odluke o cijeni vodnih usluga koja se donosi za krajnje korisnike vodnih usluga, uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge.“

U prijelaznom razdoblju primjenjuju se prijelazna odredba članka 105. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama koja glasi: „Dok se cijena vodne usluge posebne isporuke vode ne odredi sukladno članku 47. stavku 4. ovoga Zakona, bilo koja strana u odnosu međusobne isporuke vode za ljudsku potrošnju može zatražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom odlukom o odredi cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima.“ Privremena odluka se od privremene mjere razlikuje po tome što se donosi kao opći akt s općim učinkom, a ne kao upravni akt te objavljuje u županijskom službenom listu.

3.5 Sudionici i količine vode u javnoj vodoopskrbi drugim isporučiteljima

Vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji prodaju drugim isporučiteljima vodnih usluga:

- isporučitelji vodnih usluga koji opskrbljuju vodom kućanstva i poslovne korisnike (isporučitelji na malo) i
- isporučitelji vodnih usluga koji obavljaju isključivo isporuke drugim isporučiteljima vodnih usluga (isporučitelji na veliko).

Ukupne količine vode u međusobnoj isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga u 2019. iznose 41.378.635,00 m³ (za 1.730.924,24 m³ manje nego u 2018.¹²). U veleisporuci vode za ljudsku potrošnju u 2019. sudjelovalo je ukupno 47 prodavatelja (5 više nego u 2018.).

Tablica 6. Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima (količine i prodavatelji)

rbr.	ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA (prodavatelji)	2018. (m ³)	2019. (m ³)
1.	VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica	6.493.422,00	6.791.584,00
2.	Vodovod d.o.o. Omiš	5.517.718,00	5.465.206,00
3.	Istarski vodovod d.o.o. Buzet	4.441.364,00	4.826.508,00

¹² 43.109.559,24 m³

4.	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	4.144.816,00	3.853.662,00
5.	Vodovod Hrvatsko Primorje-južni ogranak d.o.o. Senj	3.773.067,00	3.784.809,00
6.	Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. Vinkovci	2.512.430,24	3.357.733,00
7.	Vodovod Brač d.o.o. Supetar	2.421.516,00	2.418.182,00
8.	Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić	761.210,00	1.554.585,00
9.	Vodovod d.o.o. Zadar	1.310.334,00	1.457.959,00
10.	NPKLM vodovod d.o.o. Korčula	1.339.306,00	1.438.979,00
11.	Vodovod Dubrovnik d.o.o. Dubrovnik	1.100.598,00	1.069.511,00
12.	Vodovod i odvodnja Cetinske krajine d.o.o. Sinj	441.027,00	840.642,00
13.	KD vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	1.201.650,00	810.730,00
14.	Vodovod d.o.o. Makarska	626.900,00	649.722,00
15.	Vodovod-Osijek d.o.o. Osijek	656.506,00	520.210,00
16.	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	449.679,00	429.277,00
17.	Sisački vodovod d.o.o. Sisak	0	406.117,00
18.	Rad d.o.o. Drniš	104.096,00	271.481,00
19.	Varkom d.d. Varaždin	81.374,00	259.554,00
20.	Hidrobela d.o.o. Belišće	275.999,00	257.649,00
21.	Liburnijske vode d.o.o. Ičići	64.822,00	135.859,00
22.	Vodne usluge d.o.o. Bjelovar	102.151,00	123.064,00
23.	Vodovod Pula d.o.o. Pula	0	112.071,00
24.	Komunalac ViO d.o.o. Delnice	94.979,00	89.662,00
25.	Spelekom d.o.o. Rakovica	93.495,00	73.051,00
26.	Vodovod Korenica d.o.o. Korenica	0	68.127,00
27.	Moslavina d.o.o. Kutina	44.572,00	66.548,00
28.	Koprivničke vode d.o.o. Koprivnica	61.645,00	63.828,00
29.	Komunalac d.o.o. Otočac	24.002,00	35.386,00
30.	Metković d.o.o. Metković	29.391,00	33.932,00
31.	Komunalije vodovod d.o.o. Čazma	16.861,00	29.906,00
32.	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Ogulin	13.628,00	14.027,00
33.	Komunalac d.o.o. Vrgorac	8.719,00	12.095,00
34.	Vodovod i odvodnja d.o.o. Orebić	0	10.637,00
35.	HumVio d.o.o. Lastine	7.823,00	8.168,00
36.	Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik	0	7.798,00
37.	LIP-KOM d.o.o. Lipovljani	10.704,00	6.553,00
38.	Vode Žumberak d.o.o. Kostanjevac	0	4.380,00
39.	Vodoopskrba d.o.o. Darda	0	3.966,00
40.	Komunalno društvo Pag d.o.o.	0	3.710,00
41.	Usluga d.o.o. Gospić	3.196,00	3.338,00
42.	Vodovod Novska d.o.o. Novska	23.686,00	3.031,00
43.	VIOP d.o.o. Pregrada	1.166,00	1.642,00
44.	Komunalno Ozalj d.o.o. Ozalj	1.804,00	1.616,00
45.	Ivkom-vode d.o.o. Ivanec	13.999,00	1.540,00
46.	Kapelakom d.o.o. Kapela	0	333,00
47.	Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o. Vojnić	198,00	267,00
ISPORUČITELJI KOJI SU IMALI VELEISPORUKU U 2018., ALI NE I U 2019.			
1.	Vodoopskrba Kupa d.o.o. Novo Selište	3.352.215,00	0
2.	Komunalac d.o.o. Biograd na moru	1.240.311,00	0
3.	Vodovod Zapadne Slavonije d.o.o. Nova Gradiška	133.200,00	0

4.	Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. Zagreb	113.920,00	0
Ukupno		43.109.559,24	41.378.635,00

Četiri (4) prodavatelja drugim isporučiteljima iz 2018. nisu prodavali vodu u veleisporuci u 2019. Vodoopskrba Kupa d.o.o. Novo Selište se pripojio Sisačkom vodovodu d.o.o. Sisak, koji mu je bio veći od dva jedina kupca. Vodovodu Zapadne Slavonije d.o.o. Nova Gradiška se pripojio jedini preostali kupac, Slavča d.o.o. Nova Gradiška.

Jedini preostali isporučitelj na veliko je Vodovod Hrvatsko Primorje-južni ogranak d.o.o. Senj, koji isporučuje vodu za pet isporučitelja vodnih usluga, i to: Komunalno društvo Pag d.o.o. Pag, Vodovod i odvodnja d.o.o. Senj, Vrelo d.o.o. Rab, Crno Vrilo d.o.o. Karlobag i Komunalije d.o.o. Novalja.

Uz to, kao fiktivni, ali nelicencirani veleisporučitelj, posluje i VSI – Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet, koji upravlja uređajem za kondicioniranje vode Butoniga te isporučuje vodu dvojici isporučitelja vodnih usluga: Istarskom vodovodu d.o.o. Buzet (koji mu ustupa svo osoblje i sredstva za poslovanje) i Vodovodu Pula d.o.o. On godišnje isporučuje vodu u količini od **5.361.085 m³**.

3.6 Cijene vode prema drugim isporučiteljima

3.6.1 Najviše i najniže cijene određene ugovorima ili odlukom prodavatelja

Najnižu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica prema Vodoopskrbi i odvodnji d.o.o. Zagreb, u visini od **0,77 kn/m³**.

Najvišu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima Vodovod i kanalizacija d.o.o. Ogulin prema Komunalnom Duga Resa d.o.o. Duga Resa, u visini od **7,79 kn/m³**.

Razlika između najniže i najviše cijene određene ugovorom ili odlukom prodavatelja je 1:10,12.

Aritmetička srednja vrijednost svih cijena određenih ugovorima ili odlukom prodavatelja je **3,72 kn/m³**.

Jedini preostali isporučitelj na veliko, Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o., Senj, ima cijenu od **2 kn/m³** prema svojih pet kupaca.

VSI – Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet, koji fiktivki posluje kao veleisporučitelj prema dvojici kupaca ima mjesečni obračun troškova, ovisan o količini prodane vode i u 2019. je iznosio: od 1,79 kn/m³ do 4,97 kn/m³ ili u ponderiranim prosjeku **2,99 kn/m³**.

3.6.2 Cijene određene privremenim mjerama Vijeća

U 2019. Vijeće nije donijelo nijednu privremenu mjeru (do 18.7.2019.) niti je donijelo privremenu odluku o cijeni vodne usluge drugom isporučitelju (od 18.7.2019.).

Međutim, u 2019. na snazi je bilo deset (10) privremenih mjera Vijeća iz 2015.-2018. jer ih do 2019. nisu zamijenile pravomoćne presude u parničnim postupcima:

Tablica 7. Privremene mjere iz 2015., 2016. i 2017.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	DUKOM d.o.o. Dugo Selo	4,68 (V)	2,08 - na zahtjev kupca
	Vodoopskrba i odvodnja Vrbovec d.o.o. Vrbovec	4,68 (V)	2,18 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	HUMVIO d.o.o. Hum na Sutli (mjerno mjesto: Harina Zlaka)	3,20 (M)	1,50 - na zahtjev kupca pa potom zamijenjena ugovorom na cijenu od 2,07
	Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić (mjerno mjesto: Luka)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerna mjesta: Domahovo i Strmec)	3,80 (V)	1,79 - na zahtjev kupca
	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerno mjesto: Dubravica)	3,80 (V)	1,57 - na zahtjev kupca
Hidrobela d.o.o. Belišće	Dvorac d.o.o. Valpovo	4,20 (M)	3,58 - na zahtjev prodavatelja

Tablica 8. Privremene mjere iz 2018.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. (mjerno mjesto Svibje, prema Ivanić Gradu)	2,53 (M)	1,71 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić	Vodovod i odvodnja Bistra d.o.o. (na 2 mjerna mjesta u Novakima Bistranskim, na mjernom mjestu u Bukovju Bistranskom i na 2 mjerna mjesta u Donjoj Bistri)	3,57 (M)	1,50 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić (na mjernom mjestu: Luka II)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca

Aritmetička srednja vrijednost svih 10 privremenih mjera iznosi **1,92 kn/m³**.

U tablicama su označene cijene vode koje su manje (M) od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe na svom području pružanja usluge.

Isto tako u tablici su označene i cijene vode koje su veće od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe (V) na svom području pružanja usluge.

Već iz toga je razvidno da su cijene označene kao V određene protivno tada važećem članku 208. stavak 1. Zakona o vodama. Vijeće nema odgovora zašto kupci u takvim slučajevima ne pokreću sudske postupke i postupke donošenja privremene mjere.

3.7 Prodaja tehnološke vode

Prema članku 208. stavak 2. Zakona o vodama: „Osoba koja isporučitelju vodne usluge isporučuje tehnološku ili drugu vodu, koja nakon kondicioniranja može služiti ljudskoj potrošnji određuje njezinu cijenu sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“

Vijeće je evidentiralo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala isporuka vode od strane 1 isporučitelja tehnološke vode (koji nije isporučitelj vodnih usluga) prema 2 kupca:

Tablica 9. Prodaja tehnološke vode

Rbr.	PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja
1.	INA - Industrija nafte d.d. Zagreb	Komunalije d.o.o. Đurđevac	1,98
		Vodovod Novska d.o.o. Novska	2,20

4 CIJENE VODNE USLUGE PRAŽNJENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ INDIVIDUALNIH SUSTAVA ODVODNJE

4.1. Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Odredbama Zakona o vodnim uslugama definiran je pojam vodnih usluga na način da su vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje. Javna odvodnja je i djelatnost pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje. Korisnik te vodne usluge je vlasnik individualnog sustava odvodnje. Vodna usluga pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje pruža se putem jednog isporučitelja vodnih usluga. Iznimno od navedenog, vodnu uslugu na uslužnom području mogu obavljati i koncesionari pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, sve sukladno zakonu kojim se uređuju vode i Zakonu o vodnim uslugama.

Javni isporučitelj vodnih usluga može povjeriti gospodarskom subjektu poslove pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje ugovorom o nabavi usluga. Time ta pravna osoba ne stječe pravni položaj isporučitelja vodne usluge. Ugovor se ne može sklopiti na razdoblje dulje od ugovora o koncesiji za pražnjenje i odvoz komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje tj. ne može se sklopiti na rok duži od pet godina. Prema procijeni Vijeća, trenutno uslugu pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje pruža manji broj isporučitelja vodnih usluga, a većinu usluga obavljaju koncesionari temeljem ugovora o pružanju usluge sa jedinicama lokalne samouprave. Podatke o tim ugovorima Vijeća ne posjeduje.

Stav je Vijeća za vodne usluge da postojeći ugovori o pružanju usluga ostaju na snazi do njihovog isteka, ali da bi bez obzira na rok važenja ugovora isporučitelji vodnih usluga u odlukama o cijeni vodnih usluga, trebali utvrditi činjenicu postojanja ugovora te navesti cijene usluge.

Javni isporučitelj dužan je donijeti opće uvjete isporuke vodnih usluga. Opći uvjeti isporuke vodnih usluga sadržavaju i uvjete pražnjenja otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, plan pražnjenja i nadzora otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje te glavne uvjete za davanje koncesije ili dodjelu ugovora o javnih uslugama za crpljenje i pražnjenje otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje. Ukoliko su na snazi ugovori između koncesionara i jedinice lokalne samouprave tu činjenicu neophodno je također utvrditi u općim uvjetima isporuke vodnih usluga.

Nadzor nad donošenjem općih uvjeta isporuke vodnih usluga provodi ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo, uključujući i sadržaj općih uvjeta u pogledu obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje.

4.2. Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje utvrđuje se odlukom isporučitelja o cijeni vodnih usluga. Osnovicu cijene vodnih usluga pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje utvrđuje se uredbom vlade Republike Hrvatske koja propisuje metodologiju za određivanje cijene vodne usluge. Za korisnike priključene na građevine za javnu vodoopskrbu osnovica cijene pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje može biti i količina isporučene vode za ljudsku potrošnju, a cijena može biti naplaćena u obliku cijene vodne usluge javne odvodnje s pročišćavanjem ili bez pročišćavanja pod uvjetom da se tijekom kalendarske godine cjelokupna količina otpadne vode iz individualnih sustava odvodnje isprazni i odveze u odgovarajućim vremenskim razmacima. Ovakvom zakonskom odredbom postiže se redovitost pražnjenja iz individualnih sustava odvodnje budući korisnici koji mjesečno plaćaju cijenu javne odvodnje vode računa da isporučitelj koji imaju zakonsku obvezu redovito prazne sustave. Postiže se i točna evidencija postojanja individualnih sustava odvodnje.

Odluka o cijeni vodnih usluga sadržava i cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje neovisno o tome pruža li je isporučitelj usluge ili koncesionar.

Činjenica je da je Vijeće već u Izvrješću za 2018. godinu ukazalo na problematiku nepostojanja nadzora nad obavljanjem djelatnosti i cijenom usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz septičkih jama. Naime, djelatnost je mogao obavljati ili isporučitelj ili koncesionar koji je imao zaključen ugovor sa jedinicom lokalne samouprave i čije cijene nisu mogle biti objavljivane.

Navedenim novim zakonskim odredbama koje utvrđuju da ta cijena usluge mora biti sadržana u odluci o cijeni vodnih usluga te da koncesiju dodjeljuje isporučitelj vodne usluge, a ne jedinica lokalne samouprave, obavljanje djelatnosti i utvrđivanje cijene je stavljeno pod nadzor javnog isporučitelja vodnih usluga.

Zakonitost odluke tj. nadzor u pogledu cijena pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje Vijeće vrši kroz nadzor odluka o cijenama vodnih usluga.

Analizom cijena iz obrađenih odluka u 2019. godini utvrđeno je kako slijedi:

4.2.1 O obvezatnom uključivanju cijene u odluku o cijeni vodnih usluga

U pogledu sadržaja odluke o cijeni vodnih usluga na način da obvezatno sadrži i cijenu vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje utvrđeno je: Od ukupno 17 obrađenih odluka koje se odnose na odvodnju 9 odluka ne sadrži cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, 5 odluka sadrži i tu cijenu, u 2 odluke uređeno je da vlasnici individualnih sustava plaćaju cijenu pražnjenja i odvoza kroz plaćanje cijene vodne usluge javne odvodnje, a jedan isporučitelj ima posebnu odluku koja sadrži samo cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda.

4.2.2 O visini i obračunu cijene

U pogledu visine i načina obračuna cijene vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, iz odluka koje to sadrže, utvrđeno je da odluke javnih isporučitelja sadrže različite modele određivanja visine cijene.

U 2019. isporučitelji su koristili četiri hibridna modela te model obračuna naplatom skupljanja otpadnih voda u fiksnoj mreži (ukupno pet modela), kako slijedi:

- (a) po udaljenosti mjesta zbrinjavanja, a jedinična cijena raste unutar većeg raspona kilometraže (mobilna blok tarifa, kn/km) – 1 isporučitelj*

Vodovod d.o.o. Osijek ima u odluci utvrđenu cijenu zasebno za stambene i poslovne prostore i to za razdaljinu do 7 km 70 kn/km; razdaljinu od 7-15 km iznosi 80 kn/km i za više od 15 km iznosi 90 kn/km. Za poslovne korisnike cijena iznosi do 7 km 102,00 kn/km; za razdaljinu od 7 do 15 km iznosi 112,00 kn/km i za više od 15 km iznosi 146,00 kn/km.

- (b) po količini otpadne vode, ovisno o udaljenosti od mjesta zbrinjavanja, a jedinična cijena raste unutar većeg raspona kilometraže (mobilna blok tarifa, kn/m³) - 2 isporučitelja*

Komunalac d.o.o. Vrgorac ima u odluci istu cijenu određenu za stambene i poslovne korisnike i to za razdaljinu od 0-7 km cijena iznosi 70,00 kn/m³, za razdaljinu od 8-15 km cijena je 90 kn/m³, za razdaljinu od 16-25 km cijena iznosi 110 kn/m³ i za razdaljinu od 25-50 km cijena je 150 kn/m³.

Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. ima u odluci različite cijene za stambene i poslovne korisnike. Za stambene korisnike za razdaljinu od 0-7 km cijena je 70,00 kn/m³, za razdaljinu od 7-15 km cijena je 80 kn/m³ i za više od 15 km cijena je 90 kn/m³. Za poslovne prostore cijena je za razdaljinu od 0-7 km 102 kn/m³, za razdaljinu od 7-15 km cijena je 112 kn/m³ i za više od 15 km cijena je 146 kn/m³.

- (c) po zapremnini fekalnog vozila (kn/m³) – 2 isporučitelja*

VG Vodoopskrba, Velika Gorica ima u odluci utvrđenu istu cijenu za stambene i poslovne prostore i to do 5 m³ iznosi 318,00 kuna, za 9 m³ cijena iznosi 376,21 kunu i za 10,85 m³ iznosi 417,59 kuna.

Komunalno društvo Pag ima zasebnu odluku o cijeni pražnjenja i odvoza otpadnih voda, a cijena za cisternu od 5 m³ iznosi 450,00 kuna, a za cisternu od 10 m³ cijena iznosi 800,00 kuna.

(d) po broju radnih sati (kn/h), uvećano za cijenu pročišćavanja (kn/m³) – 1 isporučitelj

Liburnijske vode d.o.o. Ičići u odluci imaju određenu istu cijenu za stambene i poslovne korisnike. Cijena iznosi 217,00 kuna po satu rada plus 0,84 kn/m³ za uslugu pročišćavanja.

(e) plaćanjem cijene javne odvodnje (kn/m³) kao da je korisnik priključen na fiksnu mrežu – 2 isporučitelja

KTD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka i Odvodnja d.o.o. Zadar imaju u odlukama o cijeni vodnih usluga posebnu odredbu kojom korisnici koji nisu priključeni na odvodnju, a priključeni su na javnu vodoopskrbu, plaćaju varijabilni dio cijene skupljanja otpadnih voda i varijabilni dio cijene pročišćavanja otpadnih voda, a isporučitelj je obavezan tijekom kalendarske godine vršiti pražnjenje i odvoz otpadnih voda iz septičkih jama i malih sanitarnih uređaja.

U 2019. nijedan isporučitelj nije koristio tzv. čiste modele obračun cijene: (a) po količini otpadne vode (kn/m³), (b) po udaljenosti (kn/km), bez primjene blok tarife (b) po količini (kn/m³) uvećano za cijenu po udaljenosti (kn/km), bez primjene blok tarife.

Evidentno je da isporučitelji imaju različit pristup pri određivanju visine i obračuna pružene usluge, kojima je cilj pokriće punoga troška pružanja usluge. Vijeće smatra da donošenje pravila o određivanju cijene mobilne isporuke usluge javne odvodnje u uredbi Vlade Republike Hrvatske o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga, treba iskoristiti i za dodatno određivanje dva cilja: priuštivosti takve cijene korisnicima i poticaju da korisnici koriste mobilnu isporuku, umjesto da nekontrolirano ispuštaju fekalne vode u okoliš.

4.3. Nadzor nad pružanjem vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Nadzor nad pražnjenjem i odvozom otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje vrši javni isporučitelj putem vodnih redara. Vodni redari su zaposlenici javnog isporučitelja vodnih usluga. Vodni redar ovlašten je rješenjem narediti usklađenja s propisima čiju primjenu nadzire. Uspostavu sustava vodnog redarstva nadzire ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo.

U prijelaznom razdoblju važenja koncesija za mobilnu uslugu, sklopljenih prije stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama, potrebno je poticati prijenos koncesijskih ugovora s jedinice lokalne samouprave na javne isporučitelje vodnih usluga, kako bi se što prije uspostavio nadzor nad pražnjenjem sabirnih jama.

5. NAKNADA ZA RAZVOJ

5.1. Uvođenje naknade za razvoj

U pogledu naknade za razvoj u 2019. važila su dva različita pravna režima, vremenski razgraničena.

- a) *Do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019.*

Do stupanja na snagu (18.7.2019.) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 66/19) važile su odredbe članka 52. stavci 1., 2. i 3. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, 120/16 i 127/17) prema kojima:

„Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odrediti da se uz cijenu javne vodoopskrbe, cijenu javne odvodnje plaća i naknada za razvoj.

Iznimno predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može uvesti naknadu za razvoj kada su radi zaštite izvorišta u zonama sanitarne zaštite potrebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine.

Iznimno predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može, sukladno provedbenom propisu Zakona o vodama kojim se uspostavljaju uslužna područja, uvesti naknadu za razvoj na uslužnom području kada je to potrebno radi ravnomjerne izgradnje komunalnih vodnih građevina. Obveznik naknade za razvoj je obveznik plaćanja cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj.“

- b) *Od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019.*

Od stupanja na snagu (18.7.2019.) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 66/19) izmijenjeni članak 52. stavak 1. glasi:

„Javni isporučitelj vodnih usluga može svojom odlukom odrediti da se uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe, odnosno uz cijenu vodne usluge javne odvodnje plaća i naknada za razvoj (u daljnjem tekstu: odluka o naknadi za razvoj)“

Ostale su na snazi odredbe članaka 53. 54. i 55. koji glase:

„Obveznik naknade za razvoj je obveznik plaćanja cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj.“ (članak 53.)

„Osnovica naknade za razvoj može biti jedinica mjere isporučene vodne usluge ili iznos cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj.“ (članak 54.)

„Naknada za razvoj se obračunava putem računa za vodnu uslugu, na kojima se zasebno iskazuje.“ (članak 55.)

Članak 56. je izmijenjen:

„Odlukom o naknadi za razvoj određuje se visina naknade za razvoj u kunama po kubnom metru osnovice.

Odlukom iz stavka 1. ovoga članka propisuju se detaljnije namjene kojima služi prihod od naknade za razvoj, način i rokove uplate naknade za razvoj, nadzor nad obračunom i naplatom naknade za razvoj, a može detaljnije propisati obveznike, osnovicu, izuzeća od plaćanja, oslobođenja i olakšice, prekršajne odredbe te postupak za njihovo ostvarenje.“

Prvi put je osiguran mehanizam za uvođenje zajedničkog i posebnog dijela naknade za razvoj u članku 58., stavci 1. i 2.

„Naknada za razvoj može se uvesti u jednakoj visini ili u različitim visinama na uslužnom području.

Naknada za razvoj u različitim visinama na uslužnom području uvodi se s dvije sastavnice, i to kao:

– dio naknade koji se plaća na cijelom uslužnom području, a prihodi od nje koriste se za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe korisnicima vodnih usluga na cijelom uslužnom području ili njegovu pretežitom dijelu ili se koriste za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe isključivo korisnicima vodnih usluga na području određene jedinice lokalne samouprave, ako se s njezina područja ne mogu osigurati dostatni prihodi za te namjene (zajednički dio naknade za razvoj) i

– dio naknade koji se plaća na području jedinice lokalne samouprave, a prihodi od nje koriste se za dijelove sustava javne vodoopskrbe i/ili sustava javne odvodnje koji služe isključivo korisnicima vodnih usluga na području te jedinice lokalne samouprave (posebni dio naknade za razvoj).“

Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je uvesti naknadu za razvoj u različitim visinama na uslužnom području ako jedna ili više jedinica lokalne samouprave iskaže takvu inicijativu, obrazloženu u pisanom obliku.

c) Prijelazni režim

Režim naknade za razvoj u prijelaznom razdoblju uređen je u članku 16. stavci 1. i 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 66/19):

„U roku od 30 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona javni isporučitelji vodnih usluga dužni su donijeti odluke o naknadi za razvoj u skladu s člankom 52. koji je izmijenjen člankom 7. ovoga Zakona koje moraju sadržavati i sve neizvršene odredbe važećih odluka o naknadi za razvoj koje su prije stupanja na snagu ovoga Zakona donijele jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave.

Nakon isteka roka od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona naknada za razvoj ne može se obračunavati i naplaćivati za iduća obračunska razdoblja, na temelju odluke o naknadi za razvoj koju je prije stupanja na snagu ovoga Zakona donijelo predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ili jedinice područne (regionalne) samouprave.“

5.2. Namjene potrošnje naknade za razvoj

Članak 57. je izmijenjen je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019. tako da obuhvati i otplate zajmova i kredita za kapitalna ulaganja, i glasi:

„Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga, koji se donose u skladu sa zakonom kojim se uređuju vodne usluge.“

5.3. Ovlasti Vijeća u odnosu na odluke o naknadi za razvoj

- a) *Do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019.*

Prema članku 58.a Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09., 90/11., 56/13., 120/16 i 127/17.):

„Ako je naknada za razvoj uvedena na području jedinica lokalne samouprave na kojem se koristi više od ½ vodnih usluga u odnosu na vodoopskrbno područje, područje aglomeracije, odnosno uslužno područje, na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se proširuje obveza plaćanja naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Ako je visina naknade za razvoj neujednačena na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se ujednačava visina naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.“

Tijekom 2019. Vijeće je samo jednom koristilo ovlast iz članka 58.a stavka 1. Zakona (vidjeti točku 5.5.).

- b) *Od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva iz 2019.*

Brisana je odredba članka 58.a Zakona, a Vijeće je prema članku 68. stavku 1. točke 2., 3. i 5. Zakona o vodnim uslugama ovlašteno:

*„2. donijeti odluku o obustavi od primjene (...) nezakonite odluke o naknadi za razvoj
3. donijeti odluku o obustavi od primjene bilo kojeg (...) akta kojim se nezakonito naplaćuje naknada za razvoj
5. donijeti privremenu odluku o naknadi za razvoj na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti.“*

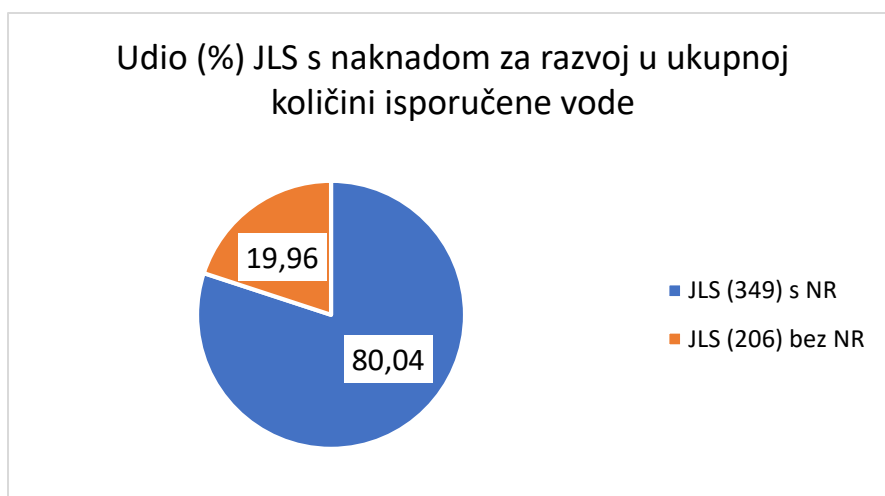
5.4. Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Iako Vijeće nadzire zakonitost odluka o naknadi za razvoj, ne postoji zakonom propisana obveza isporučitelja vodnih usluga ili jedinica lokalne samouprave da dostavljaju odluke o naknadi za razvoj Vijeću.

Taj nedostatak Vijeće otklanja pozivajući isporučitelje vodnih usluga da dostave odluke o naknadi za razvoj, kao i izmjene i dopune takvih odluka.

Tablica 10. Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Godine	Broj JLS	Broj JLS s uvedenom NR	Broj JLS bez uvedene NR
2016.	555	276	279
2017.	555	319	236
2018.	555	338	217
2019.	555 ¹³	349	204

Grafikon 1. Udio (%) JLS s naknadom za razvoj u ukupnoj količini isporučene vode

5.5. Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti

Tijekom 2019. Vijeće je izvršilo nadzor nad 11 odluka o naknadi za razvoj i nije uočilo nezakonitosti u njima.

Vijeće je samo u jednom slučaju,¹⁴ 6. lipnja 2019. temeljem ovlasti iz članka 58.a stavka 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09., 90/11., 56/13., 120/16 i 127/17.) donijelo Odluku o proširenju obveze plaćanja naknade za razvoj na području Općine Bistra od 0,84 kn/m³ za podmirenje troškova gradnje objekata i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Zaprešiću.

6. FINANCIJSKO POSLOVANJE ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA

6.1 Financijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga

Vijeće je i u 2019. pratilo financijsko poslovanje isporučitelja vodnih usluga, sa stajališta njihove financijske samoodrživosti i učinkovitosti, ali i kao dopunski kontrolni indikator povrata troškova vodnih usluga kroz cijenu vodnih usluga i naknadu za razvoj.

¹³ Podaci Ministarstva pravosuđa i uprave, od toga 428 općina i 127 gradova, <https://uprava.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-politicki-sustav-i-organizaciju-uprave/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/popis-zupanija-gradova-i-opcina/846>

¹⁴ dvanaesta odluka

160 pravnih subjekata je u 2019. imalo na snazi izdano rješenje o ispunjavanju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i/ili javne odvodnje¹⁵ (tzv. licencirani isporučitelji). Od njih je 159¹⁶ je u 2019. godini poslovalo kao isporučitelji vodnih usluga, pružajući usluge javne vodoopskrbe i/ili javne odvodnje sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda. 156 licenciranih isporučitelja vodnih usluga¹⁷ je do isteka rujna 2020. podnijelo Financijskoj agenciji revidirane financijske izvještaje za 2019. godinu¹⁸. Temeljne financijske izvještaje za 2020. podnijeli su i nelicencirani *de facto* isporučitelji: VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet i Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb.

Tablica 11. Poslovni subjekti u sektoru vodnih usluga obuhvaćeni obradom financijskih pokazatelja

Podnositelji temeljnih financijskih izvještaja (TFI)	2017.	2018.	2019.
Licencirani isporučitelji vodnih usluga (javni i 1 koncesionar*)	164	164	156
Nelicencirani isporučitelji **	2	2	2
Ukupno	166	166	158

* Obradom je obuhvaćen koncesionar Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb koji ima koncesiju pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu. Obradom nije obuhvaćen koncesionar TDR d.o.o. Rovinj, koji ima koncesiju pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar, jer kod njega nije moguće iz javno dostupnih podataka utvrditi koji se financijski podaci odnose na djelatnost pročišćavanja komunalnih otpadnih voda, a koji na sve ostale djelatnosti.

** Obradom su obuhvaćena i dva nelicencirana (de facto) isporučitelja VSI - Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet i Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb.¹⁹

Tablica 12. Ukupni prihodi, rashodi dobit i gubitak svih isporučitelja vodnih usluga (ukupno za cijeli sektor vodnih usluga)

CIJELI SEKTOR	2019. (kn)
Prihodi	4.069.427.823
Rashodi	3.886.826.397
Dobit prije oporezivanja	182.601.426

Prihodi u cijelom sektoru vodnih usluga rasli su za više od 47 mil. kuna, ali su rashodi rasli za više od 75 mil. kuna, što je utjecalo na pad dobiti za 9,2 mil. kuna. Dobit je na 183 mil. kuna ili 4,49% u odnosu na ukupne prihode sektora što je dobar pokazatelj jer ne prelazi 5% što je dopuštena granična marža u sektoru.

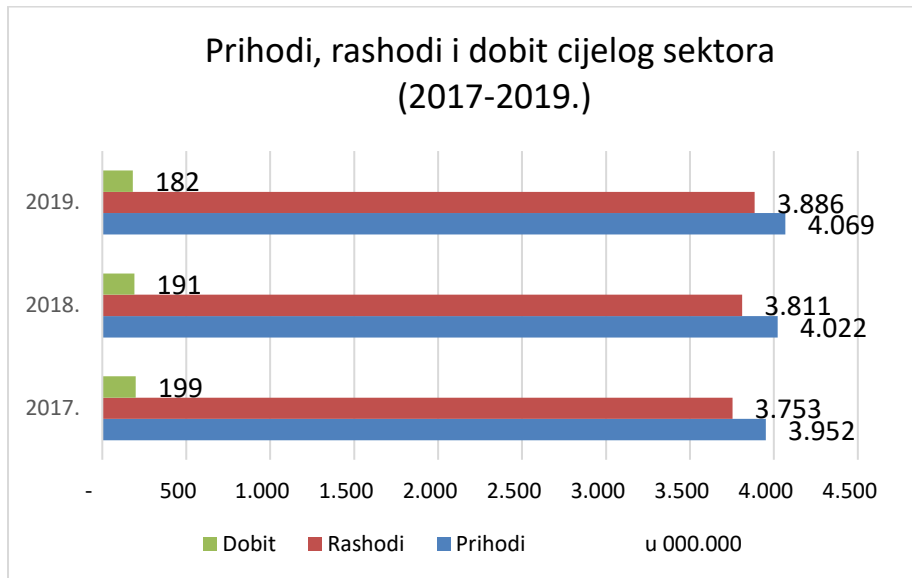
¹⁵ Podaci Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja za 2019.

¹⁶ osim Pleterničkog komunalca d.o.o. Pleternica, koji je poslovio kao društvo za provedbu projekta i predao je prijavu za EU financiranje projekta odvodnje za aglomeraciju

¹⁷ Revidirane temeljne financijske izvještaje za 2019. nisu podnijeli Komunalno društvo Čabranka d.o.o., Čabar, Vode Jastrebarsko d.o.o., Jastrebarsko i Vodovod d.o.o., Veliki Grđevac

¹⁸ Podaci Financijske agencije za 2019.

¹⁹ Uz njih, treći *de facto* isporučitelj je TDR d.o.o. Rovinj, koji nije licenciran, niti se u njegovim financijskim izvještajima mogu pročitati financijski pokazatelji samo za djelatnost pročišćavanja otpadnih voda

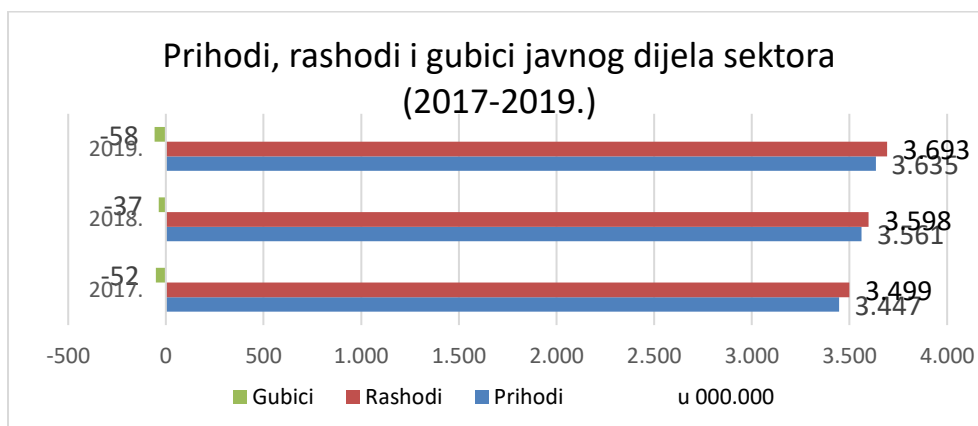
Grafikon 2. Prihodi, rashodi i dobit cijelog sektora (2017-2019.)

Podaci iz trogodišnjeg razdoblja pokazuju postojan rast prihoda i rashoda, ali veći rast rashoda u odnosu na prihode, što rezultira i manjom dobiti.

Tablica 13. Ukupni prihodi, rashodi dobit i gubitak svih javnih isporučitelja vodnih usluga (ukupno za javni dio sektora vodnih usluga)

JAVNI DIO SEKTORA	2019. (kn)
prihodi	3.635.093.055
rashodi	3.693.648.894
gubitak prije oporezivanja	-58.555.839

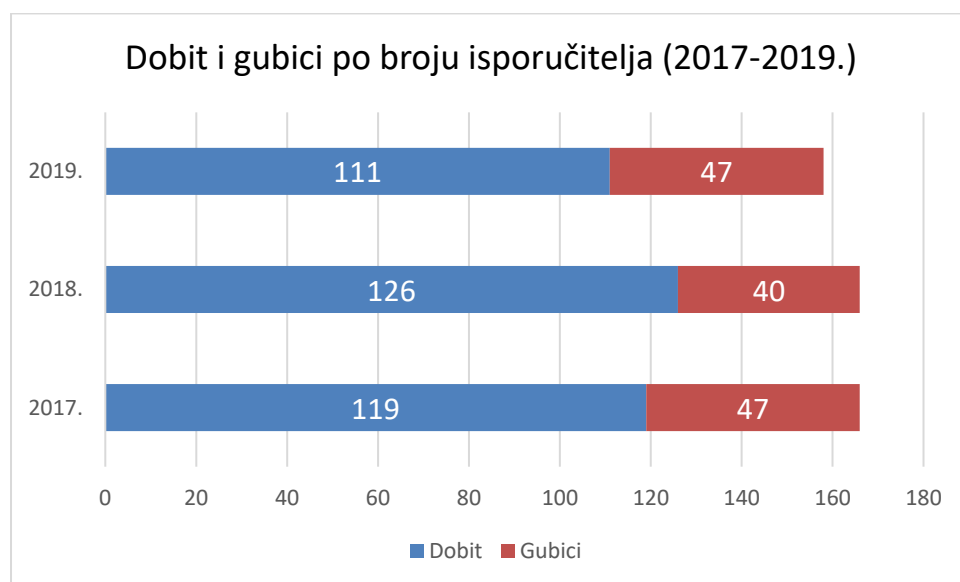
U javnom dijelu sektora vodnih usluga ukupni prihodi su se povećali za cca 74 mil. kn, a rashodi za cca 95 mil. kn. Javni dio sektora je ostao ipak u gubitku od 58,5 mil. kuna koji je zadržan unutar niske stope od **1,61% u odnosu na ukupne prihode javnog dijela sektora**. Gubitak je povećan za cca 17 mil. kuna u odnosu na 2018.

Grafikon 3. Prihodi, rashodi i dobit javnog dijela sektora (2017-2019.)

Unatoč postojanom rastu prihoda i rashoda (više rashoda, nego prihoda) koji se nastavio u 2019., ujedno se bilježi i najveći gubitak javnoga dijela sektora, u odnosu na trogodišnje razdoblje, u iznosu od 58,5 mil. kn. Od toga najveći gubitak od 35,4 mil. kn je ostvario nelicencirani i fiktivni isporučitelj VSI Vodovod Butoniga.

Broj isporučitelja koji su poslovali dobiti i gubicima u 2019, ali u prethodnim godinama (2017. i 2018.) prikazan je u nižem grafikonu.

Grafikon 4. Dobit i gubici po broju isporučitelja (2017-2019.)

Tablica 14. Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga na temelju radnih sati

BROJ ZAPOSLENIH	2017.	2018.	2019.	Razlika 2019/2018.
I. Svi isporučitelji	8507	8608	8.551	-57
a) Javni isporučitelji	8431	8531	8.472	-59
b) Koncesionar i ZOV-UIP d.o.o.	76	77	79 ²⁰	2

Broj zaposlenih kalkuliran je na osnovi radnih sati²¹ U sektoru se po prvi put od 2015. godine bilježi pad zaposlenih na 8.551 ili za 57 manje nego u 2018., a u javnom sektoru 59 manje zaposlenih u odnosu na 2018.

Broj zaposlenih ima pozitivan učinak i na jedan od ključnih pokazatelja učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga – **broj zaposlenih na 1.000 priključaka**. On u 2019. iznosi 4,5 što je pozitivan pomak u odnosu na ranije godine (4,6 iz 2017. i 4,7 iz 2018.).

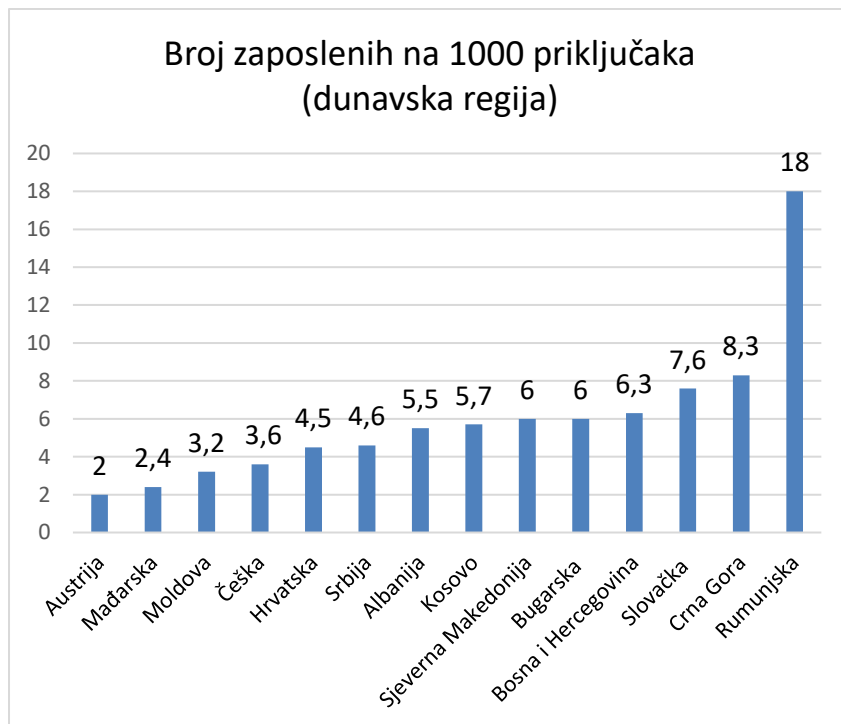
²⁰ društvo Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb imalo je 9 zaposlenih. Zagrebačke otpadne vode- upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb imalo je 70 zaposlenih.

²¹ Podaci Financijske agencije: temeljni financijski izvještaji za 2019.

Prosjek zemalja Europske unije je 6,1. Prosjek zemalja dunavskog sliva je 5.

Položaj Hrvatske u odnosu na ostale zemlje dunavske regije je prikazan u nižem grafikonu:

Grafikon 5. Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga na 1000 priključaka (dunavska regija)

Tablica 15. Isporučitelji vodnih usluga s najvišim iskazanim gubitkom u 2018.

CIJELI SEKTOR	2019. - gubici iznad 1.000.000 kn prije oporezivanja (kn)
VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet *	35.440.744
Vodopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	17.919.330
Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o.	10.233.404
Vodovod i odvodnja d.o.o., Benkovac	3.547.620
Usluga d.o.o. Gospić	2.720.122
Vodovod Vir d.o.o.	2.386.656
Privreda d.o.o.	1.918.599
NPKLM vodovod d.o.o.	1.459.884

Najveći gubitak generira nelicencirani, de facto isporučitelj, VSI Vodovod Butoniga d.o.o. (*) i to 1,98 puta veći prvog sljedećeg poslovnog subjekta s iskazanim gubitkom.

U nalazima revizorskih izvješća za isporučitelje koji su poslovali s gubitkom kao glavni razlozi navode se:

Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb

Poslovni rashodi isporučitelja u 2019. godini povećani su za 44.767 tisuća kuna u odnosu na prethodnu godinu. Najveće povećanje rashoda odnosi se na materijalne troškove i usluge i ostale troškove. Materijalni troškovi su porasli sa 78.075 tisuća kuna na 83.189 tisuća kuna, dok su troškovi vanjskih usluga (usluge kooperanata i usluge održavanja) povećani sa 78.885 tisuća kuna na 103.543 tisuće kuna. Ostali troškovi povećali su se 27.647 tisuća kuna na 38.432 tisuće kuna, povećanje se odnosi najvećim dijelom na povećanje troškova otpremnina te troškove prigodnih nagrada radnicima.

Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o.

Gubitak isporučitelja u 2019. godini rezultat je pada prihoda za 4.212 tisuća kuna te povećanja poslovnih rashoda za 6.237 tisuća kuna. Povećanje poslovnih rashoda najvećim dijelom odnosi se na vrijednosna usklađenja potraživanja od kupaca u iznosu od 3 mil. kuna, te na naknadno odobrene popuste u iznosu od 2 mil. kuna.

Vodovod i odvodnja d.o.o. Benkovac

Isporučitelj zadnjih godina ostvaruje gubitke. Preneseni gubitak na 31.12.2019. iznosi 25,7 mil. kuna dok kratkoročne obveze premašuju iznos kratkotrajne imovine što dovodi u pitanje sposobnost društva da nastavi vremenski neograničeno poslovanje.

Usluga d.o.o. Gospić

Isporučitelj je 2018. i 2019. god. poslovao sa gubitkom. Najveći troškovi odnose se na trošak amortizacije te troškove osoblja koji su povećani u odnosu na 2018. god.

Vodovod Vir d.o.o.

Isporučitelj je 2018. i 2019. god. poslovao sa gubitkom. Najznačajniji iznos troškova odnosi se na materijalne troškove sirovina i materijala koji čine 38% ukupnih troškova.

Privreda d.o.o. Petrinja

Isporučitelj je 2018. i 2019. god. poslovao sa gubitkom. Ukupni rashodi povećani su za 8% u odnosu na 2018. god. Najznačajniji iznos troškova odnosi se na troškove osoblja koji su povećani zbog povećanja broja zaposlenika i čine 45% ukupnih poslovnih rashoda.

NPKLM vodovod d.o.o.

Isporučitelj je 2018. i 2019. god. poslovao sa gubitkom. Poslovni rashodi povećani su za gotovo 3 mil kuna. Najznačajniji trošak i povećanje odnosi se na troškove amortizacije (40% ukupnih troškova) te na troškove vanjskih usluga održavanja.

Tablica 16. Isporučitelji vodnih usluga s najvišom iskazanom dobiti u 2019.

CIJELI SEKTOR	2019. - dobit u 2019. prije oporezivanja (kn)
Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb	202.165.265
Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb *	38.992.000
Varkom d.d.	3.695.697
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	2.997.751
Vodoopskrba i odvodnja Cres Lošinj d.o.o.	2.177.977
Vodovod-Osijek d.o.o. Osijek	2.114.014
Komunalije d.o.o., Novalja	1.992.739

Najveću dobit generira koncesionar (Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb) i društvo koje za koncesionara obavlja uslugu upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb), koje također nije licencirano (*).

6.2 Poslovni i ostali prihodi

Tablica 17. Struktura prihoda sektora vodnih usluga

CIJELI SEKTOR	2019. (kn)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u poslovnom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi	4.069.427.823	100	X
a) Poslovni prihodi	3.790.625.306	93,15	100
aa) Prihodi od prodaje	2.558.311.230	62,87	67,49
ab) Ostali poslovni prihodi	1.054.599.276	25,82	27,82
b) Ostali prihodi	278.802.517	6,85	X

Iz strukture prihoda razvidno je da je 93,15% ostvareno iz obavljanja djelatnosti vodnih usluga (dakle iz prihoda po osnovi cijene vodnih usluga i naknade za razvoj), a svega 6,85% iz ostalih izvora, **što je povoljnije u odnosu na 2018. (7,88%)**. Kako se u Hrvatskoj ne vodi tzv. regulatorno računovodstvo (razdvajanje troškova prema mjestu nastanka i izvorima prihoda, koji su specifični za vodne usluge kao reguliranu djelatnost) iznos ostalih prihoda (b) od 278.802.517 kuna je nespecificiran. U tom iznosu je prikriven i dio nekapitalnih potpora jedinica lokalnih samouprava kojim se subvencionira poslovanje (upravljanje i pogon) neuspješnih javnih isporučitelja vodnih usluga, što nije zakonom dopušteno.

Ostali poslovni prihodi (ab) u najvećem dijelu se odnose na prihode od ukidanja odgođenog priznavanja prihoda koji su povezani sa troškom amortizacije.

Tablica 18. Ukupni prihodi i ostali prihodi sektora (koncesionar i javni isporučitelji)

CIJELI SEKTOR	2019. (kn)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u ostalom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi sektora	4.069.427.823	100	X
II. Ostali prihodi sektora	278.802.517	6,85	100
a) Ostali prihodi koncesionara	224.102.513	5,51	80,38
b) Ostali prihodi javnih isporučitelja vodnih usluga	54.700.004	1,34	19,62

U odnosu na ostale prihode za cijeli sektor vodnih usluga najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. subvencijom iz proračuna Grada Zagreba (80,38%) a svi drugi isporučitelji ostvaruju 19,62% u odnosu na ostale prihode.

U odnosu na ukupne prihode sektora najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. subvencijom iz proračuna Grada Zagreba (5,51%). Ostali isporučitelji sve se manje

oslanjaju na tzv. ostale prihode, uključujući i nekapitalne potpore jedinica lokalne samouprave, Naime, ostali isporučitelji vodnih usluga ostvaruju 54.700.004 kn „ostalih prihoda“ ili 1,34% što je uspješnije u odnosu na prethodnu godinu (1,76%).

6.3. Odnos ukupnih prihoda i prihoda iz djelatnosti (poslovni prihodi)

Tablica 19. Odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda

CIJELI SEKTOR	kn	udio u poslovnom prihodu (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	3.790.625.306	X
II. POSLOVNI RASHODI	3.767.602.994	99,39
Razlika (I-II)	23.022.312	0,61
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1.654.840	0,04
2. Materijalni troškovi	1.119.433.525	29,53
3. Troškovi osoblja	1.005.392.317	26,52
4. Amortizacija	1.269.005.291	33,48
5. Ostali troškovi	229.946.829	6,07
6. Vrijednosna usklađenja	75.101.194	1,98
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	4.044.709	0,11
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	71.056.485	1,87
7. Rezerviranja	24.603.958	0,65
8. Ostali poslovni rashodi	45.774.720	1,21

Sektor vodnih usluga ima pozitivan saldo između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (23.022.312 kn) što čini ispod 1% poslovnih prihoda (tj. 0,61%).

Tri najveća poslovna rashoda su amortizacija dugotrajne imovine (33,68%), materijalni troškovi (29,71%), i troškovi osoblja (26,69%), koji zajedno čine 90,08% rashoda.

Vrijednost usklađenja kratkotrajne imovine je 1,98%, a gornja granica propisana Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10) je 5%. Taj indikator pokazuje dopuštenu granicu redovne nenaplativosti tražbina.

Tablica 20. Ostali prihodi i rashodi (financijski prihodi i financijski rashodi)

CIJELI SEKTOR	kn	udio u ukupnom prihodu (%)
III. FINANCIJSKI PRIHODI	278.344.988	6,84
7. Ostali prihodi s osnove kamata	252.326.892	6,20
IV. FINANCIJSKI RASHODI	62.755.403	1,54
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	55.824.795	1,37

Od ostalih prihoda s osnove kamata u iznosu od 252,3 mil. kn Zagrebačke otpadne vode d.o.o. ostvaruju 223,7 mil. kn, a svi javni isporučitelji vodnih usluga 28,7 mil. kn, godišnje. U pravilu je riječ o velikim ili srednje velikim poslovnim subjektima koji imaju uvedenu naknadu za razvoj.

6.4. Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga prema kriterijima iz računovodstvenih propisa

Prema kriterijima propisanim Zakonom o računovodstvu postojeći isporučitelji vodnih usluga se razvrstavaju u mikro-poduzetnike, male poduzetnike, srednje poduzetnike i velike poduzetnike.

Velikih i srednjih poduzetnika među isporučiteljima vodnih usluga zajedno ima 40.

Tablica 21. Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga po veličini

Veličina	Broj
mikro	55
mali	64
srednji	32
veliki	8
ukupno	159

U ovu obradu uključeno je svih 159 licenciranih isporučitelja vodnih usluga, uključujući i tri licencirana isporučitelja²² koja nisu predala Financijskoj agenciji revidirane financijske izvještaje za 2019. u roku. Izvan obrade su ostali nelicencirani i *de facto* isporučitelji vodnih usluga: VSI Vodovod Butoniga d.o.o., kao mali poduzetnik i Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o., kao srednji poduzetnik.

6.5. Nelicencirani isporučitelji i druge specifičnosti u sektoru vodnih usluga

U sektoru vodnih usluga posluju četiri pravna subjekta koji predstavljaju specifičnosti ili anomalije u sustavu. To su VSI - Vodovod Butoniga d.o.o., Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o., TDR d.o.o. Rovinj i Bjelovarsko-bilogorske vode d.o.o.

Nijedno od ovih društava ne posjeduje licencu (rješenje o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe ili javne odvodnje, sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda) koju izdaje ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo.

Međutim, tri društva posluju kao *de facto* isporučitelji, tako što pružaju uslugu pročišćavanja komunalnih otpadnih voda na uređaju za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda (TDR d.o.o.), upravljaju uređajem za kondicioniranje vode za ljudsku potrošnju na jezeru Butoniga, Buzet (VSI Vodovod d.o.o. Buzet), odnosno upravljaju Centralnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu, Grad Zagreb (Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o.).

²² Klasificirani su na temelju podataka iz nerevidiranih financijskih izvještaja za 2019. ili iz financijskih izvještaja za 2018.

Sva tri pravna subjekta ostvaruju prihode isključivo plaćanjem cijene usluge koju obavljaju za svoje članove (VSI - Vodovod Butoniga d.o.o.) ili od licenciranog koncesionara (Zagrebačke otpadne vode d.o.o.), ili od cijene vodne usluge pročišćavanja koju mu izravno plaćaju kućanstva i poslovni korisnici (TDR d.o.o. Rovinj), dakle od pružanja vodnih usluga.

(i) VSI - Vodovod Butoniga d. o. o. Buzet

VSI - Vodovod Butoniga d. o. o. Buzet, Sv. Ivan 8, ili punim imenom: Vodoopskrbni sustav Istre - Vodovod Butoniga d. o. o. je društvo s temeljnim kapitalom od 2.000.000,00 kuna, čiji su članovi Istarski vodovod d. o. o., za proizvodnju i distribuciju vode, Buzet, Sv. Ivan 8 i Vodovod Pula d.o.o. za javnu vodoopskrbu, Pula, Radićeva ulica 9.

Predmet poslovanja su: **skupljanje, pročišćavanje i distribucija vode**, trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, obrada podataka, računovodstveni i knjigovodstveni poslovi, izrada nacrti i projektiranje u građevinarstvu, nadzor nad gradnjom, geodetsko premjeravanje, inženjering, upravljanje izgradnjom i razvoj projekata vodoopskrbe i drugih projekata komunalnog gospodarstva, zastupanje inozemnih tvrtki i posredovanje u vanjskotrgovinskom prometu.

Društvo nema zaposlenih. Društvo ima jednog člana uprave koji je zaposlenik Istarskog vodovoda d.o.o.

Društvo nema rješenje o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe (tzv. licenca) u skladu s propisima o vodama.

Društvo upravlja pogonom uređaja za kondicioniranje vode za ljudsku potrošnju na jezeru Butoniga, ali s osobljem Istarskog vodovoda d.o.o., a ostali se troškovi dijele fakturiranjem prema Vodovodu Pula d.o.o. i Istarskom vodovodu d.o.o. Društvo je zbog neplaćanja tih faktura ostvarilo gubitak od 9.445.999 kuna u 2017., 34.620.350 kuna u 2018. i 35.440.744 kn u 2019. Ovo Vijeće **ne vidi nijedan pravno utemeljen razlog da se ovaj pravni subjekt zadržava izvan sektora vodnih usluga**. Njegovim zadržavanjem izvan sektora stječe se pogrešan dojam da se na razini vodoopskrbnih sustava kojima upravljaju Istarski vodovod d.o.o. i Vodovod Pula d.o.o. uspješno posluje, a da gubici nastaju izvan sektora vodnih usluga, u gospodarskom sektoru.

(ii) Zagrebačke otpadne vode - upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb

Zagrebačke otpadne vode - upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb (ili ZOV-UIP d.o.o.), Čulinečka cesta 287 i imaju 20.000 kuna temeljnog kapitala. Članovi društva su isti članovi kao kod koncesionara i to: WTE Wassertechnik GmbH, Njemačka, Njemačka, Essen, Innogy Agua GmbH, Njemačka, Mülheim an der Ruhr i Vodoprivreda Zagreb d.d. Zagreb.

Predmet poslovanja su gospodarske i tehnološke usluge u području zbrinjavanja otpadnih voda, kupnja i prodaja robe, obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu, projektiranje, građenje i nadzor nad građenjem, zastupanje inozemnih tvrtki, stručni poslovi zaštite okoliša, savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem, tehničko ispitivanje i analiza, **javna odvodnja otpadnih voda**, skupljanje, oporaba i zbrinjavanje otpada, prijevoz otpada za potrebe drugih, proizvodnja električne energije, prijenos električne energije, distribucija električne energije, opskrba električnom energijom, proizvodnja plina, proizvodnja biogoriva, javni prijevoz putnika i tereta u unutarnjem i međunarodnom cestovnom prometu, popravak, održavanje i montaža strojeva i opreme, korištenje opasnih kemikalija i skladištenje.

Temeljni kapital poslovnog subjekta financiran je 62% stranim kapitalom, a u prethodnom razdoblju nije mijenjao iznos temeljnog kapitala.

Društvo je u 2019. imalo ima 70 zaposlenika.

Društvo **temeljem ugovora s koncesionarom pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu**, Zagrebačkim otpadnim vodama d.o.o. obavlja djelatnosti pogona i upravljanja uređajem za pročišćavanje otpadnih voda. Društvo se isključivo, ili gotovo isključivo, financira iz cijene usluge koju mu plaća koncesionar.

Društvo nema rješenje o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne odvodnje (tzv. licenca) u skladu s propisima o vodama.

Društvo kontinuirano ostvaruje dobit prije oporezivanja i to; 30.575.859 kn u 2017., 29.264.492 kn u 2018. te 38.992.000 kn u 2019. Ta je dobit dakle nastala pružanjem koncesionirane vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu.

(iii) TDR d.o.o. Rovinj

TDR d.o.o. Rovinj je obrađen u odjeljku 7.6.2. ovog Izvešća.

(iv) Bjelovarsko – bilogorske vode d.o.o. Bjelovar

Bjelovarsko-bilogorske vode d.o.o. Bjelovar, Dr. Ante Starčevića 8 osnovane su 2007. i registrirane za djelatnosti opskrbe pitkom vodom i odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Jedini član društva (i osnivač) je Bjelovarsko-bilogorska županija. Društvo je osnovano u vrijeme dok je Zakonom o komunalnom gospodarstvu bilo dopušteno društvima čiji su osnivači županije da obavljaju djelatnosti pružanja vodnih usluga²³ za više jedinica lokalne samouprave putem magistralnih sustava u vlasništvu toga društva, u skladu s ugovorom s jedinicom lokalne samouprave. Društvo je osnovano s ciljem da posluje kao isključivi veleisporučitelj prema drugim isporučiteljima vodnih usluga (ili tzv. regionalni vodovod, po tadašnjoj terminologiji), nakon što provede projekte izgradnje glavnih (magistralnih) cjevovoda. Odredbama Zakona o vodama iz 2009. društvima čiji je osnivač županija bilo je dopušteno poslovati samo kao veleisporučitelj.²⁴ Novim uređenjem Zakona o vodnim uslugama županije više nisu mogle biti osnivači isporučitelja vodnih usluga, a pravnim osobama za provedbu vodnokomunalnih projekata propisana je obveza pripajanja društvu preuzimatelju (budućem jedinstvenom javnom isporučitelju vodnih usluga na uslužnom području)²⁵.

U razdoblju izgradnje društvo je de facto poslovalo kao pravna osoba za provedbu vodnokomunalnih projekata, što znači da je postupalo u svojstvu investitora vodnih građevina javne vodoopskrbe, a nije pružalo vodne usluge. Društvo je u 2019. imalo temeljni kapital od 1.950.000,00 kuna. Nakon izgradnje građevina javne vod vodoopskrbe društvo iste iznajmljuje isporučitelju Komunalije vodovod d.o.o. Čazma, s cijenom izraženom u kn/god., što znači da posluje kao društvo za upravljanje imovinom.

²³ Članak 5. Zakona o komunalnom gospodarstvu (NN br. 36/95., 70/97., 128/99., 57/00., 129/00., 59/01., 82/04., 178/04., 38/09. i 79/09.)

²⁴ Članak 204. st.1. Zakona o vodama (NN br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13. 14/14. i 46/18.)

²⁵ Članak 96. Zakona o vodnim uslugama (NN br. 66/19)

6.6. Revizorska izvješća po članku 36. i 107. Zakona o vodnim uslugama

6.6.1. Revizorska izvješća za posebne namjene

Člankom 36. Zakona o vodnim uslugama propisana je obveza kojom su isporučitelji dužni sukladno pravilima o reviziji financijskih izvještaja, neovisno o tome jesu li posebnim propisom određeni kao obveznici revizije ili nisu, putem ovlaštenog revizora, jednom godišnje, revidirati svoje financijske izvještaje prema mjerilima propisanim uredbom iz članka 35. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama i uredbom iz članka 43. stavka 5. Zakona o vodnim uslugama, te su dužni revidirane izvještaje dostaviti Vijeću za vodne usluge sukladno Uredbi iz članka 43. stavka 5. Zakona.

Izvještaji koji se sastoje od prijave podataka o ekonomičnosti u djelatnosti javne vodoopskrbe, prikaza za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga te pripadajućih bilješki trebaju biti sastavljeni sukladno Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koja cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10; dalje u tekstu: Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni) i Uredbi o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (NN 112/10; dalje u tekstu: Uredba o mjerilima ekonomičnog poslovanja) te predstavljaju izvještaje za posebne namjene čiji podaci su vezani sa specifičnu djelatnost, tj. za vodne usluge. Prijava i prikaz podataka sastavljeni od isporučitelja vodnih usluga moraju biti ovjereni od odgovorne osobe uz priloženu izjavu.

Revizija izračuna najniže osnovne cijene vodnih usluga

U prikazu za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga najniža osnovna cijena vodnih usluga izračunava se na način da se iznos planiranih godišnjih troškova iz članka 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni izražen u kunama podijeli sa planiranom godišnjom količinom usluge izražene u jedinici mjere isporučene vodne usluge (m³). Izračunava se posebno za javnu vodoopskrbu- fiksni dio, odvodnja- fiksni dio, pročišćavanje- fiksni dio, javna vodoopskrba- varijabilni dio, odvodnja -varijabilni dio i pročišćavanje- varijabilni dio cijene.

Prema Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine (očitanje vodomjera, obradu očitanih podataka, računa i uplatnica, servisiranje i umjeravanje vodomjera, tekuće i investicijsko održavanje) i njih nazivamo fiksni troškovi. U te troškove obično su uključeni troškovi sirovina i materijala i troškovi usluga dok troškovi rada te troškovi prijevoza za izvršenje tog posla nisu uključeni (npr. troškovi zaposlenih koji rade očitavanja vodomjera). Varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga ovisi o količini isporučenih vodnih usluga i služi za financiranje materijalnih troškova, troškova usluga, zaposlenih, koncesija, amortizacije, vrijednosnog usklađenja, te financijskih rashoda. Visina varijabilnog dijela najniže osnovne cijene vodne usluge izračunava se tako da se od iznosa planiranih godišnjih troškova iz Članka 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni oduzme planirani godišnji iznos fiksnih troškova i podijeli sa planiranom količinom vodnih usluga.

Razlika između temeljnih računovodstvenih izvještaja i izvještaja za posebne za potrebe namjene za potrebe Vijeća nastaje zbog toga što temeljni financijski izvještaji sukladno računovodstvenim propisima ne poznaju raspodjelu troškova na fiksne i varijabilne, ujedno isporučitelji ne vode računovodstvenu evidenciju odvojeno za javnu vodoopskrbu, javnu odvodnju i pročišćavanje.

S toga se za izradu izračuna najniže osnovne cijene vodnih usluga isporučitelji koriste pomoćnim podacima iz poslovnih rezultata za grupe poslovnih jedinica, dok se za potrebe

izračuna fiksnih troškova koriste dodatno podaci iz pogonskog knjigovodstva gdje su neki podaci razvrstani po mjestu troška. Troškovi zajedničkih službi također se ne vode odvojeno nego se raspoređuju na vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje na temelju ključa (omjer) koji određuju sami isporučitelji. U budućnosti bi taj dio trebao biti reguliran uvođenjem regulatornog računovodstva za javne isporučitelje.

Revizor je dužan pregledati sljedeće:

- iskazuje li isporučitelj istinite podatke o svom poslovanju za 2019. godinu koja je predmet revizije usporedbom procijenjenih troškova za godinu temeljem kojih su utvrđene cijene vodnih usluga koje su u primjeni sa stvarnim troškovima nastalim u 2019. godini, a sukladno Uredbi o mjerilima učinkovitog poslovanja. Mišljenje o uspješnosti poslovanja revizor može dati ali obzirom da nisu propisane granične vrijednosti ili rasponi tih vrijednosti to se zadržava u granicama stručne ocjene revizora.
- dostavlja li redovno te podatke nadležnom Ministarstvu
- iskazuje li isporučitelj istinite podatke o troškovima koje putem obrasca Vijeća za vodne usluge dostavlja Vijeću za vodne usluge i podudaraju li se ti podaci s podacima iz temeljnih financijskih izvješća i
- dostavlja li isporučitelj obrasce prijave svojih troškova Vijeću za vodne usluge.

Troškovi koje cijena vodnih usluga pokriva koji su predmet revizije

Po članku 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni, cijena vodnih usluga mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina te isporuku vodnih usluga i odnosi se na sljedeće skupine troškova:

⇒ materijalne troškove (troškovi sirovina i materijala, rezervnih dijelova i sitnog inventara)

Materijalni troškovi sastoje se od troškova sirovina i materijala. Ukupni troškovi sirovina i materijala raspodjeljuju se na vodoopskrbu i odvodnju i pročišćavanje, najčešće na temelju ključa udjela pojedine djelatnosti u ukupnim prihodima. Dodatno, dio troškova za sirovine i materijal uključeni su u fiksne troškove, a dio u varijabilne troškove. Za sada ključ raspodjele određuju isporučitelji po vlastitim kriterijima.

Jedan od najznačajnijih materijalnih troškova je trošak električne energije, taj trošak ovisi o specifičnim konfiguracijama terena i položaja vodosprema.

⇒ troškove usluga

Troškove usluga čine ostali vanjski troškovi i ostali troškovi.

U ostale vanjske troškove uključeni su troškovi oglašavanja, prijevozne i telekomunikacijske usluge, usluge održavanja, komunalne usluge, troškovi najamnina i zakupnina, usluge cestarine i ostale usluge (usluge analize kakvoće vode, usluge javnog bilježnika, revizije, IT održavanja).

Tijekom 2019. kod dijela isporučitelja primijećen je trend povećanja troškova vanjskih usluga održavanja tj. usluga kooperanata.

U ostale troškove uključeni su troškovi naknada zaposlenicima, troškovi reprezentacije, troškovi premija osiguranja, naknade članovima nadzornih odbora, bankarske usluge, troškovi materijalnih prava zaposlenika i troškovi doprinosa koji ne ovise o poslovnom rezultatu.

⇒ troškove naknade za koncesiju kada je isporučitelj vodnih usluga koncesionar
Ova vrsta troška više ne postoji.

⇒ troškove za zaposlene

Troškovi za zaposlene uključuju troškove neto plaća, troškove poreza i doprinosa iz plaća te doprinosa na plaće. Iz praktičnih razloga svi ostvareni troškovi zaposlenih uključuju se u varijabilne troškove, bez uključivanja u fiksne troškove. Sukladno analizi Vijeća drugi najznačajniji trošak odnosi se na troškove zaposlenih čiji udio u ukupnim troškovima pojedinog isporučitelja varira od 5% do čak 55% ovisno o isporučitelju.

⇒ financijske rashode

Financijski rashodi odnose se na troškove kamata, na negativne tečajne razlike te na nerealizirane gubitke od financijske imovine. Financijski rashodi uključuju se u varijabilne troškove. Pregledom je uočeno da pojedina društva imaju u svojim financijskim izvještajima evidentiranu financijsku imovinu poput dionica i udjela, koja zbog redovitog svođenja na fer vrijednost može imati negativan utjecaj na račun dobiti i gubitka a sam time i cijenu vodnih usluga. Ujedno boljim planiranjem valutne usklađenosti aktive i pasive isporučitelji bi mogli smanjiti iznose negativnih tečajnih razlika.

⇒ troškove amortizacije dugotrajne imovine

Trošak amortizacije je uz troškove zaposlenih i troškove energije jedan od najznačajnijih troškova u računu dobiti i gubitka isporučitelja. Trošak amortizacije je značajniji kod isporučitelja koji su samostalno financirali dugotrajnu materijalnu imovinu ili je ona ušla u društvo preko osnivačkog kapitala, dok se novoosnovanih društva kod kojih je dugotrajna materijalna imovina financirana putem sredstava Hrvatskih voda, ili putem subvencija ili EU fondova trošak amortizacije smanjuje za iznos amortizacije imovine koja je financirana iz državnih potpora ili iz naknade za razvoj. Iz tog razloga kod novoosnovanih isporučitelja trošak amortizacije ne utječe značajno na cijenu vode kao kod isporučitelja koji su samostalno financirali dugotrajnu materijalnu imovinu. Trošak amortizacije se tretira kao varijabilni trošak i nije uključen u fiksne troškove.

⇒ troškove vrijednosnog usklađenja kratkotrajne imovine u visini 5% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga

Vrijednosno usklađivanje odnosi se na prijenos potraživanja od kupaca na sumnjiva i sporna potraživanja. Tretira se kao varijabilni trošak. Zbog nemogućnosti naplate potraživanja od kupaca, taj trošak kod isporučitelja postaje sve značajniji.

⇒ trošak naknade za korištenje vode iz članka 23. točke 3. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, kada se ista počne primjenjivati, a isporučitelj postane obveznik naknade, umjesto korisnika vodnih usluga, kao obveznika.

Prihodi od prodaje

Prihodi od prodaje odnose se na čiste fakturirane prihode: prihod od fiksnog i varijabilnog dijela cijene vodne usluge za sve tri vodne usluge. Cijene koje su u primjeni uz količinu fakturirane vode, trebaju biti dostatne za pokriće troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, odnosno pozitivno poslovanje isporučitelja. Podsjetimo, najniža osnovna cijena vodnih usluga može se promijeniti ukoliko je ukupno povećanje ili smanjenje troškova iz članka 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni, odnosno povećanje ili smanjenje prodane količine vodne usluge veće od 5% godišnje.

Ostali poslovni prihodi

Ostali poslovni prihodi većinom se odnose na prihode od otpuštanja dijela odgođenih prihoda (od sredstava primljenih od Hrvatskih voda ili EU fondova). Pod ostale poslovne prihode odnose se i kapitalne subvencije jedinica lokalne samouprave. Isporučitelji ne bi smjeli primati subvencije JLS za operativne troškove. Prihodi od naknade za razvoj se trebaju knjižiti kao ostali poslovni prihod, a ne kao ostali prihod. Naknada za razvoj treba se evidentirati na vremenska razgraničenja odnosno odgođene prihode jer su to strogo namjenska sredstva koja se prikupljaju za određenu namjenu koja se po utrošku sredstava za konkretnu namjenu amortiziraju i sučeljavaju sa nastalim troškovima.

Stupanj zaduženosti i kapital

Stariji isporučitelji imaju značajnije iznose temeljnog kapitala, dok novoosnovani isporučitelji (najčešće mikro poduzetnici) imaju mali iznos temeljnog kapitala, najčešće 20.000 tisuća kuna. Kod starijih isporučitelja, temeljni kapital je najvećim dijelom ostvaren prijenosom imovine iz jedinica lokalne samouprave. Kod starijih isporučitelja koji imaju imovinu iz vlastitih izvora, troškovi amortizacije u značajnom iznosu terete račun dobiti i gubitka. Isporučitelji koji su financirali svoju imovinu iz potpora kod njih je trošak amortizacije suočen sa ostalim prihodima i nema negativnog utjecaja na račun dobiti i gubitka. Posljedica toga je da pojedini isporučitelji imaju milijunske iznose na poziciji odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja dok im temeljni kapital iznosi svega 20 tisuća kuna. Hrvatske vode preko kapitalnih donacija najznačajniji su investitor kod pojedinih isporučitelja, a nemaju formalan utjecaj jer nisu u članskoj strukturi društva.

6.6.2. Sažetak ključnih nalaza

Značajan broj isporučitelja je dostavio samo revidirane temeljne financijske izvještaje, te nije dostavio revidirane financijske izvještaje sukladno čl. 36 Zakona o vodnim uslugama za 2019. godinu.

Kod većine isporučitelja sukladno revizorskom nalazu varijabilni dio cijene vodnih usluga dostatan za pokriće varijabilnih troškova, a fiksni dio cijene vodnih usluga isto tako dostatan je za pokriće fiksnih troškova.

Pregledom dostavljenih izvještaja, Vijeće je uočilo da revizori u svom mišljenju kod pojedinih isporučitelja navode ograde (isticanje pitanja) u svom mišljenju vezano uz neriješene imovinske odnose, ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca, zaliha, kratkoročnih obveza i dugotrajne materijalne imovine. Kako pojedine od navedenih stavki mogu imati utjecaj na iznos iskazanih prihoda i rashoda, isporučiteljima koji nisu dobili pozitivno mišljenje od revizora na svoje financijske izvještaje, preporuka je da se primjedbe revizora otklone u najskorijem roku.

Kod pojedinih isporučitelja revizor je izdao pozitivno mišljenje da su financijske informacije u prijavi podataka o ekonomičnosti i prikazu za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga sastavljene u skladu sa Uredbom o mjerilima ekonomičnog poslovanja i Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni, iako su isporučitelji završili poslovnu godinu sa gubitkom. Iz revizorskog izvještaja nije vidljivo je li gubitak nastao zbog troškova koji se ne pokrivaju iz cijene vode. Većina isporučitelja dostavili su izvještaje koji ne uključuju tekstualna objašnjenja politika i postupaka primijenjenih pri izračunavanju pojedinih iznosa što je bitno za stvaranje zaključka, bez obrazloženja pojedinih pozicija iz razrade i podjele troškova sukladno strukturi zadanoj za fiksne i varijabilne cijene vodnih usluga, kao i koji ključevi za raspodjelu troškova su korišteni.

Revizor navodi da su postupci podjele troškova koji su primijenjeni od strane isporučitelja rezultat iskustvene procjene odgovornih osoba.

Ujedno pojedini izvještaji ne sadrže objašnjenja značajnih razlika između istovrsnih podataka (troškova) za tekuće i troškova koji su procijenjeni za bazno razdoblje, te Vijeće ne raspolaže informacijom na koji način isporučitelji zatvaraju razlike koje se odnose na povećanje troškova ili smanjenje prihoda u odnosu na bazno razdoblje.

Dodatno, Vijeće je uočilo problem usporednih podataka kod promjene revizora jer se revizor ne može uvjeriti u točnosti podataka prethodnog razdoblja.

Ujedno pregledom je ustanovljeno da treba dodatno razmotriti tretman troškova koji nisu propisani Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni, npr. donacije, reprezentacija, troškovi rezerviranja za započete sudske sporove, manjkovi, naknada šteta, novčane kazne i rashodi iz prošlih godina.

6.6.3 Daljnje aktivnosti Vijeća

Pošto razlike između podataka za bazno razdoblje i tekuće razdoblje mogu najvećim dijelom proizaći iz promjene broja korisnika, vremenskih uvjeta, uvjeta poslovanja, gospodarske situacije (povećanje cijena režijskih i materijalnih troškova, smanjenje prodaje, naplata potraživanja i dr.), Vijeće za vodne usluge će inicirati izradu uredbe o regulatornom računovodstvu isporučitelja vodnih usluga te detaljno propisati način i izgled izvještavanja uključujući bilješke koje se odnose na tekstualna objašnjenja politika i postupaka primjenjivih pri izračunavanju pojedinih iznosa (npr. kako se radi podjela na fiksne i varijabilne cijene vodnih usluga, koji su ključevi za raspodjelu troškova amortizacije, te ključevi za raspodjelu troškova zajedničkih poslova između sektora vodoopskrbe i sektora odvodnje) u svrhu preglednosti i usporedivosti podataka.

7. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE

7.1. Obradeni isporučitelji

U obradama cijene vode za 2019.. obuhvaćena su 143 isporučitelja vodnih usluga koji su dostavili podatke o cijenama vodnih usluga. U obradu cijena vode nije uključen jedan isključivi veleisporučitelj (1).

U obradu nisu uključeni ni isporučitelji vodnih usluga koji nisu dostavili propisane podatke o cijeni vode i to njih 15:

1. IZVOR ORAH d.o.o. / Trpanj
2. ZAŽABLJE d.o.o. / Mlinište
3. VRELINE d. o. o. / Vrhovine
4. VODA MLJET d.o.o. Babino Polje
5. Usluga d.o.o. Vrlika
6. MARTINELA d.o.o. Kaštelir
7. Mindel odvodnja d.o.o., Lumbarda
8. ODVODNJA BIBINJE - SUKOŠAN d.o.o. Bibinje
9. ODVODNJA Kali d.o.o. Kali
10. ODVODNJA NOVIGRAD d.o.o. Novigrad
11. ODVODNJA Poličnik d.o.o. Poličnik
12. ODVODNJA SLIVNO d.o.o. Podgradina

13. USLUGA VIŠNJAN d.o.o. Višnjan
14. ZEMUNIK ODVODNJA d.o.o. Zemunik Donji
15. KANFANAR ODVODNJA d.o.o. Karfanar

7.2 Najviše, najniže i prosječne cijene vode

Najviše, najniže i prosječne cijene vode obrađivane su kroz 7 posebnih obrada i to kroz 4 skupine isporučitelja i 3 obrade za više skupina:

- Skupina VOP. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje sa pročišćavanjem otpadnih voda
- Skupina VO. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda
- Zajedno skupine VOP i VO
- Skupina V. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe
- Skupina O/OP. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne odvodnje sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda
- Zajedno skupine V i O/OP i
- Zajedno skupine VOP, VO, V, O/OP.

Obrade su rađene zasebno za kućanstva i poslovne korisnike.

Osim obrade najviših, najnižih i ponderiranih prosječnih cijena vode cilj ovih obrada je bio da se utvrdi djeluje li tzv. *ekonomija razmjera* na cijene kada uslugu pruža isporučitelj sa sve 3 vrste vodnih usluga, za 2 vodne usluge ili isporučitelj samo s jednom vodnom uslugom.

Prosječne cijene su uspoređivane ponderirane sa količinom vode u isporuci odnosno prema srednjoj vrijednosti bez ponderiranja.

7.3 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva prikazuju se u nižoj tablici prema skupinama VOP, VO, V, O/OP zajedno.

Tablica 22. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

Skupine isporučitelja VOP, VO, V i O/OP zajedno				
KUĆANSTVA	MAX	MIN	prosjek	srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	49,18	5,79	17,00	16,45
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	34,64	0,50	3,30	7,35
Fiksni dio CVU pročišćavanja (kn/mj.)	13,00	0,50	0,73	4,27
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m3)	15,22	2,28	4,67	6,32
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m3)	7,24	0,39	1,34	1,79
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (kn/m3)	6,90	0,29	0,87	1,56
Naknada za razvoj za javnu vodoopskrbu (kn/m3)	5,80	0,20	0,71	1,72
Naknada za razvoj za javnu odvodnju (kn/m3)	6,62	0,10	1,56	2,02
Naknada za korištenje voda (kn/m3)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m3)	1,35	0,27	0,99	1,26
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (kn/m3)	29,59	3,74	13,89	13,27
CIJENA VODE - SVE SASTAVNICE, svedena na kn/m3	32,17	6,77	16,05	15,43

Prosječna (ponderirana) cijena vode za kućanstva na razini sve 4 skupine isporučitelja zajedno je **16,05 kn/m³**.²⁶ Cijena vode je ipak, ostala ispod stope inflacije izračunate prema nacionalnom indeksu potrošačkih cijena u 2019. (2,3%)²⁷ za **0,11 kn/m³**.²⁸

Prosječna cijena vode za isporučitelje vodnih usluga iz skupine VOP (15,92) je niža od cijene vode za zajedno iskazane skupine V i O/P (16,69), što znači da se cijena niža kada sve tri usluge integralno obavlja jedan isporučitelj (VOP) u odnosu kada iste sve tri usluge razdvojeno obavljaju isporučitelji u vodoopskrbi (V) i isporučitelji u odvodnji s pročišćavanjem (OP).

Uspoređujući cijene vode od 15,92 za skupinu VOP (s pročišćavanjem) i cijenu od 15,75 za skupinu VO (bez pročišćavanja), zamjećuje se da cijena vode bitno ne raste s uslugom pročišćavanja.

6.3.1 Udio cijene vode u godišnjem neto-raspoloživom dohotku kućanstva za 2018.

Odnos cijene vode izražene u prosječnom ponderiranom prosjeku po kubnom metru potrošene vode (m³) i godišnjeg neto raspoloživog dohotka kućanstava (NRD) glavni je **pokazatelj priuštivosti** cijene vode stanovništvu.

Metodološka objašnjenja vezana uz definiciju neto raspoloživog dohotka kućanstava, vezu između bruto domaćeg proizvoda (BDP) i neto raspoloživog dohotka kućanstava, analizu regionalne disperzije dohotka te projekcije na razini Republike Hrvatske po županijama i regijama do 2030. godine, dana su u studiji *Novelacija podloga za određivanje socio-ekonomski prihvatljive cijene vode kućanstava u Republici Hrvatskoj i po regijama/županijama (Ekonomski institut Zagreb, rujan 2012.)*. Studija se koristi pri izradi studijsko-planske dokumentacije i studija izvodivosti za projekte u sektoru vodnih usluga (uključujući i EU projekte). NRD se izračunava uz pomoć nekoliko statističkih pokazatelja, ali sam nije statistički pokazatelj.

Polazeći od izračuna cijene vode 5 posebnih obrada i to kroz 2 skupine isporučitelja i 3 obrade za više skupina pokazuju se sljedeći rezultati:

Tablica 23. Priuštivost cijene vode kućanstvima

KUĆANSTVA	prosječna cijena vode - sve sastavnice (kn/m ³)	udio cijene u NRD-u (%)
skupina VOP	15,92	1,37%
skupina VO	15,75	1,36%
zajedno skupine VOP i VO	15,84	1,36%
zajedno skupine V i O/OP	16,69	1,44%
zajedno skupine VOP, VO, V i O/OP	16,05	1,38%

²⁶ 15,80 kn/m³ u 2018.

²⁷ Državni zavod za statistiku; <https://www.dzs.hr/app/rss/stopa-inflacije.html>

²⁸ Iznosila bi 16,16 kn/m³

Prema izračunu za 2019. godišnji NRD po članu kućanstva iznosio je 50.914 kn²⁹ odnosno 142.559 kn NRD po kućanstvu, a prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva je 16,05 kn/m³, izračunato za 4 skupine isporučitelja zajedno (skupine VOP, VO, V i O/OP) ili 1,38%, što ukazuje da je cijena vode i dalje značajno ispod gornje granice prihvatljivosti od 3% te da je zadržana na razini 2018.

7.4 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva prikazuju se u nižoj tablici prema skupinama VOP, VO, V, O/OP zajedno.

Tablica 24. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

Skupine isporučitelja VOP, VO, V i O/OP zajedno				
POSLOVNI KORISNICI	MAX	MIN	prosjek	srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	248,50	6,00	33,01	31,59
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	65,00	0,50	6,04	12,91
Fiksni dio CVU pročišćavanja (kn/mj.)	26,00	-	2,37	5,66
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	22,70	3,11	7,75	10,51
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	8,27	0,25	2,45	2,80
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (kn/m ³)	11,25	0,30	1,89	4,01

²⁹ 50.256 kn u 2018.

Naknada za razvoj za javnu vodoopskrbu (kn/m ³)	8,98	0,10	1,17	1,99
Naknada za razvoj za javnu odvodnju (kn/m ³)	9,24	0,10	1,06	2,44
Naknada za razvoj za pročišćavanje (kn/m ³)	11,83	0,50	2,72	2,05
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,27	0,96	1,18
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (kn/m³)	35,89	11,39	22,42	20,49

Za poslovne korisnike nije prikazana ukupna cijena u kn/m³ (fiksni i svi varijabilni elementi) jer to nije bilo moguće temeljem dostupnih podataka i s primjerenom pouzdanošću.

Prosječna (ponderirana) cijena vode za sve varijabilne sastavnice cijene vode za poslovne korisnike na razini sve 4 skupine isporučitelja zajedno je **22,42 kn/m³**.³⁰ Cijena vode je ipak, ostala ispod stope inflacije izračunate prema nacionalnom indeksu potrošačkih cijena u 2019. (2,3%) za **2,75 kn/m³**.³¹

Prosječna cijena vode za isporučitelje vodnih usluga iz skupine VOP (22,68) je niža od cijene vode za zajedno iskazane skupine V i O/P (23,44), što znači da se cijena niža kada sve tri usluge integralno obavlja jedan isporučitelj (VOP) u odnosu kada iste sve tri usluge razdvojeno obavljaju isporučitelji u vodoopskrbi (V) i isporučitelji u odvodnji s pročišćavanjem (OP).

³⁰ 20,46 kn/m³ u 2018.

³¹ iznosila bi 25,17 kn/m³

7.5. Odnosi cijena vode za kućanstva i poslovne korisnike

Tablica 25. Omjer cijena vode za poslovne korisnike i kućanstva

Sastavnice	Poslovni	Kućanstva	Omjeri
Fiksni dio CVU (kn/mj.)	41,42	21,03	1,97
Varijabilni dio CVU (kn/m ³)	12,10	6,88	1,76
Naknada za razvoj (kn/m ³)	4,94	2,27	2,18
NKV i NZV (kn/m ³)	3,81	3,84	0,99
Varijabilni dio cijene vode (kn/m³) ukupno*	22,42	13,89	1,61

* Ukupna cijena sadržava PDV, a sastavnice ne.

U 2019. se povećala razlika u omjeru između svih sastavnica varijabilne cijene vode poslovnih korisnika prema kućanstvima sa 1,50 u 2018. na **1,61**.

Povećala se i razlika u omjeru naknade za razvoj poslovnih korisnika prema kućanstvima sa 1,95 u 2018. na **2,18**.

Ujedno je pala razlika u omjeru između svih sastavnica fiksnog dijela cijene vodnih usluga poslovnih korisnika prema kućanstvima sa 2,43 u 2018. na **1,97**. Pad u fiksnom dijelu se očito nadoknađivao samo, povećanjem varijabilnog dijela cijene vodnih usluga i osobito naknade za razvoj i samo unutar poslovnih korisnika, a ne pravičnijom ravnotežom između kućanstava i poslovnih korisnika.

Vodne naknade Hrvatskih voda (NKV - naknada za korištenje voda i NZV- naknada za zaštitu voda) imaju, u smislu tarifne politike, neutralan odnos prema ovim dvjema kategorijama korisnika One naime, imaju identične tarife za poslovne korisnike i kućanstva i to: 2,85 kn/m³ – NKV i 1,35 kn/m³ - NZV. Naknada za zaštitu voda se umanjuje: (a) za kućanstva – primjenom koeficijenta (k_2) u odnosu na postignuti stupanj pročišćavanja na komunalnom uređaju i to na: 0,95 kn/m³ za prvi stupanj pročišćavanja, na 0,41 kn/m³ za drugi stupanj pročišćavanja i 0,27 kn/m³ za treći stupanj pročišćavanja i (b) za poslovne korisnike - primjenom koeficijenta (k_1) kojim se kroz pokazatelje onečišćenja voda izražava sastav industrijskih otpadnih voda i sanitarnih otpadnih voda. Koeficijent k_1 umanjuje tarifu industrijskih korisnika, u pravilu, ispod 1 kn/m³, a u prosjeku za sve poslovne korisnike - 0,96 kn/m³. Jedino kod NKV i NZV omjer poslovni korisnici i kućanstva je u korist poslovnih korisnika i iznosi **0,99**.

7.6 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u aglomeracijama u kojim se ova vodna usluga pruža temeljem koncesijskih ugovora

U Republici Hrvatskoj na snazi su dvije koncesije pročišćavanja otpadnih voda: u Gradu Zagrebu i u Općini Kanfanar.

- cijenu vodne usluge pročišćavanja i naknadu za razvoj za podmirenje troškova izgrađenih vodnih građevina za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda (Grad Zagreb) i
- cijenu vodne usluge pročišćavanja (Općina Kanfanar).

7.6.1 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu

U Gradu Zagrebu na snazi je ugovor o koncesiji između Grada Zagreba, kao davatelja koncesije i Zagrebačkih otpadnih voda d.o.o. Zagreb kao koncesionara (dalje: ZOV ili koncesionar) sklopljen 16. prosinca 2000. u svrhu izgradnje i upravljanja Centralnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda Zagreba (CUPOVZ) te radi izgradnje ostalih objekata obuhvaćenih Ugovorom o koncesiji i njihovom predajom odmah po izgradnji na upravljanje Gradu Zagreb. Koncesija je dana temeljem odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine br. 36/95, 70/97, 128/99 i 57/00). Koncesija je dana na 28 godina.

Ova koncesija ima više pravnih odnosa: (i) odnos davatelja koncesije (Grad Zagreb) i koncesionara, (ii) odnos koncesionara i VIOZ-a te Grada Zagreba i (iii) odnos VIOZ-a prema korisnicima vodnih usluga.

Cijena usluge koncesionara prema Vodoopskrbi i odvodnji d.o.o. Zagreb

Prema izvornom ugovoru o koncesiji koncesionar je imao pravo naplatiti svoju cijenu usluge od Grada Zagreba. Naknadnim izmjenama Ugovora o koncesiji uređeno je koncesionar ima pravo naplatiti svoju cijenu usluge od Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. Zagreb kao korisnika usluga pročišćavanja. Cijena usluge sastoji se od kapitalne naknade i naknade za upravljanje i rad uređaja.

Kapitalna naknada sadržava u sebi troškove kapitalnih ulaganja u objekte koncesije i druge objekte obuhvaćene Ugovorom o koncesiji, uključivo troškove financiranja i otplata zajmova odnosno kredita prema kreditorima projekta.

Naknada za upravljanje i rad ima svoju fiksnu i varijabilnu komponentu koja sadržava trošak upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda.

Prema koncesijskom ugovoru Grad Zagreb jamči za puno plaćanje cijene usluge koncesionaru.

Ukazujemo da koncesionar ispostavlja VIOZ-u račune za cjelokupnu ugovornu cijenu usluge, koji potom dio cijene usluge podmiruje iz cijene vodne usluge i naknade za razvoj a za dio ispostavlja Gradu Zagrebu zahtjeve za plaćanjem koji se potom podmiruju cesijama.

Pravni položaj koncesionara i pravni položaj VIOZ-a

Naknadnim izmjenama koncesijskog ugovora Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb (dalje: VIOZ) označena je kao (jedini) korisnik usluge pročišćavanja otpadnih voda, prema kojem od tada koncesionar ispostavlja izravne račune.

Neovisno o svom pravnom statusu korisnika usluge pročišćavanja otpadnih voda u ovom odnosu VIOZ je *de facto* posrednik u isporuci usluge prema krajnjim korisnicima (građanima i poslovnim korisnicima) jer sam ne proizvodi otpadne vode već otpadne vode građana i poslovnih korisnika putem svog sustava javne odvodnje isporučuje koncesionaru na ulaznom oknu u CUPOVZ radi pročišćavanja.

Prema članka 201. stavak 2. Zakona o vodama koncesionar ima pravni položaj isporučitelja vodne usluge, neovisno o činjenici što ima samo jednog korisnika vodne usluge.

No Ugovorom o koncesiji je zadržan jedini oblik izravnog odnosa koncesionara prema krajnjim korisnicima vodnih usluga tj. koncesionar je dužan osobno rješavati prigovore korisnika vodnih usluga (građana i poslovnih korisnika) koji se odnose na uslugu pročišćavanja, što čini nekoherentnost u pravnom odnosu.

Cijena vodne usluge VIOZ-a prema korisnicima vodnih usluga

Ugovorna cijena usluge koncesionara (kapitalna naknada i naknada za upravljanje i rad) za koju se računu ispostavljaju VIOZ-u se nižim postupcima prevaljuje na krajnje korisnike vodnih usluga i Grad Zagreb koji značajno doprinosi plaćanju koncesionarove cijene usluge iz svog proračuna.

Na traženje Vijeća za vodne usluge koncesionar je 16. travnja 2014. (prvi put od početka koncesije u 2000.) donio Odluku o cijeni vodnih usluga prema VIOZ-u prema kojoj varijabilni dio cijene pročišćavanje iznosi 1,28 kn/m³ za kućanstva i 3,94 m³ za ostale korisnike. Na ovu Odluku suglasnost je dao gradonačelnik Grada Zagreba, 22. travnja 2014.

Cijenu vodne usluge pročišćavanja (varijabilni dio) prema korisnicima vodnih usluga VIOZ je normirao 17. travnja 2014. Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o cijenama vodnih usluga i odredio da varijabilni dio cijene pročišćavanje iznosi 1,28 kn/m³ za kućanstva, 0,768 kn/m³ za socijalno ugrožene građane i 3,94 kn/m³ za ostale korisnike I na ovu Odluku suglasnost je dao gradonačelnik Grada Zagreba, 22. travnja 2014.

Donošenjem ovih odluka i njihovom provedbom riješeno je pitanje generiranja sredstava za podmirenje troškova upravljanja i pogona CUPOVZ-a (tj. podmirjenja sastavnice naknade za upravljanje i rad iz koncesionarove ugovorne usluge). Donošenjem ovih Odluka uskladilo se postupanje Grada Zagreba, VIOZ-a i koncesionara sa Zakonom o vodama.

Naknada za razvoj prema korisnicima vodnih usluga

Pitanje podmirjenja troškova izgradnje objekata koncesije i drugih objekata u obuhvatu Ugovora o koncesiji nije potpuno usklađeno sa Zakonom o vodama i Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva.

Do 1. svibnja 2014. cijena usluge koncesionara se u cijelosti podmirivala iz „naknade za pročišćavanje“ što je termin koji se u Gradu Zagrebu koristio za cijenu vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda pa su cijenu usluge plaćali i korisnici vodne usluge čija otpadna voda nije odvođena na CUPOVZ.

Reagirajući na poziv Vijeća za vodne usluge da razdvoji sredstva iz kojih se podmiruju (a) troškovi upravljanja i pogona CUPOVZ-a i (b) troškovi izgrađenih vodnih građevina u koncesiji na dvije zakonite naknade prema krajnjim korisnicima vodnih usluga i to na:

- cijenu vodne usluge za troškove pod (a) i
- naknadu za razvoj za troškove pod (b)

Skupština Grada Zagreba je 15. travnja 2014. s učinkom od 1. svibnja 2014. donijela Odluku o izmjeni i dopunama Odluke o naknadi za razvoj javne vodoopskrbe i javne odvodnje za podmirenje troškova gradnje izgrađenih građevina za pročišćavanje otpadnih voda kojom je odredila naknadu od **3,70 kn/m³** isporučene vodne usluge javne vodoopskrbe kućanstvima i **11,83 kn/m³** isporučene vodne usluge javne vodoopskrbe „ostalim korisnicima“, de facto poslovnim korisnicima.

Cijena pročišćavanja otpadnih voda

Zaključno, od 1. studenog 2015. cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu iznosi:

- za kućanstva 4,98 kn/m³ (tj. **1,28 kn/m³** cijena vodne usluge i **3,70 kn/m³** naknada za razvoj)
- za socijalno ugrožene građane 4,468 kn/m³ (tj. **0,768 kn/m³** cijena vodne usluge i 3,70 kn/m³ naknada za razvoj)
- za ostale korisnike iznosi **15,77 kn/m³** (**3,94 kn/m³** cijena vodne usluge i **11,83 kn/m³** naknada za razvoj).

Sve vrijednosti su izražene bez PDV-a (13% na vodne usluge) koji se obračunava samo na cijenu vodne usluge.

Dobit koncesionara

Vijeće za vodne usluge primjećuje da koncesionar sa ugovornom cijenom usluge ostvaruje ekstraprofit tj. da je dobit, prije oporezivanja, u 2019. iznosila 60%³². Kad se tome pripíše i dobit³³ Zagrebačkih otpadnih voda – upravljanje i pogon d.o.o.³⁴, koji se u cijelosti, ili gotovo u cijelosti, financira iz cijene usluge koju mu plaća koncesionar i s kojim dijeli istu udjeličarsku strukturu, dobit, prije oporezivanja, iznosi 56%.³⁵ Koncesionarova cijena usluge uređena je ugovorom iz 2000. godine na čije odredbe Vijeće nema zakonskih ovlasti utjecati. Izvornim, a koliko nam je poznato i nepromijenjenim odredbama Priloga C7 Ugovoru o koncesiji određeno da u slučaju raskida koncesijskog ugovora po diskrecijskoj ocjeni Grad Zagreb mora platiti koncesionaru nedostajući povrat na dionički kapital, što ne uključuje povrat na uloge iz kredita, do prosječnih 15%. Prema članku 98. stavku 2. Zakona o vodnim uslugama „Iz cijene vodne usluge i naknade za razvoj može se financirati cijena usluge koncesionara koja uključuje najviše 15 % dobiti nakon oporezivanja. Iz cijene vodne usluge i naknade za razvoj ne mogu se financirati troškovi gradnje i održavanja građevine koja nije komunalna vodna građevina. Provedba ove odredbe uređuje se propisom iz članka 43. stavka 5. ovoga Zakona.“ Iako propis iz članka 43. stavka 5. Zakona (uredba o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga) nije donesen, koncesionar prema temeljnim financijskim izvješćima ne ostvaruje dobit (202.165.265 kn) iz poslovnih prihoda (115.212.255 kn), već iz proračunskih uplata Grada Zagreba, sve pod pretpostavkom da uplate po osnovi naknade za razvoj knjiži kao poslovni prihod, a ne kao neposlovni (uplatu Grada Zagreba).

7.6.2 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar

U Općini Kanfanar na snazi je ugovor o koncesiji između Općine Kanfanar, kao davatelja koncesije i TDR d.o.o. Rovinj, kao koncesionara (dalje: TDR ili koncesionar) sklopljen 13. siječnja 2014. u svrhu pružanja usluge pročišćavanja otpadnih voda. Koncesija je dana temeljem odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu, a na traženje Vijeća za vodne

³² u 2018. je iznosila 55,05%.

³³ konsolidacijom prihoda i rashoda oba društva, koja inače nemaju zakonsku obvezu konsolidacije

³⁴ Dobit samih Zagrebačkih otpadnih voda – upravljanje i pogon d.o.o. u 2019. iznosi

³⁵ U 2018. je iznosila 63,12%.

usluge od 16. srpnja 2015. koncedent je 22. siječnja 2016. ispravio Odluku o davanju koncesije i kao pravni temelj naveo odredbe Zakona o vodama.

Koncesija je dana na 5 godina.

Pravni odnosi u koncesiji

Za razliku od koncesije u Gradu Zagrebu:

- ova koncesija je dana je za već izgrađeni uređaj za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda
- ova koncesija je koncesija za javne usluge a ne koncesija za javne radove (nije BOT, DBOT, BOOT ili slično)
- izravni korisnik usluga nije isporučitelj vodnih usluga niti Općina Kanfanar (jedan korisnik usluga) već kućanstva i poslovni korisnici
- koncesionar izdaje račune za vodnu uslugu izravno kućanstvima i poslovnim korisnicima
- ne postoji potreba za podmiranjem troška koncesije i koncesionarove marže iz naknade za razvoj
- trošak koncesije (uključujući i dio amortizacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda) i koncesionarova marža se podmiruju iz cijene vodne usluge (fiksni i varijabilni dio).

Cijena pročišćavanja

Cijenu pročišćavanja čini cijena vodnih usluga i to:

- za kućanstva, fiksni dio od **13,00 kn/mjesečno** te varijabilni dio od **1,80 kn/m³**
- za poslovne korisnike („mali obrti i poduzeća“) fiksni dio od **25,00 kn/mjesečno** te varijabilni dio od **3,50 kn/m³**
- za poslovne korisnike („industrija“) fiksni dio od **205,00 kn/mjesečno** te varijabilni dio od **18,90 kn/m³**.

Dobit koncesionara

TDR d.o.o. Rovinj je trgovačko društvo koje se primarno bavi proizvodnjom i prodajom duhanskih proizvoda. Društvo je u sudskom registru registrirano i za obavljanje djelatnosti pročišćavanja otpadnih voda. No kako su prihodi i rashodi društva s osnova svih djelatnosti kojim se društvo bavi, kao i dobit, prikazani integralno, ne postoji javno dostupan podatak koliku dobit koncesionar ostvaruje po osnovi koncesije za pročišćavanje otpadnih voda u Općini Kanfanar.

8. UPRAVNI SPOROVI

U izvještajnom razdoblju NPKLM Vodovod je pokrenuo upravni spor protiv rješenja Vijeća o privremenoj mjeri kojom je određena cijena isporuke vode između tužitelja i Vodovoda Opuzen d.o.o.

9. PREDMETI OCJENE USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI PROPISA O VODNIM USLUGAMA PRED USTAVNIM SUDOM REPUBLIKE HRVATSKE

U izvještajnom razdoblju nisi podneseni zahtjevi ili prijedlozi za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbi iz propisa iz vodnoga gospodarstva čiju primjenu nadzire Vijeće.

10. STRUČNA MIŠLJENJA, SAVJETOVANJA, PREDSTAVKE I UPITI

U skladu s člankom 68. stavkom 1. točkom 9. Zakona o vodnim uslugama: „U postupcima iz svoga djelokruga Vijeće za vodne usluge ovlašteno je: (...) 9. dati stručna mišljenja i objašnjenja odredbi ovoga Zakona, zakona kojim se uređuju vode i zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva i njihovih provedbenih propisa, u granicama svoga djelokruga, savjetovati isporučitelje vodnih usluga o primjeni propisa iz svoga djelokruga (...)“.

Vijeće je tijekom 2019. izdalo stručna mišljenja:

1. Vodovodu - Osijek d.o.o. Osijek o zakonitosti uvođenja treće kategorije korisnika (uz stambene i poslovne prostore) pod nazivom „mali poslovni korisnici“ koji troše prosječno do 10 m³ vode i utvrditi im cijenu i za varijabilni i za fiksni dio cijene vodne usluge, kao za kućanstva, a sve u svrhu postupnog izjednačavanja cijene vodnih usluga za sve kategorije korisnika.

2. Vodovodu i kanalizaciji d.o.o. Split o zakonitosti smanjenja cijene vodne usluge zbog zamucenja; o utvrđivanju socijalne cijene vodne usluge; o mogućnosti isporuke zajedničkog računa JLS radi podmirenja razlike cijene i o naknadi za protupravno priključenje i obračunu PDV-a.

3. Gradskoj skupštini Grada Zagreba, Odboru za kontrolu, o zakonitosti financiranja gradnje odnosno otplate zajmova i kredita za gradnju trećeg (III.) stupnja pročišćavanja otpadnih voda od strane privatnog koncesionara; o zakonitosti financiranja troškova upravljanja, uključujući i održavanje objekata trećeg (III.) stupnja pročišćavanja otpadnih voda, od strane privatnog koncesionara; o zakonitosti da privatni koncesionar bude investitor projekta dogradnje trećeg (III.) stupnja pročišćavanja.

4. izvoru Ploče, isporučitelju vodnih usluga i Lučkoj upravi Ploče o zakonitosti ispostavljanja računa za vodne usluge pojedinačnim korisnicima (koncesionari) na internom vodoopskrbnom sustavu luke Ploče, izravno od strane isporučitelja vodnih usluga.

5. Komunalnom društvu Dugi otok i Zverinac d.o.o. Sali o dopuštenom načinu određivanja cijene javne vodoopskrbe vodonoscem na otok između dva isporučitelja, jednog na kopnu, a drugog na otoku.

6. Vodovodu Brač d.o.o. Supetar o zakonitosti određivanja cijene vodnih usluga na načelu sezonskog cjenika kao i mogućnost formiranja različitih cijena za različite kategorije potrošača.

Vijeće je tijekom 2019. davalo i stručna mišljenja na zakonske nacрте:

- Nacrta Zakona o vodnim uslugama i
- Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva,

u skladu sa prijedlozima iz svojih izvješća o radu iz prethodnih razdoblja, koja je prihvatio Hrvatski sabor.

Vijeće je tijekom 2019. odgovaralo na predstavke i upite potrošača o cijeni vodnih usluga, osobito o načinu obračuna i naplate fiksnog dijela cijene vodnih usluga; o obustavi isporuke vodnih usluga u interni sustav vodoopskrbe, zbog neplaćanja ukupnog računa za vodnu

uslugu; o obračunu cijene vodnih usluga za javnu odvodnju industrijskim subjektima koji nemaju mjerač protoka, ali im se dio isporučene vode ugradi u proizvod itd.

11. SAŽETAK GLAVNIH POKAZATELJA U SEKTORU VODNIH USLUGA

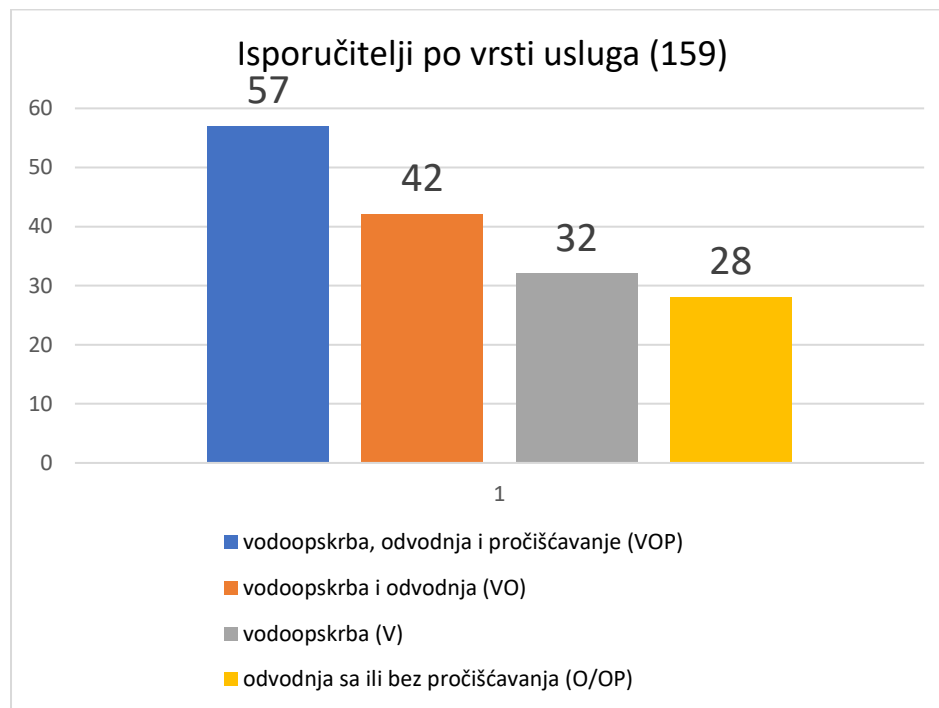
11.1. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA

11.1.1 Zakoniti isporučitelji vodnih usluga

U izvještajnom razdoblju 160 pravnih subjekata imalo je licence za pružanje vodnih usluga. 159 od tih subjekata su u 2019. pružali usluge javne vodoopskrbe i/ili javne odvodnje sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda (licencirani isporučitelji vodnih usluga). 156 licenciranih isporučitelja vodnih usluga je do isteka rujna 2020. podnijelo Financijskoj agenciji revidirane financijske izvještaje za 2019. godinu.

Prema vrsti usluga koje pruža razvrstani su u 4 skupine:

Grafikon 6. Isporučitelji razvrstani po vrsti usluga

Isporučitelji su razvrstani u 4 skupine (1) skupina VOP (vodoopskrba odvodnja i pročišćavanje), (2) skupina VO (vodoopskrba i odvodnja, bez pročišćavanja), (3) skupina V (vodoopskrba) i (4) skupina O/OP (odvodnja sa ili bez pročišćavanja).

U 2018. bilo je 48 isporučitelja u skupini VOP, 55 u skupini VO, 35 u skupini V i 33 u skupini O/OP od ukupno 171. Ukupno 131 isporučitelj je u 2019. pružao uslugu javne vodoopskrbe iz tri skupine (VOP, VO i V). Usluge odvodnje je isporučivalo 127 isporučitelja iz tri skupine (VOP, VO i O/OP).

Jedini preostali isključivi veleisporučitelj, Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o. Senj razvrstan je u skupinu V.

Po pravnom obliku isporučitelji su razvrstani kako slijedi:

Pravni oblik	Broj isporučitelja
d.o.o.	158
d.d.	1

Po izvoru osnivačkog kapitala isporučitelji su razvrstani kako slijedi:

Po izvoru osnivačkog kapitala	Broj isporučitelja
javni isporučitelji vodnih usluga	158
koncesionar pročišćavanja otpadnih voda (privatni kapital)	1

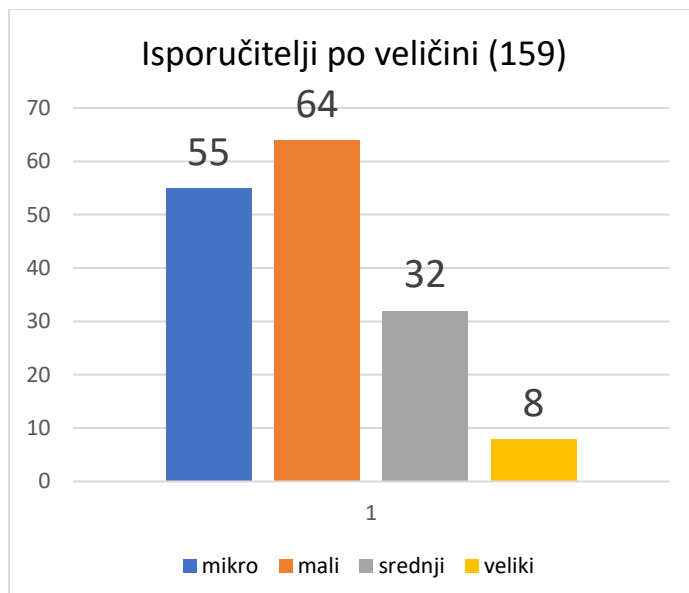
Koncesionar su Zagrebačke otpadne vode d.o.o.

Koncesiju za pročišćavanje otpadnih voda za Općinu Kanfanar ima i TDR d.o.o. Rovinj, ali on nema odgovarajuće rješenje o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne odvodnje.

11.1.2 Klasifikacija isporučitelja prema kriterijima iz propisa o računovodstvu

Prema kriterijima iz propisa o računovodstvu 159 isporučitelja vodnih usluga razvrstano je kako slijedi:

Grafikon 7. Isporučitelji po veličini (klasifikaciji poduzetnika)

11.1.3. Broj zaposlenih i prosječne neto plaće u zakonitim isporučiteljima vodnih usluga³⁶

Broj zaposlenih je po prvi put od 2016. pao.

BROJ ZAPOSLENIH	2017.	2018.	2019.	Razlika
Svi isporučitelji	8507	8608		-57
Javni isporučitelji	8431	8531	8.472	-59
Koncesionar	76	77	79 ³⁷	2

Broj vodovodnih priključaka povećan je za 1,5% u odnosu na 2018. i iznosi 1.276.129³⁸. Broj kanalizacijskih priključaka u odnosu na 2018. povećao se za 4,9% i iznosi 616 977.³⁹

Ukupan broj vodovodnih i kanalizacijskih priključaka u 2019. je bio 1.893.106 što je za 51.090 više nego u 2018.

Broj zaposlenih na 1.000 priključaka je 4,5⁴⁰ što je pozitivan trend u odnosu na 2018. (4,7), ali i na 2018. (4,7) .

Prosječna neto plaća u 2019. je stagnirala na 6.282 kn/mj⁴¹. U 2017. iznosila je 6.059,65 kn/mj., a u 2018. 6.281,09 kn/mj.

11.1.4. Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih i septičkih jama

Ovim pregledom nisu obuhvaćeni privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza septičkih i sabirnih jama. Njihove cijene ostaju izvan nadzora Vijeća za vodne usluge.

11.1.5. Lokalni vodovodi

U Hrvatskoj je, u izvještajnom razdoblju, postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama, a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Ovi se vodovodi terminologijom Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) nazivaju lokalnim vodovodima, a u međunarodnim se

³⁶ Podaci FINA-e za 2018. i 2019. iskazani prema temeljnim financijskim izvještajima isporučitelja vodnih usluga za 2019.

³⁷ društvo Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb imalo je 9 zaposlenih. Zagrebačke otpadne vode- upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb imalo je 70 zaposlenih.

³⁸ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku, br. 6.1.2. od 6.7.2020. „Skupljanje, pročišćavanje i distribucija vode u 2019.“

³⁹ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku, br. 6.1.3. od 6.7.2020. „Javna odvodnja u 2019.“

⁴⁰ Izračun Vijeća za vodne usluge je 4,52 ali se u pravilu zaokružuje na jednu decimalu

⁴¹ Ukupni trošak neto plaća za 2019. iznosio je 644.639.810 kuna.

izvještajima obrađuju kao organizacije utemeljene u lokalnim zajednicama (CBOs) ⁴² ili se jednostavno označuju kao samoisporuke⁴³.

11.1.6. Nelicencirani Isporučitelji i druge specifičnosti

U sektoru vodnih usluga posluju četiri nelicencirana pravna subjekta koji predstavljaju specifičnosti ili anomalije u sustavu.

TDR d.o.o. Rovinj (duhanska industrija) pruža uslugu pročišćavanja komunalnih otpadnih voda Općine Kanfanar na uređaju za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda u Kanfanaru, temeljem ugovora o koncesiji. VSI Vodovod Butoniga d.o.o. upravlja uređajem za kondicioniranje vode za ljudsku potrošnju na jezeru Butoniga i isporučuje vodu Istarskom vodovodu d.o.o. Buzet i Vodovodu Pula d.o.o. Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb upravljaju Centralnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu, temeljem ugovora s koncesionarom. Bjelovarsko – bilogorske vode d.o.o. Bjelovar, nakon izgradnje magistralnih vodnih građevina, posluju kao društvo za upravljanje imovinom, iznajmljujući izgrađenu infrastrukturu isporučitelju Komunalije vodovod d.o.o. Čazma, a cijena najamnine je izražena u kn/god.

11.2. JAVNA VODOOPSKRBA – KOLIČINE, GUBICI, PROSJEČNA POTROŠNJA

11.2.1. Zahvaćene i isporučene količine vode

Zahvaćene količine vode (iz otvorenih vodotoka i podzemnih voda): 476.947.018,65 m³ ⁴⁴ što je za 3.553.861,62 m³ više nego u 2018.

Isporučene količine korisnicima: 244.732.358,91 m³ /god⁴⁵ što je 3.012.209,02 m³ više nego u 2018. Od toga se kućanstvima isporučuje 170.332.764,77 m³/godišnje, što je za 579.173,71 m³ manje nego u 2018., a poslovnim korisnicima 74.399.594,14 m³/godišnje, što je za 3.591.382,73 m³ više nego u 2018.

Ukupne količine vode isporučene kućanstvima, poslovnim korisnicima i drugim isporučiteljima vodnih usluga iznose 286.110.993,91 m³/godišnje, što je za 1.759.911,98 m³ manje nego u 2018.

Gubici vode (kao razlika između zahvaćene i isporučene vode kućanstvima i poslovnim korisnicima) iznose: 232.210.321,99 m³ /god ⁴⁶ ili 48,69%.

Tablica 26. Gubici vode u zadnje četiri godine

Trendovi u zadnje 3 godine	Zahvaćeno (m3)	Isporučeno (m3)	Neisporučeno (m3)	Gubici (%)
2016.	458.124.280,00	237.311.733,28	220.812.546,72	48,20%
2017.	477.648.488,46	243.610.367,62	234.038.120,84	49,00%
2018.	473.393.157,03	241.720.149,89	231.673.007,14	48,94%
2019.	476.947.018,65	244.732.358,91	232.210.321,99	48,69%

⁴² Community based organisations

⁴³ Eng. *Self - provision*

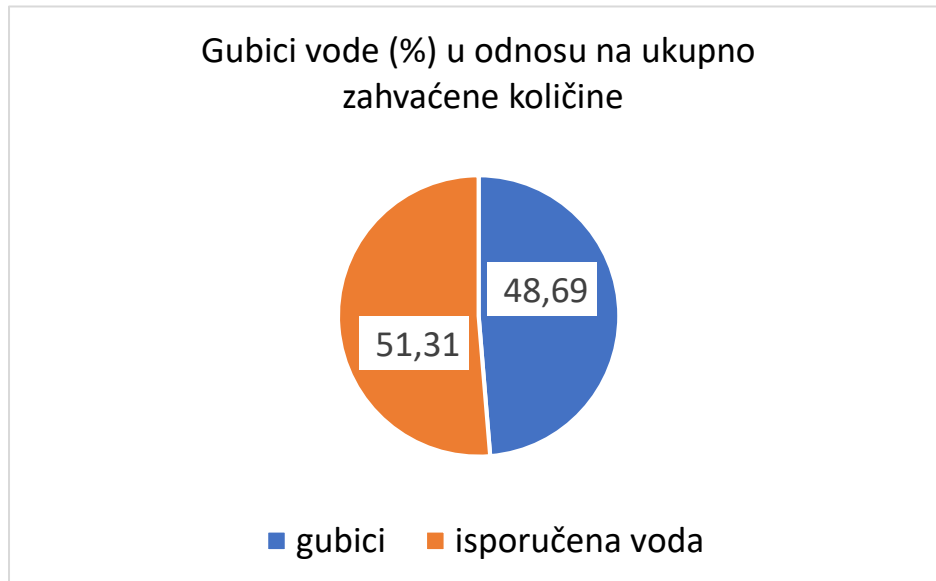
⁴⁴ Hrvatske vode, Podaci o zahvaćenim i isporučenim količinama vode za ljudsku potrošnju za 2018..

⁴⁵ Ibidem

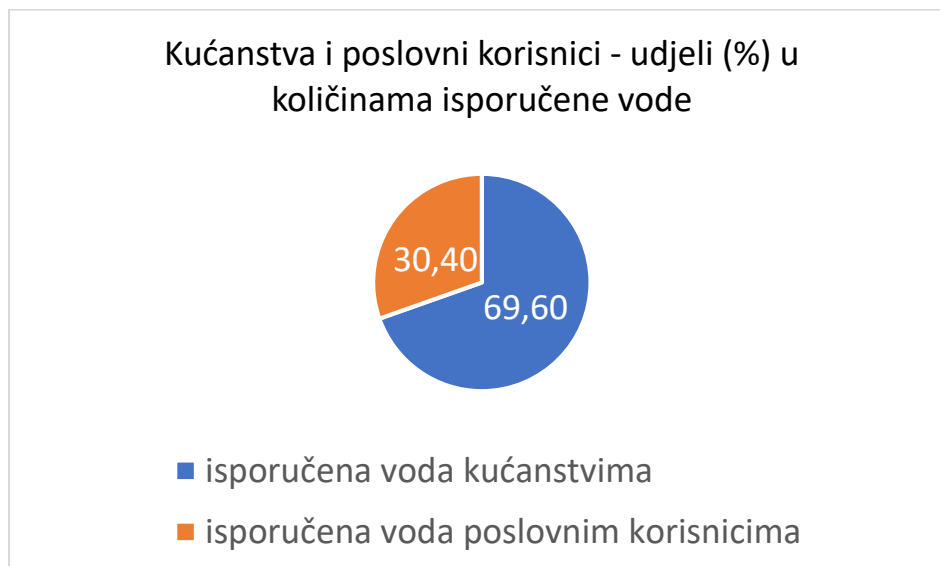
⁴⁶ Ibidem

Gubici vode neznatno padaju u zadnje dvije godine.

Grafikon 8. Gubici vode (%) u odnosu na ukupno zahvaćene količine

Grafikon 9. Kućanstva i poslovni korisnici – isporučene količine vode

U 2019. neznatno su rasle količine vode isporučene poslovnim korisnicima, a padale količine isporučene kućanstvima.

11.2.2. Voda za ljudsku potrošnju u veleisporuci

Ukupne količine vode u međusobnoj isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga u 2019. iznosile su 41.378.635,00 m³/godišnje ili 1.730.924,24 m³ manje nego u 2018. Ukupno je 47 isporučitelja vodnih usluga prodavalo vodu u veleisporuci ili 5 više nego u 2018.

11.2.3. Prosječna potrošnja vode

Tablica 27. Prosječna dnevna potrošnja po stanovniku i prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu

Trendovi u zadnje 3 godine	litara, dnevno po stanovniku	m ³ , mjesečno po kućanstvu
2016.	131	11
2017.	134	11,26
2018.	127	10,67
2019.	132	11,10

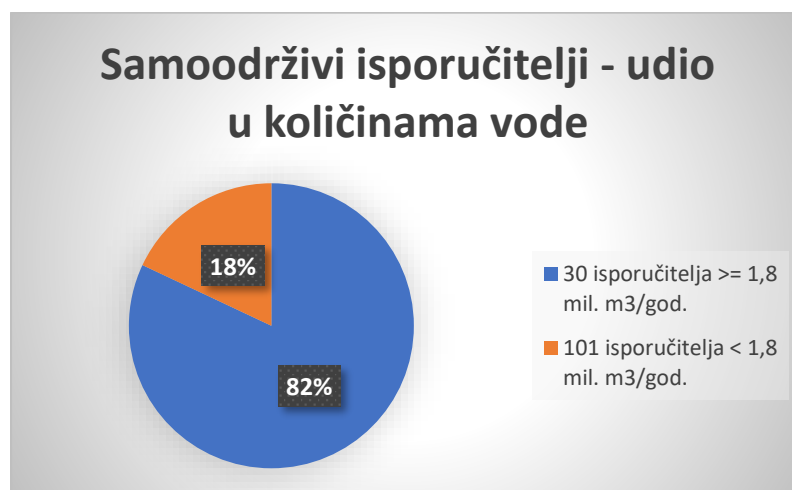
Prosječna potrošnja u kućanstvima u 2019. iznosila je 132 litre, dnevno po stanovniku⁴⁷ odnosno 11,10 m³, mjesečno po kućanstvu.

11.2.4. Isporuke u granicama i ispod granice samoodrživosti

Isporuke u granicama i ispod granica samoodrživosti iskazuju se u odnosu na projekciju stanja samoodrživosti javnih isporučitelja vodnih usluga nakon provedbe sufinanciranih ulaganja u komunalne vodne građevine, sufinanciranih iz fondova EU.

Isporuka vode za ljudsku potrošnju od najmanje 1,8 milijuna m³/godišnje⁴⁸ kućanstvima i poslovnim korisnicima je prema Zakonu o vodnim uslugama (NN 66/19) donja granica za uspostavu održivog uslužnog područja za pružanje vodnih usluga.

Grafikon 10. Samoodrživi isporučitelji – udio u količinama isporučene vode

⁴⁷ Izračun Vijeća za vodne usluge; procijenjeni broj stanovnika u 2019. bio je 4.065.253 (Izvor: Državni zavod za statistiku, Procjena stanovništva Republike Hrvatske u 2019., Zagreb, rujan 2020); priključenost stanovništva na sustav javne vodoopskrbe iznosila je 86,9% (izvor: Hrvatske vode, nacrt Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina 2021. - 2030., str. 243), broj stanovnika koji su 2019. primali uslugu javne vodoopskrbe je bio je 3.532.704.

⁴⁸ Što je prema Zakonu o vodnim uslugama (NN 66/19) donja granica za uspostavu održivog uslužnog područja za pružanje vodnih usluga

Podaci pokazuju da od 131⁴⁹ isporučitelja vode za ljudsku potrošnju, njih 30, s isporukom jednakom ili većom od 1,8 mil. m³ vode/god. - isporučuju 82% količina vode (što je više od 4/5), a 101 isporučitelj, s isporukom ispod 1,8 mil. m³/ god. - isporučuje 18% svih količina vode (ispod 1/5).

Podaci ukazuju i na sljedeći zemljopisni raspored:

Tablica 28. Broj isporučitelja s isporukom od najmanje 1.800.000 m³, godišnje po županijama

Broj isporučitelja s isporukom od najmanje 1.800.000 m ³ , godišnje	
Primorsko-goranska	5
Splitsko-dalmatinska	5
Zagrebačka	3
Istarska	3
Brodsko-posavska	1
Dubrovačko-neretvanska	1
Grad Zagreb	1
Karlovačka	1
Koprivničko-križevačka	1
Krapinsko-zagorska	1
Osječko-baranjska	1
Međimurska	1
Požeško-slavonska	1
Sisačko-moslavačka	1
Šibensko-kninska	1
Varaždinska	1
Vukovarsko-srijemska	1
Zadarska	1
Bjelovarsko-bilogorska	0
Ličko-senjska	0
Virovitičko-podravska	0
ukupno	30

Samo na području 4 županije posluje više od jednog isporučitelja vodnih usluga, s minimalnom isporukom od 1,8 mil. m³, godišnje. Na području 14 županija posluje po jedan takav isporučitelj, a na području 3 županije nema takvih isporučitelja. Isporučitelji s područja svake od 3 potonje županije, zajedno, ispunjavaju zakonsku pretpostavku za objedinjenog isporučitelja tj. pretpostavku isporuke od najmanje 1,8 mil. m³, godišnje.

11.3. VODA ZA LJUDSKU POTROŠNJU - NUŽNE KOLIČINE

Prema izračunima UN Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) nužne količine vode za ljudsku potrošnju iznose:

⁴⁹ ne uključujući 28 isporučitelja iz skupine O/OP (odvodnja sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda)

- u većini okolnosti: **7,5 litara po stanovniku/dnevno**; izračun je zasnovan na potrebama dojlje, s umjerenom tjelesnom aktivnošću pod iznadprosječnim vanjskim temperaturama
- u slučaju nužde (izvanredne okolnosti): **15 litara po stanovniku /dnevno**
- higijenski minimum: **20 litara po stanovniku /dnevno** za upražnjavanje osnovne higijene i osnovne prehrabene higijene; pranje rublja i kupanje zahtijevaju veće količine osim ako nisu obavljani na izvoru.

Prema preporuci Vijeća za vodne usluge iz 2015. količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva iznose **70 litara po stanovniku/dnevno**.

11.4. FINANCIJSKI POKAZATELJI ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA

11.4.1. Prihodi, rashodi, dobici i gubici u sektoru vodnih usluga

Od 158 poslovnih subjekata (156 zakonitih isporučitelja vodnih usluga i 2 de facto isporučitelja) koji su dostavili temeljna financijska izvješća FINA-i⁵⁰ za 2019. godinu njih 111 je poslovalo s dobiti, a 47 s gubicima.

Tablica 29. Prihodi, rashodi, dobici i gubici u sektoru

2019.	CIJELI SEKTOR		JAVNI DIO SEKTORA	
	(kn)	udio u prihodu (%)	(kn)	udio u prihodu (%)
Prihodi	4.069.427.823	X	3.635.093.055	X
Rashodi	3.886.826.397	X	3.693.648.894	X
Dobit ili gubitak	182.601.426	4,49	-58.555.839	1,61

Sektor vodnih usluga poslovaio je s dobitkom od 182.601.426 kn ili 4,49 % u odnosu na ukupne prihode, što je unutar regulatorno tolerirane profitne marže od 5%.

Javni dio sektora vodnih usluga poslovaio je s gubitkom od 58,5 mil. kn, što iznosi 1,61% % u odnosu na ukupni prihod javnog dijela sektora. Od toga, samo VSI Vodovod Butoniga d.o.o. kao nelicencirani isporučitelj je poslovaio s 35,4 mil. kn gubitka, a ostatak javnog dijela sektora s 23,1 mil. kn gubitka, što je 0,64% od prihoda sektora.

⁵⁰ Financijski pokazatelji isporučitelja vodnih usluga prikazani su na temelju javno dostupnih podataka Financijske agencije (FINA).

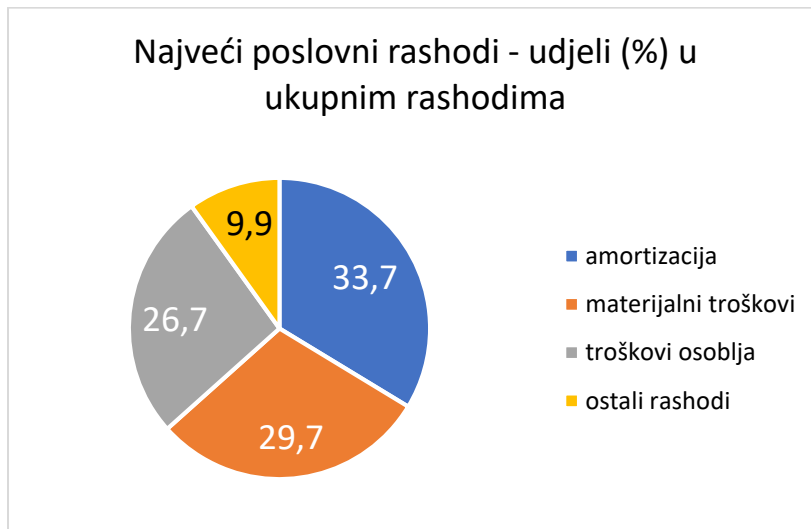
11.4.2. Poslovni prihodi i poslovni rashodi

Tablica 30. Poslovni prihodi i poslovni rashodi

CIJELI SEKTOR	kn	udio u poslovnom prihodu (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	3.790.625.306	X
II. POSLOVNI RASHODI	3.767.602.994	99,39
Razlika (I-II)	23.022.312	0,61
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1.654.840	0,04
2. Materijalni troškovi	1.119.433.525	29,53
3. Troškovi osoblja	1.005.392.317	26,52
4. Amortizacija	1.269.005.291	33,48
5. Ostali troškovi	229.946.829	6,07
6. Vrijednosna usklađenja	75.101.194	1,98
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	4.044.709	0,11
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	71.056.485	1,87
7. Rezerviranja	24.603.958	0,65
8. Ostali poslovni rashodi	45.774.720	1,21

Sektor vodnih usluga ima pozitivan saldo između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (23 mil. kn) što čini ispod 1% poslovnih prihoda (tj. 0,61%), a u 2018. saldo je bio negativan (- 28, 8 mil. kn), što ukazuje na povećanu orijentaciju na vlastite izvore prihoda od prodaje vodnih usluga.

Tri najveća poslovna rashoda su amortizacija dugotrajne imovine (33,68%), materijalni troškovi (29,71%), i troškovi osoblja (26,69%), i zajedno čine 90,08% rashoda.

Grafikon 11. Najveći poslovni rashodi – udjeli (%) u ukupnim rashodima

Vrijednost usklađenja kratkotrajne imovine (konto 129) je 1,98%, a gornja granica tog indikatora, koji pokazuje gornju granicu nenaplativosti tražbina je 5%.⁵¹ Sam po sebi indikator je pozitivan, međutim isporučitelji evidentiraju nenaplaćene tražbine na kontu 120 „potraživanja od kupaca“ u ukupnom iznosu od 1.256.421.230 kn⁵², od čega samo Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb 441 milijun⁵³. Nenaplativost je, dakle, značajno veća nego što je pokazuje indikator nenaplativosti tražbina.

U odnosu na ukupne prihode sektora, najveći „ostali prihod“ (kategorija neposlovnog prihoda) ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. (224 mil.kn) subvencijom iz proračuna Grada Zagreba (5,51%)⁵⁴. Svi ostali isporučitelji ostvarili su 54,7 mil kn „ostalih prihoda“ (1,34%⁵⁵ u prema 1,76 % iz prethodne godine. To ukazuje da se javni isporučitelji sve manje oslanjaju na prihode koji nisu vezani uz prodaju vodnih usluga, uključujući i nekapitalne potpore jedinica lokalne samouprave.

Cijeli sektor ostvaruje i 278 mil. kn financijskih prihoda godišnje od čega su najveći „ostali prihodi s osnove kamata“ u iznosu od 252,3 mil kn. Same Zagrebačke otpadne vode d.o.o. ostvaruju 223,7 mil. kn, a svi dugi isporučitelji vodnih usluga zajedno su ostvarili 28,7 mil. kn, godišnje. U pravilu je riječ o velikim ili srednje velikim poslovnim subjektima koji imaju uvedenu naknadu za razvoj.

⁵¹ Članak 4. podstavak 7. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN br.112/10)

⁵² što je 1/3 ukupnog poslovnog prihoda sektora

⁵³ u okviru toga i 196 milijuna kuna cijene vodne usluge pročišćavanja ili naknade za razvoj za pročišćavanje, koju Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb nije naplatio od korisnika vodnih usluga, te ih nije ni mogao doznačiti Zagrebačkim otpadnim vodama d.o.o.

⁵⁴ Ili 80,38% od ukupnih „ostalih prihoda“ sektora

⁵⁵ Ili 19,62% od ukupnih „ostalih prihoda“ sektora

11.6. PROSJEČNA CIJENA VODE

11.6.1. Promjene cijene vode u 2019.

U 2019. cijena vode se promijenila na područjima pružanja vodnih usluga 31 isporučitelja vodne usluge, i to: područjima 27 isporučitelja - po osnovi promjene cijene vodnih usluga, a na područjima 4 isporučitelja - po osnovi promjene odluke o naknadi za razvoj.

11.6.2. Prosječna cijena vode za kućanstva

Tablica 31. Cijena vode za kućanstva

KUĆANSTVA	s PDV-om (kn/m ³)	bez PDV-a (kn/m ³)
fiksni dio CVU	2,16	1,92
varijabilni dio CVU	7,78	6,88
naknada za razvoj NKV i NZV	2,27 3,84	
cijena vode - varijabilna	13,89	
cijena vode - ukupna	16,05	
Prosječna cijena vode po kućanstvu	kn/mj.	
16,05 * 11,10 m ³	178,16	
Prosječni fiksni dio CVU	s PDV-om (kn/mj.)	bez PDV-a (kn/mj.)
fiksni dio CVU	23,76	21,03

Prosječna (ponderirana) cijena vode za kućanstva na razini sve 4 skupine isporučitelja zajedno je 16,05 kn/m³ ⁵⁶. Cijena vode je ipak, ostala ispod stope inflacije izračunate prema nacionalnom indeksu potrošačkih cijena u 2019. (2,3%)⁵⁷ za 0,11 kn/m³ ⁵⁸.

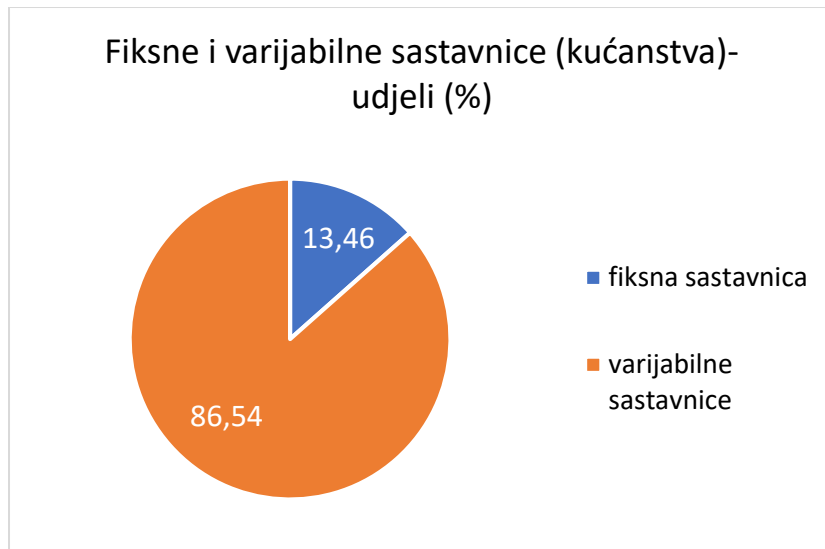
Naknada za korištenje voda (NKV) iznosi 2,85 kn/m³, a naknada za zaštitu voda (NZV) je 0,99 kn/m³.

Prosječna cijena po kućanstvu mjesečno je porasla za 9,57 kn, što je manjim dijelom rezultat porasta prosječne cijene, a većim dijelom rezultat porasta prosječne mjesečne potrošnje vode sa 127 m³ (2018.) na 132 m³ dnevno po stanovniku odnosno s 10,65 m³ (2018.) na 11,10 m³ mjesečno po kućanstvu.

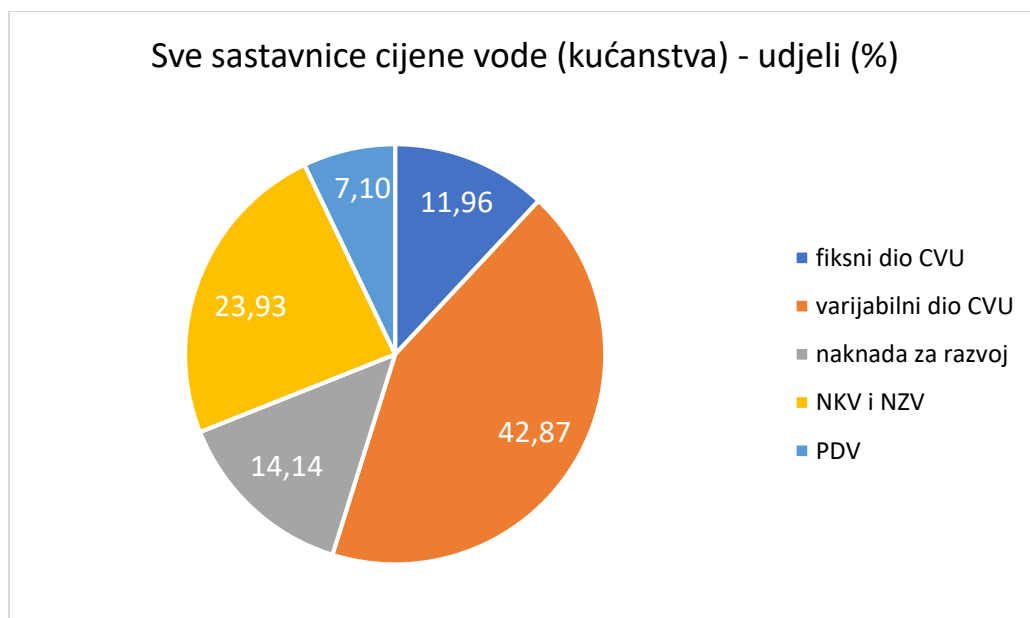
⁵⁶ 15,80 kn/m³ u 2018.

⁵⁷ Državni zavod za statistiku; <https://www.dzs.hr/app/rss/stopa-inflacije.html>

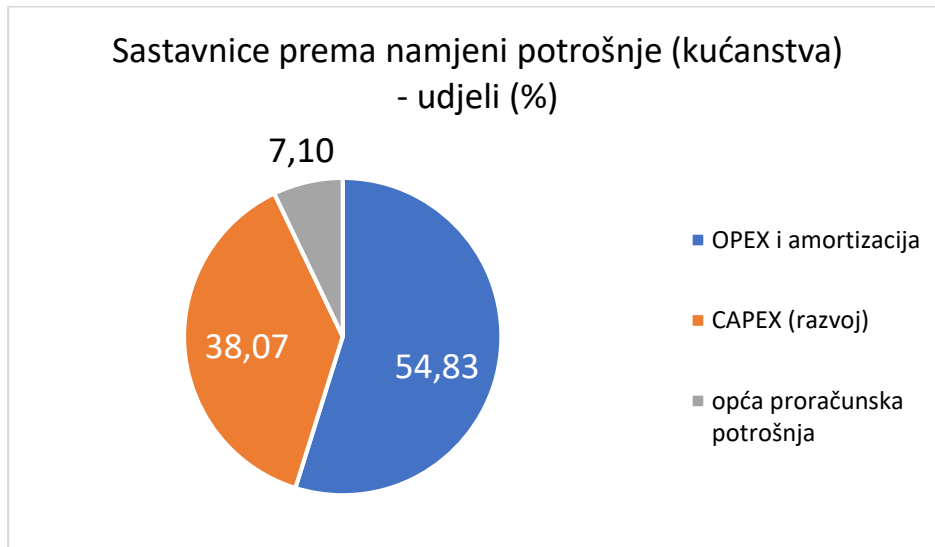
⁵⁸ Iznosila bi 16,16 kn/m³

Grafikon 12. Fiksni i varijabilni dio CVU – udio (%) u CVU (kućanstva)

Usporedimo li samo odnos fiksne i varijabilnih sastavnica cijene vodnih usluga tada varijabilna iznose 78,18% (76,21% u 2018.), a fiksne 21,82% (23,79% u 2018.), iz čega je razvidno da su u 2019. isporučitelji smanjivali fiksni dio cijene vodnih usluga, a jačali varijabilni.

Grafikon 13. Sve sastavnice – udio (%) u cijeni vode (kućanstva)

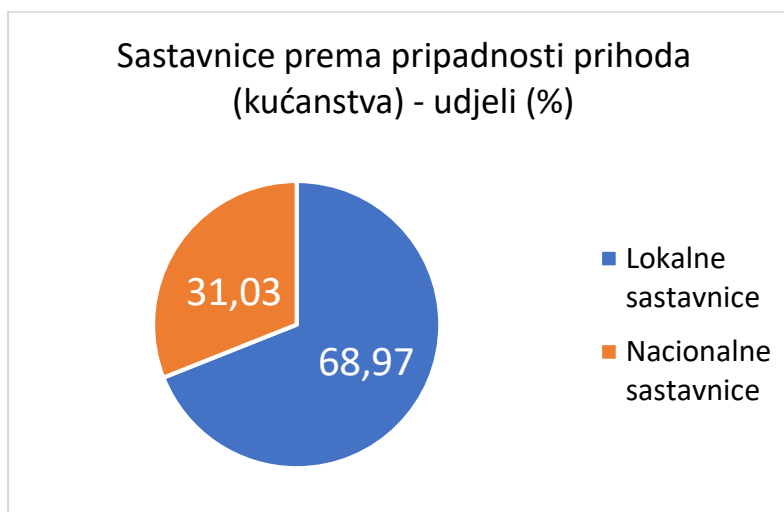
U odnosu na 2018. pao je udio fiksnog dijela CVU sa 13,05% na 11,96%, a varijabilni porastao sa 41,80 % na 42,87%. Porastao je i udio naknade za razvoj sa 13,87% na 14,14%.

Grafikon 14. Sastavnice prema namjeni potrošnje – udio (%) u cijeni vode (kućanstva)

Izdaci upravljanja, pogona, održavanja i amortizacije (OPEX i AM.) komunalnih vodnih građevina (54,83%) su najveći izdaci isporučitelja i približno su na razini 2018.

Drugi najveći izdatak isporučitelja su kapitalni izdaci (CAPEX) za gradnju, rekonstrukciju komunalnih vodnih građevina (38,07%) i približno su na razini 2018. Izvan cijene vode su donacije iz kohezijskih fondova EU, državnog i lokalnih proračuna, kao i iz primitaka po osnovi kredita i zajmova.

Treći izdatak je opća proračunska potrošnja (7,10%) koja se izračunava primjenom porezne stope PDV-a (13%) samo na cijenu vodne usluge, ne i na vodne naknade.

Grafikon 15. Sastavnice prema pripadnosti prihoda – udio (%) u cijeni vode (kućanstva)

U odnosu na 2018. pao je udio nacionalnih sastavnica sa 31,37% na 31,03%, a istim je postotnim bodom porastao udio lokalnih sastavnica, prvenstveno kao rezultat uvođenja ili povećanja naknade za razvoj.

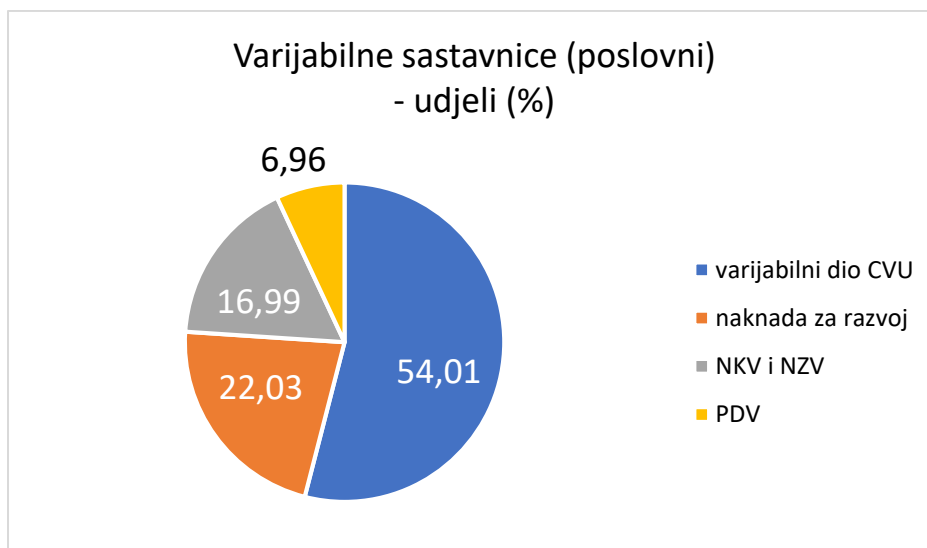
11.6.3. Prosječne cijene vode za poslovne korisnike

Tablica 32. Cijena vode za poslovne korisnike

POSLOVNI KORISNICI	s PDV-om (kn/m ³)	bez PDV-a (kn/m ³)
fiksni dio CVU	x	x
varijabilni dio CVU	13,67	12,10
naknada za razvoj	4,94	
NKV i NZV	3,81	
cijena vode - varijabilna	22,42	
fiksni dio CVU	s PDV-om (kn/mj.)	bez PDV-a (kn/mj.)
fiksni dio CVU	46,80	41,42

Za razliku od fiksnog dijela cijene vodne usluge za kućanstva, za poslovne korisnike nije moguće, temeljem dostupnih podataka i s primjerenom pouzdanošću izračunati fiksni dio cijene vodne usluge po m³ (kn/m³). Stoga niže prikaze dajemo u odnosu na varijabilni dio cijene vode za poslovne korisnike. Prosječna (ponderirana) cijena vode za sve varijabilne sastavnice cijene vode za poslovne korisnike na razini sve 4 skupine isporučitelja zajedno je 22,42 kn/m³.⁵⁹ Cijena vode je ostala ispod stope inflacije izračunate prema nacionalnom indeksu potrošačkih cijena u 2019. (2,3%) za 2,75 kn/m³.⁶⁰ Naknada za korištenje voda (NKV) iznosi 2,85 kn/m³, a naknada za zaštitu voda (NZV) je 0,96 kn/m³.

Grafikon 16. Varijabilne sastavnice – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici)

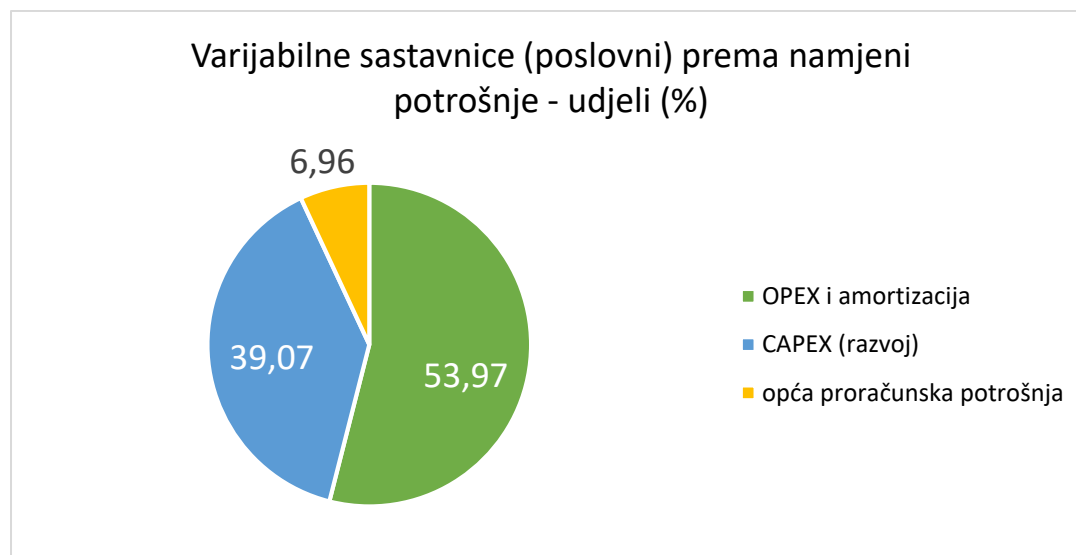

⁵⁹ 20,46 kn/m³ u 2018.

⁶⁰ iznosila bi 25,17 kn/m³

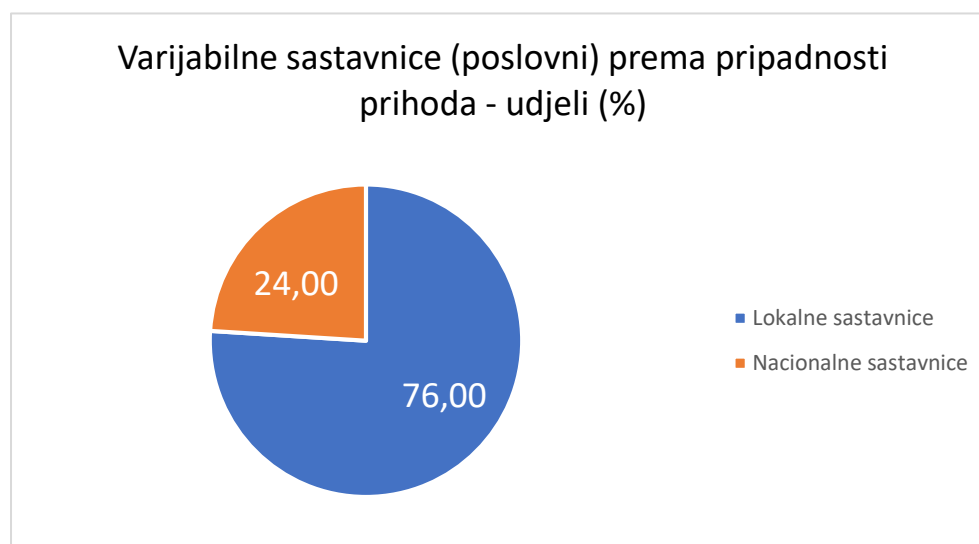
U odnosu na 2018. narastao je udio lokalnih komponenti i to varijabilni dio cijene vodnih usluga (s 52,69% na 54,01%) i naknada za razvoj (s 20,92% na 22,03%). Udio naknada Hrvatskih voda (NKV i NZV) je smanjen (sa 19,60% na 16,99%). Udio PDV je narastao sa 6,84% na 6,96%, jer je udio varijabilnog dijela CVU rastao.

Grafikon 17. Varijabilne sastavnice po namjeni potrošnje – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici)

U odnosu na 2018. porastao je udio sastavnica (cijene vodnih usluga) iz kojih se financira OPEX i amortizacija s 52,69% na 53,97%, a udio sastavnica iz kojih se financira CAPEX je pao sa 40,52% na 39,07%.

Grafikon 18. Varijabilne sastavnice po pripadnosti prihoda – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici)

U odnosu na 2018. udio lokalnih sastavnica je porastao sa 73,61% na 76%, a nacionalnih je pao s 26,44% na 24%.

U odnosu na kućanstva u 2019. udio lokalnih sastavnica je iznimno visok (76% prema 68,97%), što ukazuje na trend da politika cijene vode s lokalnih razina vodi i dalje na teret gospodarstva.

11.6.4. Omjer cijena vode za kućanstva i za poslovne korisnike

Tablica 33. Omjer cijena vode za poslovne korisnike i kućanstva

Sastavnice	Poslovni	Kućanstva	Omjeri
Fiksni dio CVU (kn/mj.)	41,42	21,03	1,97
Varijabilni dio CVU (kn/m ³)	12,10	6,88	1,76
Naknada za razvoj (kn/m ³)	4,94	2,27	2,18
NKV i NZV (kn/m ³)	3,81	3,84	0,99
Varijabilni dio cijene vode (kn/m³) ukupno*	22,42	13,89	1,61

* Ukupna cijena sadržava PDV, a sastavnice ne.

Omjer fiksnog dijela cijene vodnih usluga (kn/mj.) kućanstva/poslovni korisnici smanjen je sa 2,07 u 2018. na 1,97.

Međutim, isporučitelji su prateći trend rasta potrošnje vodnih usluga od strane poslovnih korisnika, povećali tarife na varijabilnom dijelu, te je povećan i omjer za 22% (s 1,50 na 1,61), što je iznimno visoko. U 2016. utvrđen je na razini 1,43, a potom je dvije godine bio na 1,50.

Omjer naknade za razvoj kućanstava i poslovnih korisnika povećan je sa 1,95 na 2,18 što je nastavak negativnog trenda. Podaci o naknadi za razvoj sastavni su dio omjera 1,61.

Razlike nastale kod fiksnog dijela cijene vodne usluge i naknade za razvoj, donekle se ublažavaju primjenom tarifa i koeficijenata dvije nacionalne sastavnice i to naknade za korištenje voda (NKV) i naknade za zaštitu voda (NZV).

11.6.5. Naknada za razvoj

Naknada za razvoj je neporezno javno davanje i jedina lokalna sastavnica cijene vode iz koje se financira gradnja novih komunalnih vodnih građevina.

Iz naknade za razvoj se može financirati i rekonstrukcija postojećih komunalnih vodnih građevina (uključujući i zamjenu dotrajalih građevina i opreme), koje namjene se mogu financirati i sredstvima akumulirane amortizacije iz cijene vodnih usluga.

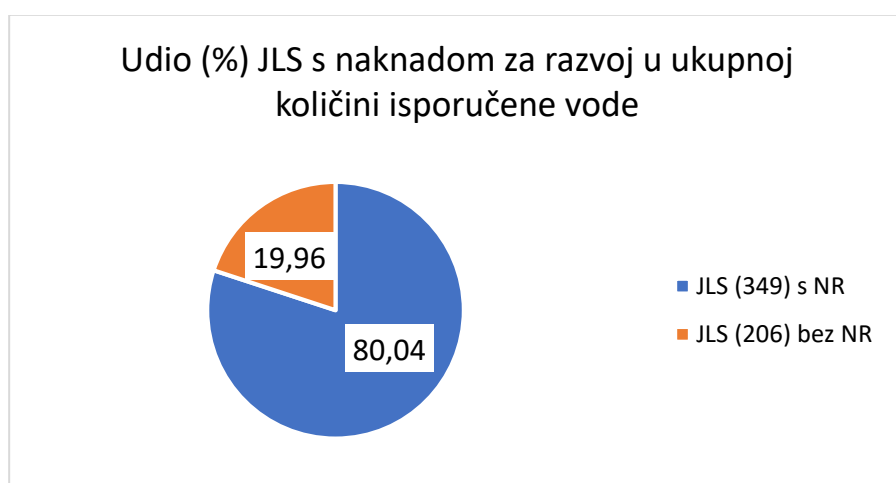
Do 18.7.2019. naknadu za razvoj je moglo uvesti predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, a iznimno od toga i predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave za povećana ulaganja u komunalne vodne građevine radi zaštite izvorišta u zonama sanitarne zaštite. Od 18.7. 2019. naknadu za razvoj može uvesti javni isporučitelj vodnih usluga, odlukom svoje skupštine, na kojoj su zastupljene jedinice lokalne samouprave.

Naknada za razvoj može se uvesti u jednakoj visini ili u različitim visinama. Naknada za razvoj u različitim visinama na uslužnom području uvodi se s dvije sastavnice, i to kao: zajednički dio naknade za razvoj ili posebni dio naknade za razvoj. Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je uvesti naknadu za razvoj u različitim visinama na uslužnom području, ako jedna ili više jedinica lokalne samouprave iskaže takvu inicijativu, obrazloženu u pisanom obliku.

Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga.

U 2019. naknada za razvoj uvedena je u 11 jedinica lokalne samouprave.

Grafikon 19. Udio (%) JLS s naknadom za razvoj u ukupnoj količini isporučene vode

Usporedbe radi, u 2018 je bilo 338 jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj, u kojima se isporučivalo 78,32% vode, a u 2017. 319 jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj, u kojima se isporučivalo 75,18 % od ukupno isporučene vode u Hrvatskoj.

11.6.6. Cijene javne vodoopskrbe prema drugim isporučiteljima

Najniža cijena javne vodoopskrbe prema drugom isporučitelju iznosi 0,77 kn/m³, bez PDV-a, za vodu koju VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica isporučuje Vodoopskrbi i odvodnji d.o.o. Zagreb.

Najviša cijena javne vodoopskrbe prema drugom isporučitelju iznosi 7,79 kn/m³, bez PDV-a, za vodu koju Vodovod i kanalizacija d.o.o. Ogulin isporučuje Komunalnom Duga Resa d.o.o.

Cijena javne vodoopskrbe prema drugom isporučitelju, po ugovorima i odlukama prodavatelja, iznosi 3,72 kn/m³ (srednja aritmetička vrijednost).

Cijena javne vodoopskrbe prema drugom isporučitelju, po privremenim mjerama Vijeća, iznosi 1,92 kn/m³ (srednja aritmetička vrijednost).

Cijena javne vodoopskrbe Vodovoda Hrvatsko Primorje-južni ogranak d.o.o. Senj, kao jedinog licenciranog i isključivog veleisporučitelja, prema njegovih pet kupaca iznosi 2,00

kn/m³.

Cijena javne vodoopskrbe VSI Vodovoda Butoniga kao jedinog, isključivog i nelicenciranog veleisporučitelja prema njegova dva kupca iznosi 2,99 kn/m³ (ponderirani prosjek).

Cijena javne vodoopskrbe prema drugim isporučiteljima ne smije sadržavati fiksni dio cijene vodne usluge, niti se uz nju smiju obračunavati naknada za razvoj, naknada za korištenje voda i naknada za korištenje voda.

11.7. PRIUŠTIVOST CIJENE VODE KUĆANSTVIMA

Priuštivost cijene vode u okvirima Europske unije mjeri se odnosom cijene vode izražene u prosječnom ponderiranom prosjeku po kubnom metru potrošene vode (m³) i godišnjeg neto raspoloživog dohotka kućanstava (NRD).

Polazeći od izračuna cijene vode 5 posebnih obrada i to kroz 2 skupine isporučitelja i 3 obrade za više skupina pokazuju se sljedeći rezultati:

Tablica 34. Priuštivost cijene vode kućanstvima

KUĆANSTVA	prosječna cijena vode - sve sastavnice (kn/m ³)	udio cijene u NRD-u (%)
skupina VOP	15,92	1,37%
skupina VO	15,75	1,36%
zajedno skupine VOP i VO	15,84	1,36%
zajedno skupine V i O/OP	16,69	1,44%
zajedno skupine VOP, VO, V i O/OP	16,05	1,38%

Prema izračunu za 2019. godišnji NRD po članu kućanstva iznosio je 50.914 kn⁶¹ odnosno 142.559 kn NRD po kućanstvu, a prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva 16,05 kn/m³, izračunato za 4 skupine isporučitelja zajedno (skupine VOP, VO, V i O/OP) ili 1,38%⁶², što ukazuje da je cijena vode i dalje značajno ispod gornje granice priuštivosti od 3% te da je zadržana na razini 2018.

12. PREPORUKE VIJEĆA

Hrvatski sabor donio je 28. lipnja 2019. Zakon o vodnim uslugama (NN 66/19) kojim se cjelovito uređuje materija pružanja vodnih usluga. Odredbama toga zakona Hrvatski sabor je uvažio dosadašnje preporuke i prijedloge Vijeća koje je Vijeće dalo u Izvješću o radu Vijeća za vodne usluge za 2015. i 2016. kao i u Izvješću o radu Vijeća za vodne usluge za 2017.

Nakon što Vlada Republike Hrvatske donese uredbu o uslužnim područjima (čl. st. 6.) predstoji rad na izradi i donošenju uredbe o regulatornom računovodstvu (čl. 31.ZVU), uredbe o

⁶¹ 50.256 kn u 2018.

⁶² istovjetno i u 2018.

vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga (čl. 35.st.3. ZVU), uredbe o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga (čl. 43. st. 5. ZVU) i uredbe o Vijeću za vodne usluge (čl. 74.st.3. ZVU). Svi ovi provedbeni propisi zajedno sa Zakonom o vodnim uslugama čine jedinstven reformski paket, koji će oblikovati djelatnost pružanja vodnih usluga, u decenijama koji slijede.

Prioriteti moraju biti priuštivost cijena vode stanovništvu, učinkovito poslovanje isporučitelja, obuzdavanje neracionalnih troškova i primjena takvih tarifnih modela, koji potiču učinkovito korištenje vodnoga resursa.

Vijeće u tom pogledu daje sljedeće preporuke:

1. U propisivanju nove metodologije za određivanje cijena vodnih usluga, primarni ciljevi moraju biti: priuštivost cijena vode stanovništvu, učinkovito korištenje vodnoga resursa, efikasnost poslovanja isporučitelja i zaštita od neracionalnih troškova prirodnog monopola.
2. U cilju učinkovitog korištenja vodnoga resursa, treba ustrajati na politici poticajnog djelovanja obračuna naknade za korištenje voda u odnosu na gubitke vode u sustavima javne vodoopskrbe, na način kako je uređeno Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva i Uredbom o visini naknade za korištenje voda.
3. U propisu o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga dopustiti tarifne modele koji potiču učinkovito korištenje vodnoga resursa, kako one koji su reaktivni na visoku potrošnju, tako i one koji su reaktivni na fluktuacije potražnje i ponude vode u određenim razdobljima.
4. Cijena vode ne smije određivati na način kako se određuju porezi tj. prema ekonomskoj snazi ili pretpostavljenoj ekonomskoj snazi korisnika, već isključivo prema mjerljivim kategorijama unutar sektora: potrošnji, vrijednostima troška i pokriva troška.
5. Potrebno je poticati proizvodnju električne energije, osobito iz obnovljivih izvora, kao dodatnu djelatnost sektora vodnih usluga, čime se utječe na smanjenje visokih troškova energenata, a postižu pozitivni učinci s gledišta zaštite okoliša i održivog upravljanja.
6. Cilj regulatornog računovodstva mora biti transparentnost troškova poslovanja isporučitelja vodnih usluga, a posljedično i cijena vode. U tom smislu budući propis o regulatornom računovodstvu mora najmanje odvojiti i prihode i izdatke; vodnih usluga od drugih dopuštenih djelatnosti, odvojiti prihode i troškove sve tri vodne usluge zasebno, cijene od subvencija i potpora, cijene vodnih usluga od naknade za razvoj, fiksne cijene i fiksnih troškova od varijabilne cijene i varijabilnih troškova, operativnih troškova od kapitalnih izdataka, komunalnih vodnih građevina od ostale poslovne imovine (prvenstveno poslovnih prostora), maloprodaje od veleprodaje, fiksne mreže od mobilne isporuke, tehničkih službi od potpornih (zajedničkih) službi, vlastitog rada od vanjskih usluga; te odvojiti dobit i gubitak od vodnih usluga i drugih dopuštenih djelatnosti.
7. Politika oslobođenja, olakšica i popusta na cijenu vodnih usluga i naknadu za razvoj mora biti transparentna, unaprijed propisana i sadržana u odlukama o cijeni vodnih usluga i odlukama o naknadi za razvoj, a ne arbitrarna i naknadna.

8. U odnosu na vlasnike individualnih sustava odvodnje treba poticati postavljanje malih sanitarnih uređaja, a tamo gdje se koriste sabirne jame osigurati priuštivost cijene i dostupnost mobilne usluge (pražnjenja i odvoza), čime se potiču vlasnici da koriste mobilnu isporuku, umjesto nekontroliranog ispuštanja otpadnih voda u okoliš. U prijelaznom razdoblju važenja koncesija za mobilnu uslugu, sklopljenih prije stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama, potrebno je poticati prijenos koncesijskih ugovora s jedinice lokalne samouprave na javne isporučitelje vodnih usluga, kako bi se što prije uspostavio nadzor nad pražnjenjem sabirnih jama.
